

Koroška Kronika

IZDAJA P. W. B. — BRITANSKE ZASEDBENE SILE V AVSTRIJI

Številka 21

Celovec, 7. decembra 1945

Cena 15 grošev

Narodi ne bodo pozabili nacističnih zločinov

Britanska obtožnica, ki bo predložena mednarodnemu vojaškemu sodišču prihodnji teden, bo verjetno izredno obtežljiva. Britanski tožilec bo dokazoval, da je Hitler v poletju leta 1939. zagotavljal Poljsko o nemških prijateljskih namelih, da pa so bili operacijski načrti za napad nanjo določeni že na 26. avgusta. Angleško-poljski pakt je zadržal napad za teden dni. Nato je Hitler dal povelje in potegnil svet v vojno. Del britanske obtožnice bo vključeval podrobnosti iz razgovorov med Hitlerjem in Chamberlainom, kakor tudi odstavke iz preko 20 pogodb, ki jih je Hitler prekršil.

6 tožilcev, na čelu s sir Hartleyem Shawcrossom, bo v torek pričelo s čitanjem britanske obtožnice in bo verjetno predlagalo nove priče.

Hess je izjavil zdravnikom, da je leta 1941. odletel v Anglijo z načrtom, da bi pridobil britanskega kralja, da bi se odpravil v Nemčijo na mirovno konferenco s Hitlerjem. Hess je nadalje izjavil, da se je odpravil k vojvodi Hamiltonskemu, ker ga je poznal in upal, da mu bo preskrbel razgovor s kraljem.

Keitelov zagovornik je dejal, da je Keitel ugovarjal grozotam v koncentracijskih taboriščih in da je nedolžen v zvezi s poljskimi uniformami, ki so jih nosili nemški vojaki, ko so uprizarjali obmejne incidente, ki so bili uvod za napad na Poljsko.

POROČILO ILJE EHRENBURGA IZ NEMČIJE

„Izvestja“ objavljajo poročilo Ilije Ehrenburga iz Nuernberga pod naslovom: „Nauk zgodovine“, ki pravi: „Hess je izgubil spomin, Ribbentrop je tudi izjavil, da je jemal brom in izgubil spomin. Namišljeni bolniki verjetno upajo da bodo spomin izgubili ne le zločinci, temveč tudi njihove žrtve. Hess in Ribbentrop bi gotovo dala mnogo, da bi se spomnili leta strahote.“

Britanski interesi na Madžarskem in v Rumuniji

Konservativna „Yorkshire Post“ je v svojem uvodniku analizirala britanske interese v Rumuniji in na Madžarskem: „Ko je Anglija protestirala proti gospodarski pogodbi z Madžarsko je Molotov odgovoril, da s tem interesi Anglije ne bodo prizadeti. Od takrat je ostala Rusija v tej važni zadevi nedostopna. Kaj so tukaj upravni interesi, če smemo vprašati? Ničče ne more zanikati, da Anglija nima važnih interesov na Madžarskem in v Rumuniji. Iz zgodovine je razvidno, da je imela Velika Britanija važen delež pri gospodarskem razvoju tako na Madžarskem kakor v Rumuniji. Britanski inženirji, opremljeni z britanskimi tehničnimi napravami so opravljali pionirska dela v prvem štadiju industrijalizacije teh dežel. Britanski in ameriški tehniki so bili pri izgraditvi rumunskih oljnih vrelcev. Britanski kapital je v inozemskih investicijah v Rumuniji stal na prvem mestu. Velik del donavskega plovstva — da omenimo le nekaj primerov — je bil angleški. V letu 1938. je Anglija kupila od Madžarske in Romunije za 7 milijonov funtsterlingov blaga, to se pravi približno 15% celotnega madžarskega in rumunskega izvoza, medtem ko je znesel britanski izvoz v te dežele le 2,516.314 funtsterlingov.“

Ruski delež v zunanji trgovini obeh dežel pred vojno, znaša manj nego 1 odstotek. Toda vsled zasedbe (in po Potsdamski pogodbi) je Rusija pridobila gospodovalni položaj v madžarskem in rumunskem gospodarstvu.

Novi italijanski kabinet sestavljen

Potem ko je voditelj krščansko-demokratske stranke, Alcide de Gasperi, čakal šest ur na vstop liberalcev v njegov kabinet, je naznanil sestavo novega italijanskega kabineta.

To oznanilo ministra je izvršilo devetdnevno italijansko politično krizo, ki je nastala radi liberalne opozicije napram ministrskemu predsedniku Ferruccio Parriju. De Gasperi je delal skozi vso noč, nato je bil v avdienci pri italijanskem prestolonasledniku Umberto, da bi sprejel uradno poverenje za sestavo kabineta.

Tajnik liberalne stranke, Cattani je izjavil pripravljenost svoje stranke za sodelovanje z de Gasperijem. Alcide de Gasperi bo baje ostal dalje zunanji minister. Najbrž bosta Parri in prejšnji ministrski predsednik Bonomi imenovana za ministra brez listine.

Toda narodi ne spominjajo vsega in v Nuernbergu čitajo tožilci list za listom letopise nizkotnosti, brutalnosti in zlobe. V tem je pomen Nuernberškega procesa.

Vse človeštvo je izreklo svojo sodbo nad fašizmom že dolgo pred nuernberskim procesom in tudi ta proces je postal možen samo zategadelj, ker so se narodi, ogorčeni nad fašističnimi zločini, zaobljubili, da bodo zatrli zlo.

Poslušamo zgodbe zla ki jih znamo na pamet — napisana niso s črnino, temveč s krvjo tistih, ki so umrli za nas. Poslušamo knjigo, katere vsebina nam je znana. Kar se tiče obtožencev, so to resnični zločinci, ki so zagrešili največje zločine. Na zatožni klopi ni le skupina krvoločnih razbojnikov, temveč fašizem sam, njegova prevzetnost in ničevost.

Zbrali so se ljudje z vseh dežel sveta,

zbrali so se v razbitem Nuernbergu, ne le da bi prisostvovali ekzemplarnemu kaznovanju 20 zločincev, temveč da bi zastopali kri narodov, da bi kaznovali še nevidne zločine in rešili otroke pred ponovitvijo kuge.

Ko so združeni narodi izbrali Nuernberg, kar je bilo najprimernejše, če pomislimo, kaj je bil Nuernberg za nacizem, kot mesto za mednarodno vojaško sodišče, so sklenili soditi morilce v brlogu, kjer so pripravljali svoje zločine.

Kaj dela sedaj Herrenvolk med nuernberskimi razvalinami? Servirajo vam kavo, osnažijo škornje, umivajo in čistijo zidove sodišča — in to je lažje kot oprati se pred očmi sveta. Ne bi mogel reči, da so obtoženci zelo pobiti, atmosfera v sodni dvorani jih opogumlja; kajti končno so navajeni na svoja lastna „sodišča“, kjer niso pravniki, temveč krvniki kričali na svoje žrtve.

Pogajanja o zmanjšanju posadke v Avstriji

AMERIKA SE STRINJA Z ANGLEŠKIM PREDLOGOM

Iz uradnega londonskega vira se je v sredo izvedelo, da je Velika Britanija predlagala vladam Združenih držav, Rusije in Francije, da se naj število zasedbenih čet v Avstriji zniža.

Poverjenik ameriškega zunanjega ministra je včeraj sporočil, da so se razgovori med zastopniki USA, Francije in Velike Britanije že pričeli. Kakor se čuje, so pa ti pomenki šele na začetni stopnji. Dalje pravijo vesti, da Združene države pozdravljajo britanski predlog.

Glede stališča britanske vlade se iz istih londonskih virov dodatno še doznava:

Britanska vlada priporoča, da bi vse štiri sile dale izjavo, v kateri bi pravele, da je izza leta 1938. ter poudarile, da je strinjajo z njih očuvanjem. Kljub temu bi pa veljal

pridržek, da se avstrijske meje dokončno šele začrtajo.

V noti, naslovljeni na Washington, Moskvo in Pariz, britanska vlada zastopa mnenje, da je na času, da se število zasedbenih čet zniža, ker zasedba v tej obliki precej ovira gospodarski razmah Avstrije. Velika Britanija se zavzema za to, da vsaka velesila potegne iz Avstrije toliko čet, da si bodo čez nekaj mesecev vse štiri zasedbene armade po številčni moči enake.

Znižanje števila zasedbenih čet se naj izvede v krepkih potezah, meni britanska vlada. Če pride do sporazuma med velesilami, bo naloga kontrolnega sveta na Dunaju, da zasnuje načrt, kako se naj umik izvede. Kontrolni svet bi uvaževal prav tako morebitno ogtobanje od zunaj kakor tudi potrebe notranje varnosti.

Poročilo ameriškega zunanjega ministrstva o vprašanju svetovne obnove

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo poročilo o pomoči in o svetovni obnovi. Omenjeno poročilo pravi, da so zavezniške armade po porazu Nemčije prevzele skrb za več kakor 5 milijonov beguncev in deportirancev. O načrtu za pomoč državam, prizadetim v vojni, pravi poročilo naslednje: ameriške, angleške in kanadske vojaške oblasti so zagotovile prebivalstvu osvobojenih držav pomoč, ki je bila potrebna, da so mogli vojaški nastopi v Evropi neoprekinjeno nadaljevati. Zavezniške vojaške oblasti so iz vojaških potreb popravile pristanišča, mostove, železnice in avtomobilske ceste v Italiji, Franciji in Belgiji.

Zavezniške armade so razdelile francoskemu, belgijskemu, nizozemskemu, luxemburškemu, italijanskemu, jugoslovanskemu in grškemu civilnemu prebivalstvu več kakor 11 milijonov ton raznega blaga, od katerega so dale polovico Združene države, polovico pa Anglija in Kanada.

Evropi je Amerika dobavila 1.400.000 ton premoga. Premogovna produkcija v Porurju in Posaarju, ki je pred vojno zadoščala evropskim potrebam po tej surovini, je zdaj pod nadorstvom zaveznikov, ki so jo v no-

vembu povišali od 0 do okoli 35% normalne proizvodnje.

Kmetijsko ministrstvo objavlja, da so dobile razne vlade v osvobojeni Evropi, ki so zmožne plačila od ustanove UNRRA, Filipinov in vojaških oblasti v letu 1945 9 milijonov ton živeža. Istočasno so jim dali ameriški državljani 106 milijonov ton živeža, oborožene sile pa 12.800.000 ton živeža.

Pomoč je izvajala bodisi ustanova UNRRA, bodisi vlade, ki so zmožne plačati, kar potrebujejo. Med temi so Francija, Nizozemska, Belgija, Luxemburg, Danska in Norveška.

Ustanova UNRRA dobiva na razpolago fonde od vsake izmed svojih 47 članic na osnovi enega odstotka njihovega narodnega dohodka v davčnem letu 1945. Ameriški delež pri pričetni bilanci pri ustanovi UNRRA znaša 1 milijardo z 50 milijonov dolarjev, to je 72% celotnega preračuna ustanove UNRRA, ki znaša 1.866.000.000 dolarjev. Ameriški kongres je dovolil še 800 milijonov dolarjev.

Oktober 1945 je predsednik Truman zahteval od parlamenta, naj hitro odobri še preostalih 550 milijonov, 13. novembra pa je predsednik Truman zahteval še nadaljno vsoto 1.350.000.000 dolarjev.

Kitajska v ospredju ameriške zunanje politike

NEOBIČAJNI ODPSTOP AMERIŠKEGA POSLANIKA — GENERAL MARSHALL NOVI POSLANIK NA KITAJSKEM — VOJAŠKI POGOVORI V ČUNGKINGU

General Patrick J. Harley je odstopil kot ameriški veleposlanik na Kitajskem. Izjavil je, da je treba pripisovati neuspeh ameriške zunanje politike v Aziji pomanjkljivosti sodelovanja z ameriškim zunanjim ministrstvom. Nižji diplomati se niso držali Trumanove in Rooseveltove politike. Predsednik Truman mu je dal nalog, da prepreči zlom kitajske osrednje vlade ter obdrži v vojni kitajsko vojsko.

Druga zela važna naloga je bila, da vzpostavi dobre odnose med ameriškim in kitajskimi vojaškimi oblastmi ter med ameriškim poslaništvom v Čungkingu in kitajsko vlado. Oboje se mu je posrečilo. Medtem ko sta predsednik in zunanji minister podpisala to politiko, ni imela ameriška politika na Kitajskem podpore vseh uradnikov zunanjega ministrstva.

Predsednik Truman je imenoval generala George C. Marshalla za novega poslanika. General Marshall se po podal na Kitajsko kot posebni predsednikov odposlanec z naslovom poslanika. Sestal se bo s predsednikom Trumanom in zunanjim ministrom Jamesom Byrnesom.

Hurley je odstopil v obliki, ki ni običajna, preden bi odstop objavila Bela hiša ali zunanje ministrstvo.

KITAJSKI POSLANIK PRI TRUMANU

Kitajski poslanik v Washingtonu, dr. Wei Tao Ming, je obiskal predsednika Trumana. Razgovarjala sta se o položaju na Daljnem Vzhodu. Ob koncu sestanka je kitajski poslanik izjavil predstavnikom tiska sledeče: „Zaskrbljeni smo, ker skušajo nekateri od delki komunističnih čet preprečiti vkoraka-

Generalni poročnik McCreery o avstrijskih volitvah

Vrhovni poveljnik britanskih čet v Avstriji, generalni poročnik Sir R. McCreery, je prispel na obisk na Štajersko. Ob tej priliki je podal v Gradcu naslednjo izjavo:

„Preučeval sem vesti, kako so se volitve v britanskem zasedbenem območju izvedle, in sem mogel z največjim zadovoljstvom ugotoviti, kako se je vse vršilo na neprikiran način in brez neljubih dogodkov, pri čemer gre enaka hvala avstrijskim oblastem kakor tudi avstrijskem prebivalstvu. Mislim tudi, da to do kraja dokazuje, kako se prebivalstvo Štajerske in Koroške zaveda pomembnosti svojega javnega dejanja, kakor se tudi zaveda svoje politične odgovornosti.“

Razpust 14. armade

1. decembra je bila britanska 14. armada razpuščena. Ta armada je bila ustanovljena za boj proti Japoncem v Burmi, ki so leta 1942 poizkušali prodreti iz Burme v Indijo. Njen glavni poveljnik je bil general Slim.

Ta armada je razbila bajko japonske nepremagljivosti v eni največjih izrednih bitk, ki so se kdajkoli vršile. Mora se je boriti ne samo proti Japoncem, ampak tudi proti terenskim oviram in zahrbtnostim pragozdov, klimi, malariji in grizli. Ni bilo ceste razen tistih, ki so jih gradili vojaki, ni bilo železnice in redki in daljni so bili med njimi oblučni kraji. Štirinajsta armada je ubila več kot 120 tisoč Japoncev, ter imela sedemkrat manjše izgube. Imela je najdaljšo fronto v vojni od Bengalskega zaliva pa do Indijsko-burmansko-kitajske meje.

Kalinin pred Ligo mladih komunistov

Mikhai Kalinin, predsednik Vrhovnega sovjeta, je govoril pri 14. plenarni seji centralnega komiteja Lige mladih komunistov. Pozival je mladino Sovjetske zveze, da naj se točneje poglobi v proučevanje drugih dežel. Kalinin je dejal: „Veselje bi mi, če bi se naša mladina spoznala поближе z običaji, kulturo in značajem narodov tujih dežel. Potrebovali bi več mladih komunistov, ki obvladajo tuje jezike.“ Prva naloga, ki se nudi Ligi mladih komunistov, je dopolnitev povojnih gradbenih načrtov, ki so bili skicirani v okviru petletke vlade. Kalinin je obrnil pozornost svojih slušateljev na dejstvo, da izvimo v dobi velikih mednarodnih pretresov, ki učinkujejo na mladino. Poročevalci smatrajo Kalininovo apel na nesporno znamenje, da si je Rusija v svesti vedno večjega pomena mednarodnega sodelovanja na nešteti področjih. V govoru se odraža jasno želja sovjetske vlade, da naj bodoč vodje Rusije razumevajo druge narode.

nje vladnih čet v Mandžurijo. V resnici je več govorenja, kot je potrebno. Upam pa, da ne bo pretežavno prevzet upravo nad Mandžurijo.“

Na vprašanje, če je prosil za pomoč predsednika Trumana, je dr. Wei odgovoril: „Ne iščemo pomoči za rešitev težkega notranjega položaja na Kitajskem. Sovjetska zveza je sklenila s Kitajsko pogodbo ter ji zagotovila, da jo bo podpirala. Nadalje so sovjetske oblasti v Mandžuriji zagotovile, da bodo razorožile tiste čete, ki jim ne povejuje kitajska narodna vlada. Kot vidite, ni tako velikih težko.“

Vlada je skušala in skuša še vedno rešiti komunistično vprašanje na miren način. Če bodo komunisti še nadalje uporabljali silo, bodo s tem kršili miroljubne težnje kitajskega naroda, ki se bori že osem dolgih let za svobodo. Vlada je odgovorna za ohranitev reda. Zdej, ko je vojna že končana, ne moremo dovoliti, da bi uničevali železnice in druge zveze. Preprečiti moramo nered.“

AMERIŠKI POVELJNIKI PRI ČANGKAJSKU

General Albert C. Wedemeyer, vrhovni poveljnik severnoameriških sil na Kitajskem, je prispel v Čungking na razgovore z generalisimom Čangkajskom.

Poročevalska agencija „United Press“ je sporočila, da je odpotoval iz Sanghaja v Čungking skupno z generalom Wedemeyerjem tudi admiral Daniel E. Barbey, poveljnik VII. ameriškega brodivja. Namen razgovorov ni znan.

Ob njihovem prihodu so kitajski uradni krogi izrazili svoje zadovoljstvo zaradi imenovanja generala George C. Marshalla za naslednika Patricka J. Hurleya.

Neki poročevalec je rekel: „Hurley je bil resničen prijatelj Kitajske. Obžalujemo, da se ni vrnil na svoje mesto, toda vkljub temu smo ponosni nad prihodom tako slavnega Američana, kot je general Marshall.“

Jugoslovanske vesti

Angleško-jugoslovansko prijateljstvo

Ob priliki zasedanja ustavodajne skupščine na jugoslovanski praznik, je gosp. Seton Watson govoril preko angleškega radija BBC. Predmet Watsonovega govora je bil: kako okrepiti angleško-jugoslovansko prijateljstvo? Watson je rekel med drugim: „Najboljše sredstvo za okrepitev prijateljstva med Jugoslavijo in Veliko Britanijo je boljše medsebojno poznavanje. Današnje nerazumevanje so povzročile napake, ki smo jih zagrešili tako mi, kakor Jugoslavlani. Prepričani moramo, da bi izvestni ljudje v Angliji, ki so sovražniki Titove Jugoslavije, kalili odnose med našima državama. Isto morajo storiti Jugoslavlani.“

Nato se je Watson obrnil na jugoslovanske poslušalce in je nadaljeval: „Mnogi izmed vas mislite, da smo užaljeni zaradi vašega prijateljstva s Sovjetsko zvezo. To ni res. Mi vemo, da vas veže na rusko ljudstvo slovenska solidarnost in zgodovinska tradicija. Mi tudi poznamo vso hvaležnost do Rdeče armade. S svoje strani mi isto čutimo. Če bi ne bilo Rdeče armade, bi postali Hitlerjevi sužnji in bi ne mogli popolnoma zmagati nad Nemčijo. V odnošjih z Rusijo so v preteklosti često obstajali nesporazumi. Edino ti nesporazumi so nekoč povzročili vojno med nami in Rusijo in vsi zgodovinarji se strinjajo v mnenju, da je bila to napaka, ki bi se je morali izogniti. Na drugi strani pa je prijateljstvo med ruskim in angleškim ljudstvom Evropo trikrat rešilo pred napadalci. Vsak nesporazum med njo in med nami bomo kmalu odpravili in naša solidarnost bo ostala.“

Mnogi iz med vas mislijo, da mi popolnoma podpiramo reakcionarne elemente v vseh državah in da nameravamo intervenirati proti vaši državi z namenom, da bi obnovili stari režim. Tudi to ne odgovarja resnici. To verujejo mnogi vaši reakcionarji. Ustaši mislijo, da smo mi njihovi zavezniki in da bomo ustanovili katoliški blok proti pravoslavni narodom, da bomo poživili staro reakcionarstvo in bratomorno borbo med Hrvatmi in Srbi, to je laž. Četniki pravijo, da nameravamo znova postaviti na oblast Mihajloviča in veslarsko kliko. Opirajo se na dejstvo, da smo v času, ko še položaj v Jugoslaviji ni bil znan, podpirali Mihajloviča. V zvezi s tem britanska vlada do zdaj še ni ničesar objavila, toda ko bo to storila, bo konec špekulacij teh ljudi.

Ne verjemite ustaškim in četniškim ljudem. Oni so zvestni Goebelsovi pristaši. Opozarjamo tudi vse one nezvestne Goebelsove pristaše, ki ponavljajo Goebelsove besede o dekadenci Anglije, domovine bogataških lordov, kapitalističnih tatov in monarhističnih klik. Mnogi iz med vas govorijo o takih stvarih in jim verjamejo, prav nič pa ne vedo, da s tem pomagajo nacističnim agentom. Mnogi, ki med vojno prav nič niso storili za zavezniško stvar, hočejo danes pokazati svojo lojalnost do nove Jugoslavije in napadajo Veliko Britanijo, misleč, da se bodo s tem prikupili Rusiji. Tudi to je laž. Kajti Sovjetska zveza želi živeti v miru in prijateljstvu z Veliko Britanijo. Mogoče je nekaj sovjetskih časnikov in uradnikov, ki govorijo neprijateljsko o Veliki Britaniji in obratno, vendar pa hočeta naši vladi in naša naroda živeti v prijateljskih odnošjih. To so potrdili Attlee, Stalin in Churchill in v mnogih primerih tudi maršal Tito.

Vi ste nam pomagali med vojno pri naših nastopih v severni Afriki in Italiji. Tudi mi smo vam pomagali. Vemo, da ste se v prvih dveh letih borili sami in da smo vam šele tretje leto prinesli pomoč. Kljub temu pa ste leta 1944, 1945 dobili od nas samo po zraku 12.500 ton vojnega gradiva, kar zadošča za oborožitev 150.000 ljudi, to pedestkrat prekaša pomoč, ki smo jo dali Mihajloviču med celo vojno.“

Watson je zaključil z besedami: „Mi moramo biti in moramo biti prijatelji.“

V kratkem se bodo pričela pogajanja z Angleško-jugoslovanski trgovinski sporazum

V kratkem se bodo pričela pogajanja za sklenitev trgovskega sporazuma med Jugoslavijo in Veliko Britanijo. Na predlog britanskega poslanika v Beogradu je jugoslovanska vlada odločila, da bo imenovala posebno delegacijo, ki se bo podala v London, da vodi ta pogajanja.

Meniyo, da je to nov korak k normalizaciji angleško-jugoslovanskih odnosov, ki so se v zadnjem času znatno izboljšale zaradi britanskega zadržanja in angleškega tiska do jugoslovanskih volitev.

Umetnostna razstava v Beogradu

V Beogradu so odprli razstavo del srbskih slikarjev, katere se udeležuje 130 umetnikov. Razstavo je odprl namestnik srbskega ministra za vzgojo dr. Grubašič. V svojem otvoritvenem govoru je povdaril, da si hočejo jugoslovanski umetniki ustvariti svojo umetnost, uporabljajoč motive iz narodno osvobodilnega boja.

Obe zbornici sta odobrili Jugoslovansko republiko

Doznava se nadaljne podrobnosti o jugoslovanski federativni ljudski republiko. Srbski člani skupščine so podprli predlog za ustanovitev republike. Vseh 344 prisotnih članov od skupnega števila 175 je soglasno odobrilo predlog. Nato sta obe zbornici na skupni seji odobrili ustanovno listino. Skoraj vsi diplomatski sedeži so bili prazni. Prisotni so bili samo diplomatski predstavniki Sovjetske zveze in Poljske manjkali so pa predstavniki Velike Britanije, Francije, Združenih držav in Čehoslovaške.

Predvidevajo, da bodo upokojili vse tri regente. Nihče od teh ni bil prisoten pri proglasu republike.

Druge podrobnosti o proglasitvi republike v Jugoslaviji

Radijska postaja v Beogradu je naznanila, da se je pričela ustavodajna skupščina, na kateri so proglasili republiko četrte ure po polnoči. Proslavljali so obletnico prvega zgodovinskega sestanka parlamenta odbora, ki se je pričel točno pred dvema leti v majhni gorski trdnjavi Jajce. Predsedoval ji je najstarejši poslanec obeležen v slikovito slovensko narodno nošo. Kmalu po 16.30 so oddali radijsko poročilo o odpravi monarhije. Besedilo proglasa se glasi: „Po svobodno izraženi volji vseh narodov Jugoslavije ustavodajna skupščina, združena na skupni seji federativne „Skupščine“ in Narodne zbornice, odloča v imenu naroda in na podlagi zakonitih sklepov obeh zbornic:“

1. Da se proglašajo demokratska federativna Jugoslavija v ljudsko republiko pod imenom Federativna ljudska republika Jugoslavija. Federativna ljudska republika Jugoslavija je zedinjena država z vlado republikanske oblike, ki predstavlja skupnost vseh narodov, ki so svobodno izrazili svojo voljo ostati v okviru Jugoslavije.

2. Da je s tem odlokom končno veljavno odpravljena monarhija v Jugoslaviji v imenu narodov Jugoslavije. In da se Petru II. Karadžordjeviču in celi dinastiji Karadžordjevičev odvzamejo vse kraljevske pravice, ki so jih uživali kralj in dinastija Karadžordjevičev. Izdano v Beogradu, glavnem mestu federativne ljudske republike Jugoslavije, danes 29. novembra 1945.“

Ko je radijska postaja v Beogradu oddajala proglas, kralj Peter ni bil v Londonu, ter je njegov osební príbočnik izjavil uredniku Reuterja: „Nemudoma bom obvestil Njegovo Veličanstvo“.

Diplomatski dopisnik Reuterja razpravlja o odloku jugoslovanske ustavodajne skupščine in pravi: „Ta odlok ni presenetil dobro obveščene kroge v Londonu. Ker je spadala odprava monarhije v politične smernice Titove vlade, ki je nedavno pri volitvah dobil dokaz neomajnega zaupanja z večino glasov, so v splošen razvoj dogodkov predvidevali.“

Britanski uradni krogi so danes zvečer odklonili razpravljanje o tem, toda prepričani so da Velika Britanija ne bo ugovarjala.

Res pa je, da bi morali na podlagi sporazuma Tito — Šubašič od novembra preteklega leta, odločiti o tem vprašanju s plebiscitom, toda lahko se prizna v bistvu vrednost plebiscita nedavne politične volitve, pri katerih je bilo vprašanje monarhije ena izmed najvažnejših točk.

Ko Velika Britanija ni ugovarjala poteku volitev, zdaj ne more dvomiti, da se zrcali v odpravi monarhije po ustavodajni skupščini volja naroda.

Ugovor kralja Petra

Jugoslovanski kralj Peter II je objavil v Londonu sledečo izjavo:

„Ustavodajna skupščina je proglasila jugoslovansko republiko. To je rezultat vrste manevrov, ki jih je vodil maršal Tito z namenom, da odvzame narodu in zagotovi sebi in ljudski fronti pravico do odločitve.“

Izjava se nato nanaša na dogovor Tito-Šubašič, ki je imel namen urejevati notranje zadeve Jugoslavije.

Titova vlada je pozabila svoje obveznosti, je uničila dogovor in ustanovila neke vrste totalitarni režim v kričečem nasprotju z ideali, ki so bili izraženi na konferenci v Jalti in z njenimi obljubami. Odstavitvena pisma dr. Šubašiča, zunanjšega ministra in podpisnika dogovora Tito-Šubašič ter dr. Grola, namestnika ministrskega predsednika in ministra Šuteja, ki so obtožili Titov režim, da je prekršil dogovor, predstavljajo najbolj zgovoren dokaz. Teh pisem ni Tito nikdar objavil. Poleg tega izid zadnjih volitev ne more nobenega prepričati, da je bila ljudska volja res upoštevana in svobodno izražena.

Tiranstvo, ki ni vredno velike zavezniške zmage, vlada v Jugoslaviji. Uvedli so totalitarni režim, ki ni v skladu z moralnim značajem in s krščansko tradicijo jugoslovanskega naroda. Moja vest je zbegana, kadar gledam trpljenje svojega naroda, ki je izpostavljen brezsrčnemu nasilju brez vsake svobode in pravice. Globoko sem ožaloščen, ker se moji zvesti častniki, podčastniki in vojaki

ter vsi moji drugi podložniki, ki so jih osvobodili iz nemških taborišč, ne morejo vrniti k svojim družinam, ker ne želijo postati sužnji v svoji državi. Iz istega razloga so jugoslovanski državljani primorani bežati iz svoje države in iskati zatočišča na tujih tleh“. Izjava spominja na obtežbe dinastije Karađordžević in nadaljuje: „Dne 27. marca nismo poklicali jugoslovanskega naroda pod orožje, da bi ta narod, ki ljubi svobodo, pozneje padel po težki borbi in končni zmagi v drugo suženjstvo, v katero ga je postavil Josip Broz-Tito.“

Izjava nato navaja, da se zavezniki, ki so se pozanimali za Avstrijo, Madžarsko in Bolgarijo, upravičeno ne bi mogli manj zanimati za Jugoslavijo, da bi mogla tudi ta uživati tiste demokratične ustanove, do katerih ima pravico. Posebno predvidevajo, da udušitev demokracije v Jugoslaviji in katastrofa, ki ji bo sledila, ne bosta ostali omejeni samo na jugoslovansko ozemlje.

„Dejal sem že in zdaj to ponavljam — je zaključil kralj Peter — če se bo narod svobodno izrazil za drugačen način vladanja, bom jaz pripravljen sprejeti njegovo voljo. Tudi v tem bom znal biti zvest in poslušen podložnik Jugoslavije, moje domovine. Popolnoma poznam dolžnosti do svoje države in čeprav je sedanjí režim storil mnogo proti meni, bom sledil temu, kar mi jasno narekuje moja vest. Naš cilj je, osvoboditi Jugoslavijo izpod tiranstva, s kakršne-koli strani prihaja.“

Načrt zakona Jugoslovanske ustavodajne skupščine

Ustavodajna skupščina je odobrila načrt zakona, ki prepušča določitev oblasti predsednika republike posebnemu odboru, katerega sestavljajo predsednik skupščine in šest podpredsednikov, ki predstavljajo poedine federalne države Jugoslavije. Odobren je bil tudi drugi zakon, ki kralju Petru prepoveduje povratek v Jugoslavijo. Predsednik začasne skupščine je bil izvoljen za predsednika nove ustavodajne skupščine.

Iz nove jugoslovanske ustave

Ministrstvo ustavne skupščine je objavilo nekaj važnih določb, ki zadevajo novo jugoslovansko ustavo. Privatno imetje in privatna gospodarska podjetja so zajamčena, tako se glasi v ustavnem načrtu. Zemlja pripada tistim, ki jo obdelujejo. Državljaní, tako piše dalje, uživajo iste pravice ne glede na njihovo narodnost, pleme ali vero. Vsi državljani, ki so izpolnili 18 leto imajo aktivno in pasivno volilno pravico. Zenske so enakovredne in prejmejo isto plačilo za isto delo.

Zajamčena je svoboda vere in mišljenja. Država je ločena od cerkve. Z novo ustavo bodo vpeljane poroke na civilnih uradih. Nezakonski otroci bodo imeli iste pravice, kakor zakonski. Nova ustava obljublja tiskov-

Iz vsega sveta

Priprave za splošne volitve v Sovjetski uniji

V Moskvi, Leningradu ter v drugih mestih in krajih Sovjetske zveze so se pričela imenovanja kandidatov za okrajne volilne komisije. Več kot milijon ljudi, ki sestavljajo volilne komisije bo delovalo v 150.000 volilnih okrajih upostavljenih na ozemlju Sovjetske zveze. Milijoni sovjetskih državljani, delavcev, kmetov in razumnikov je pričelo z organizacijskimi deli pred volitvami za vrhovni Sovjet SSSR.

List „Izvestja“ piše, da bodo razvili člani volilne komisije delo v skladu s Stalinovo ustavo in volilnim zakonom.

Čehoslovaški trgovinski minister o odnosih z Jugoslavijo

Čehoslovaški minister za zunanjo trgovino dr. Hubert Rypka je včeraj odpotoval iz Beograda skupno s člani čehoslovaške delegacije, ki so se udeležili trgovskih pogajanj med Čehoslovaško in Jugoslavijo.

Pred svojim odhodom je minister Rypka sprejel predstavnike tiska, katerim je izjavil: „Srečen sem, da sem prišel v Jugoslavijo v tem zgodovinskem trenutku. Priznavam, da nismo bili ob pričetku vojne dobro poučeni o tem kar se je dogajalo v Jugoslaviji, toda že leta 1942 smo imeli točne podatke o narodno osvobodilnem gibanju, ki ga je vodil maršal Tito.“

Prepričani smo, da je samo narodno osvobodilna borba maršala Tita mogla rešiti Jugoslavijo. Trdno sem uverjen, da je narodno osvobodilno gibanje pripomoglo k temu, da je danes Jugoslavija važen faktor na mednarodnem polju.“

Glede odnosov med Jugoslavijo in Čehoslovaško je izrazil minister Rypka svoje prepričanje, da bo nadaljevala in pomnožila Jugoslavija kot republika svoje prijateljstvo in zavezništvo s Čehoslovaško.

Tito ne bo državni poglavar

Iz jugoslovanskega vira doznava neka ameriška poročevalna agentura, da maršal Tito ne misli postati poglavar jugoslovanske države. Trenotna začasna uredba, po kateri opravlja predsednik narodne skupščine obenem posle državnega poglavarja, se bo po vsej verjetnosti v novi jugoslovanski ustavi zasedrala kot trajna ustanova.

Po istem viru je predsednik narodne skupščine dr. Ivan Ribar samo izvršilni organ, ne da bi imel ukrepnih pooblastil. Po ustavi lahko postopa samo skladno s predsedstvom in po posvetovanju z njim. V Titovi vladi pričakujejo pomembnih sprememb. Stavba ministrstva se bo skrčilo in pokrajinskih ministrstev ne bo več. Vsaka zvezna dežela bo imela v novi vladi ministrskega podpredsednika.

Jugoslovansko ministrstvo, ki mu je poverjena naloga, da izda novo ustavo, je pozvalo jugoslovanske državljane in javna združenja, naj sodelujejo pri ustavnem osnutku ter naj pošiljajo ministrstvu svoje predloge. Brezlični poziv iz Beograda veli: „Vsak državlján federativne Jugoslavije ima pravico in dolžnost, da pri oblikovanju državnih zakonov svobodno izrazi svoje mnenje.“

Angleški komentarji o proglašitvi Jugoslovanske republike

„Times“ posveča novi jugoslovanski republiki uvodni članek v katerem pravi med drugim: „Prvič v zgodovini Jugoslavije se je narod aktivno udeležil dela vlade, ki je prenehala biti uradna organizacija vsiljena od zgoraj. Naloga ki jo mora razrešiti nova koalicijska vlada je težka. Če se bo goreč domoljubni duh prekaljen od vojne znal dvigniti nad poizkuse nestrpnosti, bo dovolj močan, da bo premagal gospodarske in politične težave, v katerih se država nahaja. Liberalni „News Chronicle“ piše s svoje strani: „Obstojata upanje, da bo kralj Peter znal sprejeti nov položaj, ter se bo častno umaknil v zasebno življenje.“

Komunistični „Daily Worker“ trdi, da „Dinastija Karadžordževićev prehaja v zgodovino ob strani Burbunov in Romanov.“

Britanski zunanji minister o jugoslovanskih volitvah

Med razpravo v angleški Spodnji zbornici v četrtek so na zunanjšega ministra Bevin naslovili vprašanje, ali je Vel. Britanija republikansko vladavino v Jugoslaviji uradno priznala. Bevin je odgovoril, da se to ni zgodilo, odklonil pa je nadaljnje izjave o tem predmetu, zlasti ni nič povedal o tem, ali se v nedavnih jugoslovanskih volitvah resnično izraža volja jugoslovanskega ljudstva.

Truman ne želi ponovne konference „treh“

Predsednik Truman je izjavil pri konferenci tiska, da ne soglaša z načrtom nove konference „treh“. Pač pa predlaga, da naj bi organizacija Združenih narodov prevzela nalogo odpraviti mednarodne težkoče.

Truman se je izrazil, da so bile po njegovem mnenju prepogoste konference krive, da je Društvo narodov propadlo. Naznanil je tudi, da se bo delovanje organizacije Združenih narodov pričelo v prihodnjih mesecih.

Trumanovo pismo listu vojske in mornarice

V pismu, ki ga je objavil list ameriške mornarice in vojske, je predsednik Truman napovedal, da bo organizacija Združenih narodov odklonila vojno kot politično sredstvo, kakor so jo v starih časih uporabili barbari in divjaki.

Predsednik je pisal: „Sreča je, da, ko stopamo v dobo najbolj pogubnih atomskih in elektrotehničnih orodij, ne vlada samo med narodi želja po miru, ampak da smo tudi našli način, kako ga je treba ohraniti.“

„V organizaciji Združenih narodov imamo orodje, ki smo ga ustvarili, da ustavlja napade v njihovem začetku in da posreduje, kadar bo to potrebno, z mednarodno policijsko silo v sporih, ki bi mogli povzročiti vojno.“

„Že pri sestavi nam organizacija Združenih narodov zagotavlja, da bo služila za rešitev vprašanj, ki bi mogla, ako bi jih enostransko obravnavali, poostriiti razlike in povzročiti izzivanja v mednarodnih odnošjih.“

„Posvetili se bomo rešitvi teh razlik in to storimo s prepričanjem, da morajo medsebojno razumevanje, zaupanje in strpljivost biti temelj naših razgovorov, kakor so bili pri našem skupnem prizadevanju med vojno.“

Zamenjava nemške marka in zavezniškega vojaškega šilinga

Po 21. decembru bo veljal v Avstriji novi avstrijski šiling

Začasna vlada je izdala v soglasju s sklepi zavezniškega sveta od 16. novembra 1945 zakon o vrednotah in uradno sporoča sledeče:

1. Za uvedbo enotne avstrijske vrednote na celokupnem ozemlju avstrijske države se bo potegnili najprej iz prometa bankovce, ki glase na 10 nemških mark in več ter 10 zavezniških vojaških šilingov in več in jih nadomestilo z bankovci, ki glase na šilinge, katere bo izdala avstrijska narodna banka. K bankovcem, ki jih je treba oddati, ne spadajo bankovci nemške kreditne blagajne in bankovci nemške marke, ki jih je izdala zavezniška vojaška uprava.

Zakonsko plačilno sredstvo po 21. decembru

2. Po 21. decembru 1945 leta so v Avstrijski republiki zakonsko plačilno sredstvo:

a) bankovci, ki glase na šilinge, katere bo izdala Avstrijska narodna banka;

b) bankovci zavezniške vojaške uprave z imensko vrednoto od 5, 2, in 1 šiling ter 50 grošev;

c) nemški bankovci in novci rentne banke od 5, 2 in 1 nemške marke (rentne marke);

d) drobni vrednoti nemške marke.

Novci od 5, 2, 1 zavezniških šilingov in 50 grošev ter od 5, 2, 1 nemške marke, dalje drobni vrednoti nemške marke ostanejo do nadaljnjega v prometu. Poslednje veljajo za isto imensko vrednost v šilingih (groših) za katero so doslej veljali v nemških markah (nemških fenigih).

Šiling edina računsko enota

Od 21. decembra 1945 dalje je v Republiki Avstriji šiling edina računsko enota. Deli se v 100 grošev. Vsote, ki glase na nemške marke, je treba preračunati v razmerju ene nemške marke proti enem šilingu.

Rok oddaje je od 13. do 20. decembra

3. Bankovce od 10 nemških mark in 10 zavezniških vojaških šilingov in več je treba oddati v času med 13. decembrom do vključno 20. decembra 1945 leta pri oddajnih mestih. Do vključno 20. decembra 1945 ostanejo zakonsko plačilno sredstvo in mora se jih v prometu do tega roka sprejemati. Z istekom roka oddaje izgube ti bankovci lastnost zakonskega plačilnega sredstva v Republiki Avstriji in podležejo, v kolikor glase na nemške marke, kot inozemska plačilna sredstva omejitvam deviznih predpisov.

Da bi bili lastniki trgovin na malo v stanju, da sprejemajo brez omejitev našete bankovce do konca roka za oddajo, lahko oddajo take bankovce tudi še 21. ali 22. decembra 1945 leta.

4. Oddajna mesta so: Avstrijska narodna banka; Poštna hranilnica in poštni uradi. Zbiralnica se banke (bankarji), hipotečni zavodi, štedilnice in kreditne zadruge z dnevnim prometom.

5. Bankovce je treba oddati pri oddajnem mestu s formularjem v dvojni izdaji, katerega se dobi pri oddajnih mestih od 10. decembra 1945 dalje po ceni od 2 nemških mark (2 šilinga). V spisku za oddajo je treba dati izjavo pod prisego, da so oddani bankovci lastnina oseb, katere so navedene v formularju in da za te osebe na nobenem drugem mestu niso oddani bankovci. To izjavo pod prisego, ki je že natisnjena na formularju, damo s podpisom.

Kdor ima za neko tretjo osebo spravljene imenovane bankovce, je upravičen in dolžan, da jih odda.

V poenostavljenju oddaje je mogoče, da se na enem formularju zberejo bankovci za oddajo po gospodinjstvih, pri čem je treba naštetih vse osebe, ki spadajo k temu gospodinjstvu, ki bankovcev ne oddajo posebej.

150 šilingov na osebo

6. Za oddane bankovce izda oddajno mesto naravnim osebam proti predložitvi živežnih nakaznic, ki veljajo vključno do 15. decembra 1945 (ne nakaznice za kruh ali dodatne) prvotno 150 šilingov po osebi v bankovcih Avstrijske narodne banke. Vsled tega torej je treba omenjene živežne nakaznice skrbno spraviti za zamenjavo denarja. Pri skupni oddaji bankovcev preko gospodarja se bo izdalo tolikokrat po 150 šilingov, kolikor je v izjavi naštetih oseb, v kolikor zadostuje za to oddana vsota v nemških markah in zavezniških vojaških šilingih. Osebe, ki stojijo v skupni prehrani (n. pr. bolnicah) in vsled tega nimajo živežnih nakaznic, predložijo o tem potrdilo te ustanove.

Zasebni prihranki

7. Naravne osebe, ki raspolagajo z računom (hranilno knjico) pri enem od oddajnih mest, oddajo bankovce pri tem mestu. Za to bodo sprejeli 150 šilingov po osebi, ostali znesek jim bo pisan v dobro na njihovem računu (hranilni knjizici). Ako je pri denar-

nem zavodu, kjer je odprt račun, velik naval, potem lahko oddajo denar pri bilo katerem drugem oddajnem mestu. Potrdilo o sprejemu, ki ga dobijo, lahko dajo po končanem roku za oddajo svojemu denarnemu zavodu v dobropis.

8. Da se med rokom oddaje omogoči (t. j. med 13. in 20. decembrom 1945) pospešeno odpravo pri oddajnih mestih, se nujno priporoča, da se zneske, ki presegajo 150 nemških mark (zavezniških vojaških šilingov) po osebi, vložijo že začemši s 1. decembrom 1945 na obstoječe račune (hranilne knjizice), v kolikor se jih ne rabi za prežitek. Za vloške pred 13. decembrom 1945 ni treba izpolniti formularje. Med rokom oddaje je potem treba zamenjati le 150 nemških mark (zavezniških vojaških šilingov) po osebi s formularjem.

Pravne osebe

9. Pravne (juristične) osebe (društvo več oseb) morajo svoje bankovce oddati pri oddajnem mestu, pri katerem raspolagajo z računom (hranilno knjizico). Ako ne raspolagajo z računom (hranilno knjizico) pri kakšnem oddajnem mestu, potem morajo enega odpreti. Tudi pravnim osebam (društvom več oseb) najprej ne bodo izdali za oddane bankovce nobenih plačilnih sredstev, marveč jim bo oddano mesto, ki vodi njihov račun, pisalo v dobro polno imensko vrednost oddanih bankovcev.

60 odstotkov hranilnih vlog zaprtih

10. Preko 40 odstotkov računске (štedilne) imovine iz vlog pred osvoboditvijo Avstrije se lahko prosto raspolaga potom nakazila v tuzemstvu. Razen tega se lahko od teh dobropisov dvigne omejena vsota proti potrdilu za različne svrhe (najnujnejši prežitek, plačilo mezd in plač, najemnina, bolniški stroški itd.) Iz vplačil med 1. in 22. decembrom 1945 se lahko dvigne gotovina za najnujnejše potrebe proti dokazilu.

11. Računska (hranilna) imovina iz vplačil v šilingih po 23. decembru je za dvig gotovine in nakazila v tuzemstvu prosta.

12. Računska (hranilna) imovina iz vlog začemši od osvoboditve Avstrije do 30. novembra 1945 je do višine od 40 odstotkov za plačilo v gotovini ali nakazila v tuzemstvu prosta. Razen tega se lahko od takih dobropisov izplača za najnujnejše potrebe omejena vsota v gotovini.

13. Namerni in prestopki iz zanikrnosti proti predpisom zakona o šilingu se bodo

kaznovali z zaporom in denarno globo. Pravni posli, ki so v nasprotju s smislom tega zakona, so neveljavni.

14. V ameriški, britanski in francoski zasedbeni oblasti z izjemo Dunaja morajo kreditni zavodi od računov, ki jih vodijo, odpisati 30 odstotkov od 30. novembra 1945 obstoječega aktivnega salda in jih prenesti na nove račune, pri hranilnih vlogah isti odstotek posebej iskazati. Preko teh na nov račun prenešenih oziroma pri hranilnih vlogah posebej iskazanih vsotah se lahko raspolaga v smislu točke 12. preko ostale računске (hranilne) imovine v smislu točke 10 tega razglasa.

15. Poedinstvi, ki v gori navedenih točkah niso navedene, so razvidne iz besedila zakona o šilingu od 1. decembra 1945 leta.

Priporočamo vam, da zasledujete novice o denarni zamenjavi, ki jih prinaša dnevno časopisje.

Koroška deželna vlada dodatno razglasa:

Zamenjava bankovcev od 5 mark oziroma 5 alijiranih vojaških šilingov nazdol in drobiza do nadaljnjega izostane zato, da se trgovini ohrani nujno potrebni drobni. Opozarja se pa na to, da bodo tudi te vrste plačilnih sredstev nekega dne razveljavljene. Drobiza je dovolj v deželi Kdor ga zadrži v prepričanju, da si s tem zagotovi kako korist, se moti. Tak samo ovira naravni krogotek denarja. O njem se lahko reče, da ni čvrst Avstrijec, marveč škodljivec, ki moti gospodarsko življenje.

Pomanjkanje malih bankovcev je zlasti v trgovinah z živili povzročilo težave. Če trgovec ne more menjati, kupec pa radi pomanjkanje drobiza ne more plačati, tedaj se naj sprejmejo samo vsote po celih 10 mark (ali alijiranih šilingov), razlika pa se naj kupcu piše v dobro. Vendar razlika ne sme biti večja od 10 mark.

Prodajalci živil, ki se jim dokaže, da kupcem radi tega ne postrežejo, ker ti nimajo drobiza, se izpostavljajo nevarnosti, da jim oblast odvzame obrtni list.

Avstrijska narodna banka je denarnim zavodom odkazala zadostno množino bankovcev po 10 in 20 mark, tako da je mogoče zadostiti vsem potrebam javnosti.

Naposled se naglašajo, da ostanejo v odredbi 2 britanske vojaške vlade navedene marke in vojaški šilingi plačilna sredstva vse do 20. decembra 1945 zato jih mora vsakdo v poravnavo zapadlih dolgov brez-pogojno sprejeti.

Kdor želi imeti koledar na boljšem papirju (kot je današnji), naj ga naroči. Če bo dovolj naročnikov, ga bomo ponatisnili.

Mladi korotan

NA MIKLAVŽEV VEČER

Francek, Julka in Tonček poredni, nocoj prav tiho so za pečjo sedeli, kot da so onemeli... Nič vika, nič krika ni svaje, da očka se čudi, z glavo kima je.

Čuj zunaj pred vrati, razsaja parkelj rogati, zvonček pozvanja, cin, cin, cin, sveti Miklavž prišel je z višin.

Deci očesa kot zvezde žarijo, sreča drobna v bojazni drhtijo, ko parklji divjajo po veži rohneč, še Pazi v strahu se je zvelkel pod peč.

Sveti Miklavž z brado častito in palico zlato, dvakrat zavito, z škofovsko mitro na glavi, ponosno se sredi sobe postavi.

Otroci, povejte mi sedaj, kakšni ste bili? Pridni, poredni, kaj? Pridnim prinesel sem orehov, piškotov, igrač, porednim parkelj bo dal korobač.

Tonček poredni je šibo dobil, po sladkih piškotih, orehih je sline cedil. Francku prinesel Miklavž je lepih igrač, Julka dobila je sladki kolač.

Mirko Geratič

Sveti Miklavž nas je obiskal

Ves teden so se Francek, Jurij in mala Breda neizmerno veselili svetega Miklavža. Od jutra do večera so govorili o lepem svetniku z dolgo belo brado in zlato palico v roki ter si pripovedovali želje, ki naj bi jih sv. Miklavž izpolnil. Parkeljev so se posebno bali, zato so se pa te dni vidno poboljšali. Jurij se ni več plazil po podu in trgaj hlače, sladkosnedna Breda pa ni več pojedla mami smetane v omari. Francek je hodil v šolo in je znal že pisati. Napisal je Miklavžu pismo. Hotel ga je nesti na pošto, a ga je vzela mama. Zvečer so ga dali v košarico na okno in angelci, ki so pobirali pošto, so ga odnesli v nebesa. Mala Breda si je želela tako punčko, ki zna spatiti in jokati, če se jo prime za

trebušček. Da ne bi preveč jokala je dala teta Breda lepo zibelko, mama pa ji je dala par starih krp, iz katerih je Breda pridno rezala in šivala pleničke, povoje in oblekco. Jurij si je želel konjiča in vojake. Se ponoči je sanjal o njih, ker so ga hoteli napasti in vso noč je jezdil na konju, dokler ni padel s postelje. Franckova želja pa je bila kučma in drsalke. Seveda na slaščice in piškote otroci niso pozabili, razen tega pa so venomer nadlegovali mamo z vprašanji. Prosili so jo, naj jih sv. Miklavžu nikar ne zatoži, ker jo bodo sedaj vedno obogali. Tudi molili so vsak večer. Prosili so mamo, naj jim o sv. Miklavžu tudi kaj pove. Povedala jim je sledeče:

„Sv. Miklavž je bil doma v Patariji v Mali Aziji. Imel je skrbne starše kateri so mu zgodaj umrli. Podedoval je veliko denarja, a je vsega razdelil med uboge. Potoval je tudi v Sveto deželo in ko se je vrnil, je bil v mestu Myry izvoljen za škofa. Sv. Miklavž je v svojem škofovskem mestu izvedel za ubožno družino z očetom in tremi hčerami, ki se mu je smilila. Sklenil je, da jo z denarjem krepko podpre boječ se, da se ne bi izneverila poštenemu življenju. V treh nočeh je vsak večer zaporedoma skozi okno na skrivaj vrgel veliko možno. Denarja je bilo v njih toliko, da si je vsaka izmed hčera lahko napravila balo za možitev. Sv. Miklavž je delal tudi čudeže. Tako je nekoč obudil k življenju tri mladeniče in pri viharjih na morju ter drugih nesrečah se je izkazal kot mogočen svetnik. Zato pa je sv. Miklavž varuh vsem, ki žive na vodi; tako mornarjem in brodnikom, mlinarjem splavarjem in pericam, ki ga posebno časte. Ko se je začelo za rimskega cesarja Deoklecijana kruto preganjanje kristjanov, takrat je bil tudi sv. Miklavž ujet in vržen v ječo. Šele pod Konstantinom je bil oproščen. Umril je 6. decembra in zato ta dan obhajamo njegov spomin in god.“

Otroci so pridno poslušali. Mati jim je povedala, da jih danes zvečer obišče sv. Miklavž, ko bo šel skozi vas. Francek je hotel na vsak način vedeti, kje stopi sv. Miklavž na zemljo. Rad bi videl njegov prihod. Mati ga je potolažila in mu povedala, da je letos prišel par dni preje na zemljo, ker se danes vsaka reč težko dobi in rabi več časa za nakupovanje.

V daljavi se je zaslil glas drobnega zvončka. Glas je prihajal vedno bliže in bliže. Otroci so postali boječji. Mala Breda se je oklenila matere. Vstopil je angel, za njim pa sv. Miklavž s častljivo brado in palico v roki. Pred vrati je tulil Lucifer ter rožljaj z verigo. Breda in Francek sta strmela v svetnikovo mitro in škofovsko palico, Jurček pa se je ves tresel od strahu pred Luciferjem. „Predragi zemljani“, je spregovoril sv. Miklavž. „Tudi letos sem prišel na zemljo, da obiščem otroke, pohvalim pridne in jih obdarujem, in da posvarim hudobne. V nebeški knjigi sem čital, da ste bili pridni. Sedaj mi boste pa to še sami potrdili. Ti Franček boš zmolił vero, Jurij Oče naš, Breda pa bo kaj zapela.“ Dečka sta pogumno odmolila, Breda pa je zapela „Sem slovenska deklica...“ „Prepričal sem se, da je vaše vedenje res tako lepo, kot je zapisano v knjigi. Angel stopi bliže in obdaruj te otroke. Daj vsem enako, ker so vsi enako pridni. Da bodo otroci vedeli, kakšni so hudobci, zato dovoljujem Luciferju, da pride za par trenutkov v sobo; seveda ne sme nikomur storiti nič žalega.“ Ko je potkal svetnik s palico na tla, se je hudobec umaknil. „Vidite otroci“ tak je hudobec, je nadaljeval svetnik. „Toda pridni in dobri otroci so varni pred njim, zato ostane takšni kot doslej. Učite se pridno in nabirajte si v mladosti zakladov učenosti. Ljubite svoje starše, svoj domači kraj, pa tudi svoj narod. Ostanite vedno zvesti Slovenci s polnim srcem navdušenja in narodnega ognja. Sedaj moram pa pogledat še v druge hiše, kako je tam. Ostanite zdravi. Upam, da se prihodnje leto zopet vidimo.“ Zvonček zacigljaj in sveti Miklavž je odšel. Otroci so strmeli v darila in od začudenja niso mogli spregovoriti. Mati jim je velela, naj nastavijo še košare. Vsak je prinesel svojo košaro in Francek je napisal na njih imena. Dolgo v večer so govorili o svetem Miklavžu, angelu in Luciferju. Ponoči se je Jurčku sanjalo, da ga je hotel hudobec odnesti.

Zjutraj je bilo v otroški sobi vse živo. Jurček je resnično jahal konjička. Francek je prepeljal vlak, kodrasta Bredina punčka pa je venomer jokala. O koliko dobrot je bilo v košarah. Otroci so ves dan ogledovali darila in se igrali. Sklenili so da bodo ubogali, da se bo Miklavž tudi drugo leto oglašil pri njih.

Vida Zábavnik

Kako smo Miklavža prosili

Ljubi sveti Nikolaj, kar te prosim daj, mi daj: puško, konja brzih nog, pa tudi ne pozabi biča, da požnem z njim konjce, da požnem ga hi — hop, daleč pod nebeški strop. Tam se zvezde šetajo, venec lep prepletajo; dve bom vzel na ramo, zase in za mamo.

DVE MRAVLJI

Zvečer sta se sešli dve mravlji, sosedi v mravljišču. Med njima se je razvil sledeč pogovor:

Prva: „Joj kako sem zdelana! Ves božji dan sem prevlačevala košček sladkorja, pa ga nisem mogla spraviti do doma; na sredi poti sem ga morala pustiti.“

Druga: „A tako, ti misliš drobtinice od sladkorja, ki ga je raztresla neka deklica tam na cesti? Pa kako je to, saj je bilo polno majhnih koščkov tam...“

Prva: „Je že res a jaz sem se lotila največjega!“

Druga: „Ti neumnica! Vidiš, jaz pa sem nosila le bolj majhne koščke. Le pojdi pogledat, kakšen kup jih je! Seveda, ti si hotela vse naenkrat spraviti. Sedaj pa imaš! Boš vsaj vedela drugič kako se moraš takega dela lotiti!“

Pri urarju. Urar: „Jaz prodajam še ure po nakupni ceni!“

Kupec: „Smešno, ali se vam še izplača?“ Urar: „Seveda, ker zaslužim mnogo pri popravilu teh ur!“

Spoznavalec. Zavarovalni agent proti stranki; katera je dala svojo hišo za visoko vsoto zavarovati: „Vaša hiša je za 30.000 šilingov zavarovana.“ Stranka: „Koliko dobim, ako hiša že zjutra pogori?“ Zavarovalni agent: „Najbrž tri leta strogega zapor!“ je bil odgovor.

„Ako se takoj ne slečete vas postavi ven“, prekine zdravnik jecljajočega možička, ki mu na kraju res ni drugo preostalo, kot, da se je slekel.

„Torej kaj vam je?“ ga zdravnik potem vpraša.

„Gospod zdravnik, pripeljal sem vam premož, istisne naposed moč.“

CVETJE IN KLASJE

PEROVEC KARL:

Reportaža z dvorišča

(Basen iz sedanjosti)

Na Zaplotnikovem dvorišču okoli velikega gnojišča je bila te dni velika skupščina. Da, da brez šale prava pravcata skupščina kot jo sicer prirede učeni možje okoli zelene mize, samo s to razliko, da je zeleno mizo tokrat nameštal mogočen kup gnoja, a gospodje skupščinarji, poslanci, senatorji in kaj jaz vem kako se vse še imenuje takale učena gospoda so pa zavzemali mesta na različnih postojankah okoli gnoja, tako na primer sosedov muc „Krvau“, na oknu od svinjaka, Tacarjev petelin „Kodokoko“ se je šopiril na samem plotu, a prisotna je bila tudi mala miška glodavka, ki pa se je zaradi varnosti zadrževala samo na bregu svoje luknjice, skozi katero bi lahko vsaki moment živnila v svoje stanovanje pod kokošnikom. Varno je pač varno, saj se ne ve kaj se piete po glavah učene gospode tam okoli gnojišča. Lahko bi prišlo do kakšnih nesporazumov in seveda tudi takoj do borbenih akcij, katerih bi se mala glodavka pač ne mogla uspešno in brez nevarnosti udeležiti.

Pa ne samo ti, še več odličnjakov je bilo tukaj prisotnih, saj takšna skupščina vendar niso mačje solze

Med odličnjaki je bilo opaziti tudi Zaplotnikovega kozla Meketača, ki si je dostojanstveno gladil svojo skrbno pristrizeno bradico, domišljajoč si da stoji najmanj v rangu kakšnega diplomiranega doktorja. No ja, naj mu bodo grehi odpuščeni, saj ni on edini domišljavec na svetu

Kaj mislite kdo je bil še navzoč? Ne veste? No saj je vendar umevno, da od dvoriščne gospode tudi gosjak Gagač z soprogo Gago ne bo manjkal.

Kot po navadi se seveda cela zadevščina tudi brez vrabca nagajivca ni godila.

To bi torej bile najbolj ugledne živali, ki so kakor sem že omenil bile tega dne zbrane okoli gnoja.

Seveda boste takoj godrnjali čez mene, češ kakšen slab reporter sem, da sem pozabil omeniti najbolj odličnega gosta, ki tudi gotovo ni manjkal, a to je namreč dvoriščni gospodar „Lajač Mufi“, vojni invalid in nosilec dveh medalij. S prvo medaljo hrabrosti je bil odlikovan zato ker je pred tremi leti prav krepko potegnul za hlače enega gestapovca, od onih, ki so tisto jutro prišli seliti gospodarja, kmeta Zaplotnika. Zvesti kuža je namreč takrat takoj opazil, da to niso čisti posli, ter da hudi možje z mrtvaškimi glavami na kapah ne prinašajo nič dobrega, vsa družina je jokala in zavezovala cule, a oni suroveži so jih z silo pehali iz hiše.

Mufi ne bodi len se je zakadil v najbolj hudega moža ter mu iztrgal lep kos hlače, a ker hlače niso bile prazne, je ostalo v njegovem gobcu tudi lep kos vsebine teh hlače.

Posledice so bile grozne, mož z novim oknom v hlačah se je seveda takoj sesedel, (ampak na zadnjo plat) a drugi je hitro nameril svoj „fičafaj“ in sprožil v ubogega kužka ter mu prestrelil zadnjo nogo. Po treh se je revež komaj izvlekel v bližnji gozd.

Gospodarju je to zadostovalo, da je medtem ko so drugi gnili okoli ranjenega moža izkoristili priložnost in tudi zbežal ter se skril v gozd. S tem je ušel izseljenju.

Mufi si je izliral rane in v dveh tednih je bil sposoben, da se je v gozdu priključil gospodarju ter čeprav močno šepajoč nadaljeval svojo službo v korist domovini.

Drugo medaljo za posebne zasluge — pa mu je obesil na njegovo ovratnico narodni osvobodilni odbor zato ker je tovariše v več mahov posvaril pred bližajočim se sovražnikom, tako da so se lahko pravočasno poskrili ali pa pripravili za boj.

Seveda je po končani vojni in po povratku kmeta Zalotnika na kmético zaslužni Lajač užival ugled in previlegije narodnega borca, na kar je bil zelo ponosen.

Torej tega odličnjaka naj bi bil jaz pozabil omeniti? Kaj pa še. Omenil ga nisem zato prej ker se ni nahajal v bližini gnoja, temveč na samem predsedniškem mestu vrh gnoja.

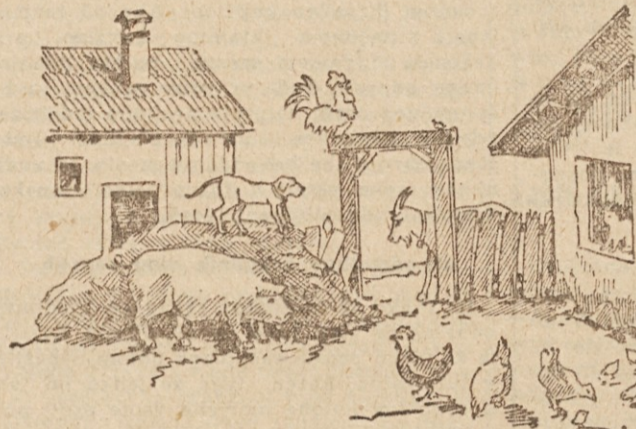
Ravnokar je z krepkim lajanem dal znak za začetek.

Ko so se navzoči pomerili je povzdignil glas:

„Spoštovana gospoda, kljunata in repata, hav, hav!“

Zahvalim se vam vsem, da ste prileteli, prilezli in prifrčali v tako obilnem številu na našo velevažno skupščino, pa ne samo iz našega dvorišča temveč ste se potrudili celo iz sosednih kmetij, ne boječ se dolge poti ter graje vaših gospodarjev. Prihetele ste sem, da se tu na našem prvem povojnem sestanku pogovorimo, kakšni naš živalski

ugled ne samo obdržimo, temveč povzdignemo zavedajoč se kakšne življenske važnosti smo mi v današnjih časih za človeka, ter da mi to prednost čim bolj obrnemo v našo korist. Predvsem, pa da se zedinimo kaj moramo predvzeti, da se nam hrana izboljša, saj pri tako strogo racijonirani hrani kot jo imamo sedaj, še jaz kot pes ne morem živeti. Le pogledajte, lahko bi sviral na moja rebra kot na gitaro. Zamislite si, moj gospodar je

zahteval od oblasti nakazilo tudi za mene. In veste kaj so mu odgovorili? To, da meni ne pripada nobena nakaznica, da dobe baje samo plemeniti psi z rodovnikom do tretjega kolena nazaj hrano na nakaznico. Da, da in rekla so še, da naj me gospodar raje ubije, češ kaj bo z menoj starim, neplemenitim in še šepavim psom. Pomislite draga gospoda, to so rekli o meni zaslužnem borcu, vojnem invalidu in nosilcu dveh medalij. Ali ni to v nebo vpijoča krivica? Nehvaležnost je plačilo sveta pravijo pa je res, hav, hav. Vojškodvode in generali uživajo danes ko smo zmagali vse časti sveta, a jaz ubogi psiček, ki sem svojo kri prelivljal in lomil svoje zobe na trdih gestapovskih zadnjicah, jaz pa naj poginem. Vržejo mi tu pa tam kakšno kost ki je pa tako obrana da še duha nima več po mesu.

Ampak zahteve pa imajo še vedno velike od nas, to pa. Celih štirindvajset ur moram biti na straži, za to sem pa dober, hav, hav.

Predno je utegnil Mufi svoj protest še nadaljevati je petelin „Kodokoko“ kar zračnim potom predstavil svojo osebnost s plota na gnoj ter z največjim ogorčenjem prevzel besedo:

„Kikirikiki, čista resnica je kar je predsednik povedal. Tovariši in tovarišice, zavedajte se, da smo mi danes življenske važnosti za človeka in da ni prav, da za nas tako malo skrbe. Naj navedem samo moj primer.

Svoječasno sem imel tri soproge, da to so bili še zlati časi, a še bolj zlate so bile moje ženice pisane in grahaste ena bolj ljubka od druge.

Oh, kako prijetno so kokodakale.

In kaj so napravili? — Prišli so neki mestni učeni gospodje in ugotovili to da me je kar sram povedati:

„Kokica in Koketka, moje najljubše, da neso premalo jajc ter da jih je treba takoj zaklati, češ, da se ju neizplača hraniti. Rečeno, storeno, jaz še z besedo nisem mogel ugovarjati.

Se več. — Odredili so da se mora od vsake kokoške oddati toliko jajc da jih tudi pri najboljši volji ni mogoče zbrati. Saj so kar nemogoče stvari zahtevali od nas, kaj pa nas vendar briga oddaja, mi moramo skrbeti za lastni zarod.

Pa tudi to še ni vse. Celo jaz sem komaj odnesel glavo. Zahtevali so takoj mojo smrt, ali pa da gospodar kupi več kokoši, češ, da se za par kokoši ne more hraniti petelina. Oh, jau meni, — danes sem pa soproj sedmih mladih temperamentnih kokoši. Tako daleč je prišla vojska s svojo moralo. Pogledajte saj se sam sebi smilim. Skoro nič več me ni v hlačah. Kje je nekdanji moj lepi rudeči grebeň? Sedaj sem bled in opadel, — saj ni čudno sedem kokoši in jaz eden, pa ta hrana, — saj sem že pozabil kakšno je koruzno zrno. Če pa svoje dolžnosti ne bom opravil je pa po meni to vem. Kikirikiki.“

Po govoru gospoda „Kokodokota“, je prošil za besedo kozel Meketač, ter vložil pri predsedništvu protest v imenu svoje soproge, ki je baje tako oslabela, da se osebno sestanka ne more udeležiti.

„Da, da“ je končal, „bolj so jo ubogo revo izmolzili kot bogataš stromaka, saj so čisto pozabili, da je le mala koziča, ne pa krava, ter so le molzili, in molzili iz dneva v dan;

če bi bili mogli še izželi bi jo bili kot limono. No in sedaj je revica popolnoma izhirana, usoda ji je zapečatenata. — Tovariši, to se mora končati, ali smo živali, ali ne.

Ali smo mi krivi vojne? — Ne gotovo ne, nam zadostuje naše dvorišče, mi ne rabimo več zemlje. Zakaj nas mešajo v stvari ki nas nič ne brigajo, kje je tisto draščivo za zaščito živali? Mekekel!“

Kakor burni vihar so se oglasile vse živali naenkrat vsaka v svojem jeziku:

„Tako je, mir zahtevamo, svoje pravice in naše otroke naj nam puste, in hrano kot se spodobi za pošteno živali.“

Kdo ve, kdaj bi se bila vsa ta živalska gospoda pomirila, da ni predsednik Lajač prav energično zahteval mir.

Govori so se vrstili, vsak je iznesel svoje gorje in bolečine, kar konec ni hotelo biti teh duševnih izlivov.

Ne vem kako dolgo bi bila še ta debata trajala, da jo ni primahal od nekje mogočni in vobče spoštovani pujs „Mojster Spehar“, oblastno je zakrutil v znak prevzema besede, a ker se na govorniško mesto zaradi debelosti ni mogel povzpeti se je zavalil kar v podnožje gnoja, ter pričel govoriti osuplim poslušalcem, katerim se je očito spoštovanje izražalo na gobcih, kljunih itd.

„Tovariši, zakaj gre sem čul, ampak kot častivreden prešič vam pa rečem tole: Ne protivite se postavam. Teško je za vas, še težje za mene, a najtežje za naše gospodarje. — Kdo je od vseh živali v vsej vojni dobil največ zaslug — mi častni prašičji rod, — da jaz sem ta kateremu se tudi človek odkriva in ga danes s spoštovanjem omenja. Mi smo doprinesli največ žrtev, glejte, tudi meni so dnevi seštet, še nekoliko dni pa bom prišel tudi jaz na žrtvenik, taka nam je vsem usoda, zato živimo, to se ne da spremeniti in tudi ne pomaga nobeno govorjenje nič. — Da ima gospodar več hrane, dal bi vam več, a tako nima revež niti sam dosti za jesti. Če bi on lahko delal kar bi hotel, ne bi bilo vojne, ne bi bil takrat izseljen, a bi nas o svojem času tudi lahko sam pojedel, on, naš gospodar, ki nas redi, — saj pojedeni biti je usoda skoro nas vseh, a tako, kdo nas je največ pojedel v letih vojne? Oni z mrtvaškimi glavami na kapah, oni so nas jedli, da to vemo tudi mi prašiči. Sicer so jih mnogi ljudje klical z našim spoštovanjem prašičjim imenom, kar je bilo za mene največja žalitev.

Torej dragi tovariši, pretehtajte še enkrat besede vašega izkušnega tolstega prašiča, pa boste uvideli, da smo mi, kot ljudje predani nemili usodi katere ne moremo spremeniti.“

„Sedaj pa — lahko noči!“

S težavo se je debeli pujs dvignil in odgugal proti bližnjem svinjaku.

A tudi prisotne živali so se zamišljeno napolile vsaka na svojo stran. — Če ne bi bile kosmate, bi se jim mogoče videla zardečela lica.

Ce se tudi pri živalih prostor levo in desno od nosu imenuje lice.

Božič je pred durmi

Začetek decembra naznanja, da je Božič blizu. Nenadoma se nam zazdi, da je stopil praznik, ki ga najdemo na koncu leta, v neposredno sedanjost, vseeno da li sneži ali pa da poskuša solnce s svojim hladnim sojem varati preko svoje slabosti, ki jo koledar potrjuje. Ze ime december zaostuje kajti december je naš božični mesec, ali drugega nič. Čim je pričel, potem lete kratki dnevi, eden bolj kakor drugi, samo še k nemu cilju, k stoji svetleče sredi dolgih noči. Dnevi trudnega leta nimajo več težavnosti, ne dajo se zajeti. Kdor se je kdaj obotavljal pri pripravah za Božič, to ve.

Za meščana sedaj ne obstojajo po vtisom trenutno vladajočega mraza in prilik predznaki Božiča. Svetleče četiri z razsvetljenimi izložbami ne triumfirajo preko hladnega mraka ranh zimskih večerov, božični vrvež v trgovinah in na ulicah je postal pomembno skromnejši. Izginili so dragoceni zavoji daril, prevzetni napisji na vitkih steklenicah, izginili brzeč električni vlaki s postajami in pozdravljajočimi predstojniki pred postajami iz trgovin za igracke, h katerim so nekoč romali otroci, kakor začarani. Ti znaki mestnega Božiča, ki so se skoraj razbohotali nad smisel starega praznika, sedaj ne obstojajo več. Tem glasnejše so velike,

Pravljica o splavarju

Močan od vremena utrjen fant je obtesal v gorovju hlode, jih povezal v splav in odrtinil z dolgim hodom od obale. Gorske vode so ga potegnile za seboj, vasi so ostajale za njim in na večer je plul iz enega večernega zvonjenja v drugo.

Mladi splavar je stal ob veslu, popeval in gledal pozorno po reki navzdol. Valov, so šumeče udarjali ob les; hlodi so škripali čim je splav plul v krivino.

Nenadoma zedene v popoinoma mirni strugi ob nekaj in splav se je napol obrnil v krogu. Fant, ki je natančno poznal vsako mesto v reki, se je začudil:

„Saj tukaj ni skal in nobene mostne pole.“

Stopil je na rob splava in pogledal v vodo. Iz valov se je prikazal smehljajoč ženski obraz preko hlovov, a splavar se je zelo prestrašil. Često je slišal pripovedovati o povodnem možu in vodnih vilah, splavarji in ribiči so govorili o njih v krčmah, ali nikdar jih še ni srečal in davno že ni tega verjel.

„Večer je, pristavi!“ reče vodna vila.

Fant ni mogel odprti ust.

„Boš na nekaj trčil“, je opozarjala. Šele tedaj je opazil, da se je mračilo.

Zakrmaril je k bregu, skočil v plitki vodi s splava in ga potegnul bliže k obrežju. Tam ga je z vrvmi privezal na vrbo in vodna vila mu je pomagala.

Potem sta sedela drug poleg drugega na bregu in splavar je opazoval zlato večernico.

„Kaj ne boš večerjal?“, ga je vprašala.

„Nisem lačen.“

Strah mu je obležal v želodcu.

„Prižgi ogenj, moker si“, mu je zapovedovala.

Ubogal je in videl, kako je obseval svit ognja njen mladi, lepi obraz.

„Se ne bojiš ljudi?“ jo je vprašal po dolgem času.

Odkimala je z glavo.

„Vidim toliko ribičev, splavarjev in brodarjev.“

„Prav imaš, to so dobri ljudje.“

„Samo ponoči naj ne bi polagali trnkov.“

Prišla sta vedno bolj v razgovor. Zabe so regljale v mlakah in murni peli v travi. A voda je šumela pred njima. Ogenj je sčasoma pogorel, nočni hlad je stopil iz reke in fanta je zeblo.

„Srečen sem, da sem doma na vodi“, je rekel.

„Nimaš domotočja po vasi?“

„Nikdo me ne pričakuje, meni so vsi umrli.“

Vodna vila je molčala in metala kamenčke v vodo.

„Nimam sreče“, še reče on.

„Kaj vi ljudje vedno govorite o sreči.“

„Ciganka mi jo je nekoč brala iz roke.“

Ko se je že davno stemnilo in je žrjavica samo še slabo žarela, je splavar mislil na mило lice, katerega je preje gledal ob svitu ognja in ga primerjal z obrazi kmečkih deklet, katere je poznal.

In tiho je govoril:

„Pridi z menoj v vas in bodi mi žena!“

Porogljiv smeh je bil odgovor.

Zavrnil jo je, v tem ko je rekel:

„Gori v gorovju je živel kmet tudi z neko vilo, imela sta otroke in bila sta srečna.“

„Ti me menda ljubiš?“ ga je vprašala vodna vila.

„Da!“

„Kaj ne veš, da imam ribjo kri?“ se smeji ona in položila je svojo ledenomrzlo roko na njegovo da ga je spreletelo.

Potem je splavar sedel dolgo in gledal v zvezde. Naekrat je zaplusnila voda; žena poleg njega je izginila. Nekajkrat je še tiho poklical v temo, ali odgovorilo mu je samo šumenje reke.

enostavne, trajne stvarnosti. V nočeh je nebo nad mestom tako neskončno, kakor nad najnedotaknejšo pokrajino. Iz nepristopne ledene teme leskečejo „zlate zvezdice“, katere smo kot otroci tako često opevali. Iz za neznih meglenih tenčic plava prijazen mesec, dragi nočni tovariš. Kako svetel, kako tolažljiv je in skoro smo ga pozabili. A temne ulice se spremenijo v tihe doline, v katerih se igrata veter in meglica.

Vemo kaj je tema, mraz in prisrčneje nego bilo kdaj pozdravljamo novo luč. Seveda zima, ostra, bela zima pričinja šele po Božiču, ali siva utrujenost je prešla, obvladali smo smrt, leto je mlado in njegovi dnevi rastejo. Božična luč, na katero smo v decembru upali, nas tako dolgo spremlja, da se na njegovi ugašujoči svetlosti prižge velika luč spomladi.

Stojimo pred zadnjim težkim Božičem. Tudi on bo tih, mogoče bolj tih nego drugače, ali prinesel bo zato tem prisrčnejšo luč in ljubezen. Tudi ona bo priznanje za voljo in hotenje boljšega časa. Tudi zunanji znaki ne bodo manjkali, pa bili še tako mali in kjer jih ne bo, ne bo treba raskošnega posredovalca, marveč bo govoril Božič od srca do srca.

A. Pajank.

Vnanji vplivi na narodno pesem

Človeško srce je v svojih čustvenih doživljajih močno odvisno od vplivov in dražljajev nvanjega sveta. Sicer rasčustvujemo prav pogostokrat sami iz sebe ali sami v sebi, vendar bi pri raziskovanju o vzroku in povodu našega čustvenega doživljanja večidel našli, da so prvotni vplivi za to čustvovanje izven nas.

Vsaka dobra pesem, posebno pa narodna, izraža na lahko sprejemljiv način človeška čustva. Tega je zmožna zato, ker je ravno iz močnih čustev porojena. Radi tega pa nosi v svoji obliki in izraznih sredstvih sledove vnanjih vplivov, ki so učinkovali na srce umetnika, ko jo je ustvarjal.

Vplivi narave in dela v naravi na besedilo.

Slovenska narodna pesem je po sodbi nekaterih zelo sentimentalno-ljubeznega značaja. Oponašajo ji nekako solznost in pretirano „zaljubljenost“. Vendar je takšno ocenjevanje enostransko — čeprav je do neke mere resnično: silna, a povsem naravna so čustva ljubezni med fantom in dekletom. Zato pa tudi narodna pesem ne more mimo njih; ravno nasprotno. A „zaljubljenost“ marsikdo vidi v pretirani meri zavoljo tega, ker ne vidi drugih elementov, ki jih vsebuje besedilo. Naj omenim in prvi vrsti veliko vlogo, ki jo igra v nar. pesmi rastlinstvo in živalstvo, pa tudi druge stvari v naravi (n. pr. voda, oblaki itd.). Za zgled navajam na hitro roko po spominu nekaj primerov takih besedil, ki jih je narodna pesem polna:

Čez tri gore, čez tri vode,
čez tri zelene travnike...

Ali: Škrnjancček poje, žvrgoli,
se belga dneva veseli.
Škrnjancček poje beli dan,
pozdravlja hrib in plan.

Šele po tem vvodu, ki je res posvečen Škrnjancu in naravi, pride ljubezniski del:

Pod klančkom sva se srečala,
prav mil' sva se pogledala...

O konjih in furmanih je znanih lepo šest-
vilo pesmi:

Moj očka imajo konjča dva,
oba sta lepa šimeljna...
Za enega poprosil bom,
da drev' na ono pojezdil bom...

Ali pa znana dolenska:

Res lepših fantov na svetu ni,
kot so dolenski furmani.
Po belih cestah hodijo
in sladko vince vozijo...

O cveticah poje cela vrsta lepih narodnih,
zlasti dekliških:

Rasti, rasti, rožmarin,
Ti deviški drag spomin...

ali: Rožic ne bom trgala,
da bi vence spletala...

ali ona bolj prešerna:

...Nageljček, fajgeljček, rožmarin,
iz tega ti pušelj nar'dim.

Tudi o žitu in travci poje pesmi:

Spomlad' pa lušno je,
ko zopet iz cvete...

ali: Rasti mi rasti
travca zelena...

Miklavžev večer

Miklavžev večer, poln skrivnostnega veselja je prišel. Saj ga ni otroka, da se tega večera ne veseli, ali, da mu je to ime nepoznano.

Miklavž, — kako čudežno moč ima že samo to ime za pridne malčke, saj vedo dobro, da je to tisti dober svetnik, ki pride vsako

Nekatere narodne pesmi opevajo delo v naravi:

Moja kosa je kržljavna
ker ne reže mi nič več.
Moja dekle ni veljavna,
ker ne ljubi me nič več.
Dobre kose, mrzle rose,
rada travca se kosi...

ali: Kdo bi listje grabil,

Kdo bo praprot žel...

Na Koroškem ni zdravic in napitnic, ker tu ne pridelujejo sladkega vinca. Pa pojdite na Dolenjsko ali v štajerske gorice in boste slišali o trtici in grozdju, pa nič koliko o rujnem vincu. Tam imajo vinske hrame in zidanice. Zato pa tudi pojo:

En hribček bom kupil
bom trte sadil,
prijatelje povabil
še sam ga bom pil...

To je samo nekaj zgledov po spominu, ki kažejo, kako je narod tesno povezan z zemljo, naravo in kmečkim delom. Če bi pregledovali obširne zbirke besedil (n. pr. zbirke Dr. J. Glonarja), bi morali ugotoviti, da ogromna večina slovenskih narodnih pesmi izvira po občutju in besedilu z dežele in je v najtesnejšem stiku za naravo in z delom na kmetih.

Vplivi ozemlja na napev.

Ali ste že kdaj poslušali tu na Koroškem kakšno pesem iz Murskega polja ali iz Prekmurja? Ali pa narodno z dolenskega in notranjskega predela? Če ste napev primerjali z vašo lepo koroško narodno, ste morali

leto ter obdaruje pridno mladež z vsemi mogočnimi dobrotami, lepimi igračkami, ter z drugimi koristnimi stvarmi, seveda pač tudi po njegovi mogočnosti, ker je tudi ta dober svetnik navezan na vsemogoče križe in težave, zlasti sedaj v teh težkih časih, ko imajo ubogi otroci toliko različnih in visokih želja. Da, da res je tako Danes ima tudi Miklavž težke skrbi in pota predno nabere ter nakupi vsaj del onih stvari, ki jih bo potem v tihi skrivnostni noči položil v pehar, krožnik ali pa škorenj. Pač v to kar so mu otroci nastavili.

Veste, dragi otroci, pred več leti, takrat, ko ste bili še vi čisto mali, ali pa še niti ne na svetu, takrat so bili mnogo lepši časi. Ni še bilo vojne, niti razvalin ter strašnih bomb, katerih ste se vi tako bali. Pa tudi živilskih kart ljudje takrat še niso poznali. A po trgovinah, — ah, dragi otroci, da ste videli kaj vse se je dobilo. Polno pisanih bonbončkov, čokolade in drugih dobrot. Pa igrač, vsega kar si pač morete misliti. Z zamaknjenimi očmi so strmeli malčki v izložbe, potem so pa na košček papirja, ali pa kar na tablico napisali svoje najbolj vroče želje. Če je bil otrok priden, mu je Miklavž gotovo prinesel česar ga je otrok prosil, Janezku železnico ali orglice, Ančici, pa tako punčko, ki sama oči zapira in odpira, in še polno drugih reči.

Pa tudi Miklavžu je bilo takrat lažje. Na Miklavžev večer je vzel par vreč in dva an-

opaziti nekaj zanimivega. Oni Slovenci tam v panonski ravnini prepjevajo melodije, kakor bi lagodno hodil po obširnih planjavah in poljih njihove domovine. Glas se giblje v zelo majhnih skokih (intervalih). Korošci pa pojeje nekako tako, kakor bi se hoteli pognati iz globoke doline visoko v goré, pa bi se na drugi strani zopet spustili v dolino. Podobne pesmi imajo tudi Gorenjci. Na Dolenjskem, Notranjskem in Primorskem se pa napevi gibljejo nekako v sredini: ne preveč ozko, pa tudi ne zelo široko.

To so vplivi zemeljske površine na melodijo narodne pesmi. Tirolci in Švicarji so se naselili še bolj med visoke gore — tam je doma jodler!

V splošnem delijo glasbeniki, ozirom na povedano, slovensko narodno pesem na tri izrazne tipe in skupine: a) panonski tip, b) alpski tip in c) dolensko-obmorski tip. Seveda med temi skupinami ni ostrih meja, ena se polagoma preliva v drugo, vsaka ima nekaj svojskega, vse tri so pa slovenske, ker so vse pesmi prišle iz slovenskih src, po katerih polje iste kri in jih napolnjujejo ista izročila in isti ideali. Dr. Ludovik Fuš.

ZA SMEH...

ZOBOBOL

Za božjo voljo sosed, kaj se pa tako kisló držiš?

Ah, pusti me v miru umreti, obupno me zob boli."

„Hm, boli tudi ti njega, pa bo.“

gela s seboj, da sta mu pomagala nositi ter se je podal od trgovine do trgovine in kupoval same lepe stvari. Danes pa tudi on ne more kupiti ker se nikjer nič ne dobi. Saj veste dragi otroci, bila je dolga in huda voj-ska, padale so bombe in vse uničile, tako, da dobri Miklavž ne ve, kje bi iztaknil reči, s katerimi bi vas razveselil.

Toda pridnih otrok se bo v kljub temu spomnil ta dobri mož. Kdor pa je bil poreden, tega bodo pa obiskali oni „črni“ — saj jih poznate, Krampusi Brrrrr... Črni so in hudi. Pa tulijo, da je strahota.

Naj vam povem, kako je bilo to leto z Jožkom in Lenčico:

Jožek je sedem let star, poreden pa za štirinajstletnega. Če je le mogel je nagajal mamicí ali atku. Da bi ubogal, to mu še na misel ni prišlo. Edino pred atkovo šibo je še imel spoštovanje. Čim je bil na potu v šolo se je že pretepal. V šoli seve, da ni nič znal, ker se pač ni nikoli učil.

Nasprotno pa je bila njegova sestra, šestletna Lenčica zelo dobra deklica. Lepo je pomagala mamicí pri delu, ubogala očeta, se marljivo učila, tako da je bila v šoli in doma vedno Jožeku v zgled.

Ko ji je mamica povedala, da bo kmalu Miklavžev večer, se je Lenčica vsaki večer v svoji večerni molitvi spomnila tudi Miklavža s kratko molitvico. Na sam težko pričakovani Miklavžev večer je napisala na listek svoje najbolj vroče želje v prvi vrsti lepo punčko, potem je listek položila v pehar in ga postavila v kuhinji na mizo. Nato je še lepo molila in se podala polna vselega pričakovanja v posteljo.

Na drugi konec mize je nastavlil tudi Jožek prav velik pehar in šel spat. Na molitev se še spomnil ni. Komaj je zaspal pa ga prebudi strašno tuljenje in zvenketanje verig pred njegovimi vrati. V smrtnem strahu je Jožek skočil iz postelje ter jokajoč zbežal k očetu v spalnico. Dolgo so hudi krampusi tulili okoli hiše, a ko le niso mogli notri so naposled odšli. Globoko se je Jožek oddahnil od groznega strahu ter se zopet odpravil spat.

Lenčica je prav sladko spala in ni čula prav nič ropotanja krampusov. Lepo je sanjala, kako je stopil Miklavž obdan s tropo blestečih angelov iz nebes ter stopal naravnost k njej in ji naložil poln pehar raznih dobrot.

Komaj se je začelo daniti, se je mala Lenčica že prebudila. Kar od nestripnega pričakovanja ni mogla več zdržati je stekla v kuhinjo pogledat v pehar.

Na pragu je presenečena obstala. Na mizi je zagledala poln pehar jabolk, orehov, suhih hrušek pa še piškotov. Tudi šolski zvezek in svinčnik ni manjkal. A kar je najlepše, zraven peharja je stal prelep voziček in v katerem je spančkala mala punčka. Prav taka kot si jo je Lenčica želela.

Lenčica je od same sreče in veselja glasno zavriskala pozabivši, da še vsi spe.

Na njen vzklik je priteknel tudi Jožek, ki je pa z žalostnim obrazom zagledal svoj pehar poln repe in korenja, samo par jabolk je bilo vmes. A na vrhu vsega se je šopirila dolga in močna leskova šiba.

Upam dragi otroci, da ste tudi vi bili to leto obdarovani kot Lenčica in ne kot Jožek. Karel Perovec

(Nadaljevanje.)

„To svojo zemljo“, je nadaljeval študent Lojze, „ki na njej živimo že nad tisoč let in se kljub vsemu pritisku nismo dali izriniti iz nje, hočemo postaviti v skladu z njeno naravno lego v zaledju Tržaškega zaliva, skladno s križanjem prometnih žil vzhodne in zapadne, severne in južne Evrope, ki se stekajo na naši zemlji ter v skladu s stekanjem treh evropskih kulturnih krogov: slovenskega, germanskega in romanskega, v službi velikih idealov svobodnega in civiliziranega sveta, ki jim je naš narod zvest vse od svojega krsta pred 1200 leti.

Pokristjanjenje Slovencev pomeni dokončno povezovanje našega naroda s kulturo Zapadne Evrope. Ker je bilo pokristjanjenje zvezano tudi z vdorom tujega narodnega elementa v našo dedno posest, je razumljivo, da se ni izvršilo vedno in povsod mirno. Da si malo osvežimo spomin na to dobo, nam bo Breznikova Urška deklamirala Prešernov „Vvod h Krstu pri Savici“.

Malo nerodno je bilo Urški, ko jo je Lojze povabil na klop ob steni. Same glave so bile pred njo in toliko oči je bilo uprtih vanjo, da bi najraje zbežala in se nekam skрила. Takrat pa je med to množico oči obvisel njen pogled na bodrejših materinih očeh. Iz njih se je nasukala poguma, da je korajžno

povedala, česar se je sama v prostem času naučila. Šola ji je lepoto slovenske pesmi sicer prikrla, toda na srečo je bilo doma še nekaj slovenskih knjig, ki so ji posredovale to, kar ji je šola zatajila.

„Valjhun, sin Kajtimara, boj krvavi
že dolgo bije za krščansko vero...“

Silen umetniški opis bratomornega boja je vzbudil v vaščanih Slovenje vasi bolesterne spomine na morijo pravkar v zgodovino se potapljačo dobo.

„Crtomir se spreobrne na prigovarjanje Bogomire, ki je bila preje svečenica boginje Žive, se odpravi v Oglej, kjer ga pouče o novi veri in posveče v mašnika“, je vzbudil Lojze vaščane iz trpkih misli.

„Crtomir pa
med svoje rojake

Slovence gre, in dalje čez njih mejo,
do smrti tam preganja zmot oblake.

Vplivu bratov Cirila in Metoda, ki sta učila Kristusov evangelij v takrat Slovincem povsem umrljem jeziku, ki ga danes imenujemo starocerkvenoslovensščino, je treba pripisati, da so se Slovenci lažje oprijeli krščanstva. Režen tega pa so bili tudi nemški in italijanski duhovniki prisiljeni, da so začeli oznanjati blagovest v domačem jeziku. Sledovi so se nam ohranili sve do da-

našnjega dne. V Freisingenu so leta 1830. prenašali škofijski arhiv. Pri tem so opazili, da so v knjigi „Latinski rokopisni zbornik“ neki pripisi, ki jih niso razumeli. Znanstveno preučevanje je dognalo, da so to zapiski v slovenskem jeziku. Ker vsebujejo ti zapiski slovenski jezik v obliki, kakršno je imel, predno se je po letu 1000. začel deliti v narčja, sodijo, da so bili zapisani med letom 975. in 1025. Stari so torej že nad 900 let. Znani so pod imenom „Brižinski spomeniki“. So trije. Dva obsegata spovedne obrazce, tretji pa pridigo o grehu in pokori. Nastali so tako, da si je neki višji cerkveni dostojanstvenik, ki ni znal slovenski, napisal v knjigo slovensko besedilo, ki ga je bral iz knjige, kadar je prišel med Slovence. Napisal jih je pa po zapiskih iz 8. stoletja, ki se nam pa žal zaradi takrat še slabo organizirane cerkvene uprave niso ohranili. Iz nekoliko poznejšega časa se nam je ohranil t. zv. „Celovski rokopis“, ki obsega molitve in sicer Oče naš brez Zdrave Marije, ki so jo uvedli šele leta 1571.

„Med oznanjevalce krščanstva na naših tleh spada tudi škof Modest“, se ni mogla več zdržati Breznikova Urška, ki je pri romanju h Gospe Sveti videla v cerkvi Modestov grob in ji je mati razložila, da je Modesta poslal z duhovniki v Karantanojo solnograški škof Vergerij na prošnjo drugega katoliškega slovenskega kneza Hotimira.

„Dobro si povedala“ je Lojze pohvalil Urško. „Krščanstva pa nam niso prinesli samo iz Solnograda, ampak tudi iz Ogleja. Od tam sta prišla med Slovence sv. Mohor in Fortunat.“

„Potem je pa Mohorjeva družba, ki nam je poslala že toliko lepih knjig, gotovo dobila po tem svetniku svoje ime“, je pripomnila Železnikarjeva Lenka.

„Družbo sv. Mohorja so ustanovili leta 1850. Slomškovi učenci v Celovcu v smislu znanega izreka našega velikega narodnega

buditelja in vzgojitelja, ki je organiziral nedeljske šole in napisal tudi prvo slovensko čitanko „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“:

Sveta vera bodi vam luč,
materin jezik bodi vam ključ
do zveličavne krščanske omike.

Tej svoji nalogi je Družba sv. Mohorja ostala kljub vsem težavam in preganjanjem zvesta in smo prepričani, da bo svoje delo v doglednem času mogla enako uspešno nadaljevati kot v preteklosti, ko je štela že nad 100.000 članov. S svojimi knjigami, kolarji, poučnimi in gospodarskimi knjigami, povestmi in molitveniki je zanesla slovensko in s tem tudi zapadno evropsko kulturo v sleherno slovensko hišo in kajžo.

„V čem pa se kaže ta zapadna kultura“, je hotel vedeti Vrbovski Tonej.

„Na to vprašanje je težko na kratko pa izčrpno odgovoriti. Zadovoljiti se boste morali z nekaterimi značilnimi potezami, ki pa bodo vprašanje v glavnem pojasnili. Za zapadno kulturo, ki je zrasla v naročju krščanstva, je značilno, da močno povdarja osebnost, zgrajenega človeka, čigar duh razglablja vsa vprašanja od vsakdanjih praktičnih stvari kot je izboljšanje donosnosti poljedelstva, izboljšanje načina proizvodnje v industriji, upravljanje občine, dežele, države pa do teoretičnega vprašanja o sestavi snovi, o svetu in življenju sploh, in čigar volja hoče tako z razmišljanjem pridobljena spoznanja tudi v življenju preizkusiti. Zapadnjak je podjeten, se skuša znajti v vsakem položaju ter si pomagati naprej. Sam hoče kovati svojo usodo. Zato ljubi svobodo, težko prenaša odvisnost vsake vrste, politično in gospodarsko. Mrzi nasilje in strahovanje, pa naj se pojavlja v obliki na srečo premaganih fašizmov in nacizmov ali pa kakih drugih totalitarizmov, ki raje dokazujejo je jemanjem gospodarskih pravic, z uničevanjem možnosti življenja, z zapori, internacijami in pretepanjem kot pa z razlogi.

(Se nadaljuje.)

OKOSTNJAK DR. ŠILA

„Za časa mojega univerzitetnega študija sem imel enega samega prijatelja“, je pripovedoval zdravniški svetnik dr. Šil, ki je praznovan v ožjem krogu prijateljev svoj 85. rojstni dan. „Imenoval se je Kurt ter bil pač najbolj čudovit človek, kar sem jih kdaj videl in srečal. Ženske so ga vsled njegove izvanredne lepote oboževale kot kako božanstvo. Imel je plave lase in temne oči, katere je vedno obkrožala neka temna senca, skoraj bi rekli: pajčolan neke tajnosti. Nekega dne je Kurt, ki se je mukoma prebijal skozi življenje s poučevanjem in dopisovanjem za neki časopis, nenadoma podedoval pomembno dediščino ter zaprosil za roko edinke našega zdravnika-šefa L., ki je bila povsem mestu znana vsled njene lepote. Tudi jaz sem se ji bil ponudil, vsekakor brez uspeha.“

Praznovani so zaroko. Povabljeni smo bili v vilo našega zdravnika-šefa L. Bil je prekrasen poletni večer. Polna luna je sijala na pestrem nebu. Zaročna držba se je podala v park, ki je obkroževal vilo, zgrajeno kakor gradič. Eden izmed navzočih, ki je bil poznan kot velik šaljivec, je predlagal, da bi se šli skrivalnice, kar so posebno člani nižjih semestrov navdušeno sprejeli. Tukaj in tam so se parčki porazgubili. Na nesrečo je mene in gostitelja doletela usoda iskanja. Prišla sva mnogokrat v nezaželjenem trenutku. Komaj sva se vsedla, da bi se odpočila od naporov, kar zavrešči nenadoma iz grmovja španskega bezga strahovito vpitje. Takoj sem spoznal Kurtov glas. Planili smo tja in ga našli nezavestnega ležati v travi za nekimi grmovji. Poleg njega sem našel žensko podvezo, ki sem jo mogel pobrati, ne da bi kdo kaj opazil. Nenadoma je prišla Elsa z druge strani. Bila je vsa iz sebe, vrgla se je na tla, ter skušala nezavestnega zdravit k zavesti. Pri tem pa sem točno opazil, da strahoma išče nekaj, kar pa naravno ni mogla več najti, ker sem že jaz imel v žepu. Prenesli smo Kurta v hišo in šele v salonu je prišel zopet k sebi. Široko je odprl oči. Bilo je, kakor bi se strašno bal nečesa... Nenadoma je vstal, se oprostil in odšel.

O dogodku ni bilo mogoče izvedeti od njegaj niti besede. Nekaj dni pozneje je Elsa prejela, kakor sem pozneje izvedel, neko pismo od njega, v katerem jo je prosil, da bi ovrgla zaroko. Po mestu se je mnogo šušljalo, kakor vedno, kadar vsakdo nekaj ve a nobeden ničesar. Skušal sem z vsemi mogočimi sredstvi, da bi iz Kurta izvel tajnost, toda ni se mi posrečilo. Ostal je nem in to je bil vzrok, da sva se pozavestno vedno bolj odlojuvala.

Moja ljubezen do Else se je pričela znova. Potegoval sem se še enkrat za njo in tokrat z uspehom. Sklenili smo, oddržati tajno zaroko, pustiti precej vode preteči po tem in se nato takoj poročiti. Po dveh letih je bilo končno tako daleč. Bil je predvečer najine poroke, ko so se stvari nenadoma zaokrenile. Moja nevesta je izginila brez sledu. Ne da bi navedli vzrok, je popoldne odšla iz doma a mi smo zaman čakali na njen povratek.

Vse moje obupavanje, nepotolažljivost starišev in najnatanejšje poizvedbe policije, vse je bilo brez uspešno. Elsa je izginila. Za trenutek sem posumil na Kurta. Kurt je prejel vodilno mesto na anatomskem zavodu in naše prijateljstvo se je, kakor sem že omenil, precej ohladilo. Toda komaj se je to sumičene pojavilo v meni, sem se ga že sramoval. V svoji žalosti sem šel tako daleč, da sem iskal pri Kurtu tolažbe.

Nenadoma približno po dveh letih, je tudi Kurt izginil, ne da bi bil ostavil kakršenkoli naslov.

Prešli so meseci a jaz nisem slišal ničesar o svojem prijatelju. Naenkrat pa sem prijel brzovjav: „Pričakujem te o polnoči na pojedino v moji vili. Tudi Elsa bi te zopet rada videla. Tvoj Kurt.“ Sledil je naslov majhnega kraja ob nekem nepoznanem švicarskem jezeru.

Slučaj ali usoda, kakor pač hočete: brzovjav se je v polnem diru iztiril na odprti prog. Jaz sem zadobil le nekaj otisk, toda bilo jih je mnogo ranjenih in jaz sem bil kot edini zdravnik na mestu. Namesto ob 11 uri zvečer sem prišel šele drugi dan dopoldne na določeni kraj.

Izstopil sem in vprašal prvega človeka, ki sem ga srečal, kje je vila. Pogledal me je, kakor da sem ga zalotil pri prepovedanem poslu. Bil je v zadregi, njegove poteze so zadobile zbeigan izraz. Zdjajci pa je dejal: „Ne pojdite tja, tam straši.“ Nato mi je pripovedoval, kar so vsi v vasi vedeli, da živi v vili en sam gospod, ki ga prav za prav še nihče ni dobro videl. Neke služkinja, ki je napol gluha in molčeča kakor grob, mu gospodinji. Da si nabavlja redno od prvorazrednih modnih hiš ženske toalete, a vsako soboto veliko košaro s cvetjem. Nekateri trde, da je čarovnik, drugi pravijo, da drži neko ženo zaprto, kratko in malo, razpredle so se čudovite govorice o tajinstveni vili in njenih čudnih stanovalcih.

Hotel sem se že odstraniti v določeno smer, kar me je možakar zadržal in me skoraj proče rotill: „Ne pojdite tja, lahko bi se vam kaj pripetilo.“ Nato je nadaljeval: „Razložil

vam bom, kaj se je meni to noč zgodilo, toda zaklinjam vas, da nečrhnete nikomur besede o temi.“ Ko sem mu zagotovil mojo molčečnost je pričel: „Gospod iz vile je tudi najel ves ribolov in najstrožje je prepovedalo ribariti ob jezeru. Vkljub temu pa sem se danes ponoči na skrivaj peljal po jezeru. Vsa vila je bila osvetljena od meseca. Slučajno sem pogledal proti balkonu. Nenadoma so se vrata odprla in ven je stopil elegantno oblečen gospod. Mirno sem se zadržal v svojem čolnu in videl, kako je pogrnil mizo. Pripravil je za tri. Odbila je ura polnoči. Zopet je odšel notri ter se vrnil vodeč za roko damo, ki se je vsedla njemu nasproti. Nekaj časa sta obsedela nepremično. Bilo je, kakor da bi nekoga pričakovala. Ko pa se le ni prikazal nikak gost, sta pričela sama z jedjo. Gospod je naložil jedila na krožnik dame, ki pa je ostala nepremično, nato se je sam poslužil. Ko se je najedel, je vzel damin krožnik ter vrgel jed v jezero. Nato je nalil vina, izpraznil svoj kozarec a njenega izlil preko balkona. Meni je postalo tesno pri duši. Najrajši bi se bil odpeljal stran, toda nisem se upal niti ganiti. Od časa do časa ji je poljubil roko in spregovoril nekaj besed. Nenadoma je planil pokonci in jo strastno objel. Pri tem pa je padel njen klobuk v jezero. Pri tem pa sem videl — zaklinjam vas, da nisem sanjal, videl sem na lastne oči — videl sem mrtvaško glavo. Iz prsi mi je ušel krik, ne da bi hotel. Svetilka je ugasnila in ko sem se zopet upal pogledati tja, je bil balkon prazen. Samo belo pogrnjena miza se je svetila v mesečini. Popadel me je neznanski strah, zato sem veslal kar so mi dopuščale moči na drugo stran jezera. Bežal sem domov in še sedaj sem pod vtisom tega strašnega dogodka. Rotim vas ne pojdite tja!“

Nisem vedel prav, ali naj bi verjel to pripovedko ali ne, ter sem se odpravil proti vili. Ko sem prispel tja je bilo ravno poldne. Iz vasi je zadonel zvon; bilo mi je kakor da zvoni k mojemu lastnemu pogrebu.

Vstopil sem in odprl neka vrata — nobenega človeka. Pogledal sem v kuhinjo — bila je prazna. Odprl sem še nekaj vrat — nikjer nikogar. Zaklical sem. Tuj odmev napol udušen je odvrnil moj zadnji zvok. Tedaj sem prvič v svojem življenju občutil strah. Neko hladno notranje drhtenje se me je polastilo, misli so mi otrpnile, v grlu me je dušilo. Hotel sem klicati, toda nisem mogel iztisniti glasu. Stekel sem po stopnicah na vzgor ter se naenkrat znašel v prostoru kjer je vladala popolna tema. Tipal sem za stikalom. Nenadoma se mi je zdelo, kakor da bi me mrzla roka pobožala po obrazu. Luč! Luč! Otupil sem stikal, prižgal luč in — nutil se mi je najgrozovitejši prizor, kar sem jih kot zdravnik in človek kdaj videl v svojem življenju. V snežnobeli postelji je ležal med kupi cvetja človek ter ljubeče objemal neki okostnjak. Polastila se me je omotica in padel sem v nezavest.

Ko sem zopet prišel k sebi, se v sobi ni ničesar spremenilo. Ista luč je svetila, iste rože so duhte... Kar sem občutil v tem kratkem času, bi nihče ne mogel opisati. Na nočni omariči sem našel pismo, bilo je naslovljeno name.“

Profesor je vsaj, stopil pred neko sliko visečo na steni, jo porinil v stran in vzel iz tajnega predala neko pisanje.

„Tukaj je pismo, gospodje, hočem vam ga prečitati tako, kakršno je:“

Dragi Karl! Danes ponoči sem te zagotovo pričakoval. Morda pa je boljše, da nisi prišel. Fizično in psihično sem že na kraju svojih moči. Živim pod bremenom strašne tajne. Blazen sem in se včasih tudi zavedam svoje blaznosti. Hotel sem se tebi zaupati. Krik sredi noči me je izdal. Jutri pride mogoče že policija. Izmed ječe in umobolnice si rajši izberem smrt. Moj dragi, moj edini prijatelj, imeti moraš zelo dobro dušo, da si mi lahko odpustiš; oropal sem te vendar najdražjega in mogoče za vedno razrušil tvojo srečo. Ne obsojaj me že v naprej, poslušaj mojo zgodbo: Ko sem bil star 18 let, sem odkril strašno bolezen v sebi. Moja gospodinja je imela ljubko sobarico, ki se mi je dopadla. Neko noč je prišla k meni. To je bila moja prva ljubezen. Pustil sem goreti luč. V trenutku, ko se mi je vdala, sem nenadoma zagledal na blazini ležati mrtvaško glavo. Zakričal sem, prihite! je gospodinja...“

Naslednjega dne sva morala oba zapustiti hišo. Skušal sem, da bi si dogodek na kakršen koli način razložil, toda mi ni uspelo. Končno je čas zbrisal grozoten vtis. Vendar pa ko se mi je isto pripetilo pri nekem drugem dekletu, sem moral dejstvo priznati. Ta nenavadni pojav me je pričel zanimati. Prišel sem eksperimentirati na samem sebi. Če sem krčevito zaprl oči ali če je bilo tako temno, da nisem mogel ničesar videti, tedaj je pojava izostala. Do svoje smrti sem beležil vsa opazovanja moje bolezni. Te spiske boš našel v desnem predelu pisalne mize. Če jih boš spoznal, boš mogoče lahko rešil druge nesrečnike.

Gotovo se še spominjaš večera moje zaroke. Bila je čudovita noč. Elsa in jaz sva se tako ljubila. Skrila sva se za tih grm. Prišlo

je kakor je moralo priti. Poznal sem svojo bolezen, zaprl oči in božal njeno telo. Sepetala je moje ime, tako slastno, tako ljubeče, da se nisem mogel zoperstavljati, da bi ne videl te hustnice. Bil sem primoran dvigniti veke, toda namesto obraza svoje ljubljene sam videl v fosforni svetlobi mesečine — smrt...“

Zelo sem trpel vsled svoje bolezni, zato sem preklical zaroko, ker si nisem upal prevzeti odgovornosti, da bi vezal žensko z blaznežem.

Moja ljubezen do Else pa je ostala. Na dan pred tvojo poroko se mi je posrečilo, izročiti tvoji nevesti neko pismo, v katerem sem jo naprosil za zadnji sestanek popoldne istega dne. Bila je nedelja. Razen mene ni bilo nobenega človeka v anatomskem zavodu. Prišla je. Prižgal sem električno svetilko in zaprl polknice. Zunaj je divjala nevihta. Pogovarjala sva se in bila oba zelo razburjena. Prosila me je za pojasnilo od takrat. Nisem ji mogel dati. V tem trenutku, ko sva bila skupaj po dolgem času, je vsa moja neizpoljena ljubezen zagorela s plamenom. Pozabil sem na vse, tudi na svojega prijatelja. Rotil sem Elso, da bi zbežala z menoj. Ona pa je ostala stanovitna in dejala, da že radi starišev ne more napraviti kaj takega. Božal sem vedno znova njeno roko, njene lase. Poljubljal sem njene oči in usta ter vedel, da me še vedno ljubi. Njen pogled je izdajal to. Ugasnil sem luč. Nobena dnevna svetloba ni prodrila skozi zaprte polknice. Moje oči niso mogle videti ničesar toda slutil sem jasno nežni obraz angela. Vihar je divjal zunaj. Z rokami sem objemal svojo srečo... Kar naenkrat pa je viharni sunek odprl polknice. Strela je švignila. Pred menoj je ležala, strašna, koščena smrt. Smrt! Tedaj sem objel

njen koščeni vrat z rokami tesneje in tesneje ter utonil v noč.

Ko sem se zbudil, je vihar ponehal in sonce je svetlo sijalo. Moje roke so prestrašeno izpustile mrtvi vrat moje ljubljene...“

V teh trenutkih, bile so morda tudi leta, sem postal starček. Da se nisem usmrtil, je bilo le radi Elsinih starišev. Nate nisem pomislil. Ko sem mrtvo nevesto slekel, sem jo odnesel v mrtvačnico...“

Od tega dneva dalje sem začutil v sebi nenavadno spremembo. Odkar sem smrt zadržal, se je moja bolezen obrnila baš v nasprotno smer. V vsakem okostnjaku sem videl popolnega človeka. Ko se je razburjenje poleglo in ni bilo za sumiti, da bi me kedó opazoval, sem neke noči prinesel njeno truplo iz kleti. Prepariral sem okostnjak. Čim bolj sem odstranjeval meso, tembolj je nastajalo vedno znova. Tipal sem kosti, toda videl sem polno telo ter ljubil z nova — okostnjak.

Vzemi mojo malo ljubljeno ženko k sebi in oprostj meni nesrečniku.

Tvoj Kurt.

„Gospodje“, je zdravniški svetnik nadaljeval pred zaprepadenimi poslušalci, „željo mojega prijatelja sem izpolnil. Kakor veste sem ostal samec in posvetil medicini vse svoje življenje. Prosim vas, pojdite z mano v spalnico.“

Zdravniški svetnik Šil je odgrnil zaveso, ki je zastirala vogel spalnice. Tu je stala poleg šopa rdečih vrtnic žena-okostnjak in imela na desni kosti stegna pritrjeno svetlo-modro podvezo.

„Nekaj bi vas prosil, gospodje. Ko bom umrl, kar se lahko kmalu zgodi, položite okostnjak poleg mene v grob, da bom ženo, radi katere sem se odrekal življenju, lahko objemal vsaj po smrti.“

Fr. Lukas.

Nova doba — novo delo

V svetovni zgodovini vidimo, da se od časa do časa življenje in mišljenje narodov popolnoma spremeni, recimo prelomi. Zgodovinar Kralik je sodil, da se tak prelom izvrši vsakih tristo let. Jasno se ta resnica vidi na stavbenih slogih, ki so se od tristo do tristo let spreminjali. Romanski stavbeni slog je vladal približno od leta 900. do leta 1200. Ta slog vidimo še nedotaknjen v Krki, ostanke tega pa pri mnogih starih cerkvah, ki so jih pregradili v gotskem in pozneje v novejšem slogu, kakšna cerkvena vrata ob strani pa nas še pozdravljajo v stari romanski lepoti. Za romanski slog je značilen okrogel obok. Z letom 1200. se dvigne nov slog. Vitki stolpi in stolpiči so mu znak. Novi obok je kakor da se je romanski slomil in zganil, in celo poslopje se nam zdi, kakor oborožen vitez v oklepu in s sulico. Takšnih gotskih cerkva je v deželi vse polno. Leta 1500. nenadoma preneha gotski slog in na dan stopi „preporod“—renesanca, katere vzorna stavka je cerkev sv. Petra v Rimu. Po naših krajih so takšne zgradbe stara župna cerkev v Celovcu, cerkev pri Božjem grobu pri Pliberku, cerkev pri Svetem Križu v Beljaku in druge. V naši dobi se slog zopet spreminja. Gradijo nove cerkve, n. pr. cerkev novega bogoslovja v Celovcu, cerkev v Področici, cerkev v Vrbi i. dr. Tu se opuščja vse, kar služi le lepoti in se nadomešča s praktičnim in potrebnim. Doprinos nacizma v kulturi pa ni noben napredek, temveč le polom: civilni zakon, ljudska šola brez verskega pouka, proglašenje načela, da je pravica vse, kar nemškemu narodu koristi, proglašenje načela, da se mora zatreti življenje, ki je slabotno ali bolešno. Zoper te kulturne novotarije se je dvignil ves svet. Ustavilo se je, razbilo marsikaj, kar je nacizem vpostavljal, ali stare dobe le ni več. Pokopali smo jo in nihče je ne mora poživjati. Narava živi naprej in pojavlja se nova oblika življenja.

Bili so ljudje, ki so mislili, da so stroji razlog spremembam, ki jih vidimo v družabnem življenju. Baje je bil nekje krojač ki se je udeležil nekega političnega zborovanja. Na tem zborovanju je govoril tajnik stranke: „Vse bede so krivi stroji! Krojač je besedi verjel in prišedši domov je razbil svoj šivalni stroj. Pa mu to ni prav nič pomagalo. Živel je v slabših razmerah kot prej. Vkljub temu pa vsi vemo da so utirali modernj dobi pot v življenje štirje važni činitelji. Ti činitelji naše kulture so: časopis, radio in kino! Doba knjige se je pričela z izumom premakljivih črk in strojnih stavnic. Dandanašnji knjiga nima več tistega upliva, in na njeno mesto je stopil časnik. Vse kulturno delo se kaže v časnikih. Katoliška kultura v katoliških, nacistična se je gibala v nacističnih listih. Slovensko časopisje doslej koroških Slovencev ni pomenilo dosti, ker naše ljudstvo listov ni znalo brati. Ljudske šole so nam pačile narodno besedo in naš človek ni znal ne slovenski ne nemški. Zdjaj so nam dali šolo, ki bo, če se obljava izpolni, odprla ljudstvu pot do kulture v višji meri. Tukaj pa naletimo na oviro: Nacisti so pognali vse naše slovenske otroke v nemške otroške vrte, kjer je moral otrok materino besedo pozabiti in se ves dan učiti in govoriti samo nemški, kakor naš gluho-nemi prišedši iz zavoda govorijo samo nemško, četudi so Slovenci po rodu. Vsled tega se zdaj otroci branijo slovenščine. Neki

župnik pa nam poroča: „Zdjaj ko se poučuje v ljudski šoli slovenski, zdaj je veselje, hoditi v šolo.“ Otroci se veselijo pouka in duhovnik se veseli, ker so otroci pozorni in gladko odgovarjajo na vprašanja. Velepomenben činitelj kulture sta knjiga in časnik: dajmo narodu dobrih knjig in časnikov! Par desetletij je šele minulo, odkar so ljudje začeli vrteti filme. Najprej seve v glavnih mestih, potem pa še na vaseh. — „Kino zadržava danes mesto katedrale“, pravi Anglež Turnell.

Tretji silni činitelj-faktor nove kulture je radio! Skrivno Razodetje imenuje antikrista „Zverino“ (Apok. 13.5.) in pravi: „Kdo je zveri podoben, in kdo se ji more zoperstaviti? Zver ima gobec, da more kričati in sramotiti Boga, Njega Ime in prebivalce nebes. Ali ni tak gobec tudi radio aparat? Kdor je šel prvi čas nacizma po ulici Celovca se je moral tega gobca ustrašiti. Gobec je rohnel iz vsake hiše, iz vsakega stanovanja v prvem, drugem in tretjem nadstropju. In kaj je rohnel? Sramotil je Boga. Zalostni smo to rohenje poslušali ter se vpraševali: „kdo se more zveri zoperstaviti?“

Ti trije činitelji današnje kulture: časnik, kino in radio so brez dvojbe silno pomembni v nadaljnjem razvoju našega življenja.

V. P.

Še nekaj o župniku Treiberju

H. Maierhofer

Župnik Franc Treiber je služboval v St. Jakobu v Rožu (pravzaprav v Rovžu in ne v Rožu). Tudi ne Rožna dolina, ampak Rovžna dolina. V tej dolini je namreč osem globokih rovov, po katerih tečejo vode iz Karavank v Dravo. Tudi ni pravilno Rožeh temveč le Rovžek, ker je tam najmanjši rov. Dr. Graber izvaja ime Rožek iz besede „Rase“; tako so se namreč svojčas imenovali tamkajšnji grofje, kar pa ni pravilno, je bil zelo spoštovan mož, ne samo na Koroškem, temveč v vsej Sloveniji, Hrvaškem in Češkem. Cenili so ga kot pesnika in komponista.

Napisal je več pesmi, med njimi nam Koroščem zelo priljubljeno: „Pojdem u Rute“. Rute so kraj na južni strani Karavank nad Baškim jezerom. Že kot študent je Treiber ka jrad obiskoval Rute. Od tam je namreč eden najlepših razgledov po vsej Koroški.

Velika škoda je, da se ob njegovi smrti ni našel nihče, ki bi spisal življenjepis takrat tako poznanega Korošca. Predvsem pa je škoda, da nimamo ohranjenih vseh njegovih pesmi.

Treiber je umrl 24. oktobra 1878 v 69. letu starosti. Pogreb je bil veličasten. Sodelovali so vsi pevski zbori iz Rovža. Na grobu so mu zapeli tudi njegovo najljubšo pesem „N'mav čez izaro“, katere besedilo se po Treiberju glasi takole:

N'mav čez gmajnico,
n'mav čez izaro —
Tam je moj ljubi dom.
Tam bla moja zibelka
kjer me zibali mamica moja
in prepevala: hajj, hajj!

Pa hiša očena! Ljuba mamica!
Oh — k obi najdel še sedaj oba —
Jaz ne najdem več mojkh starišov,
pa le koj otužno grem seda domov!

SVILEN GUMBI!

Mladi odvetnik dr. Kurt W. je odprl svojo prakso in bilo je takorekno vse v najlepšem redu. Na kredit si je napravil krasno pisarno ter nastavlil ljubko pisarniško gospodično. Kakor rečeno, vse je imel le najvažnejšega ne — klientov. Kurt je zaman čakal, že se mu je zdelo, da se je vse zaklelo proti njemu. Čas je mineval in upniki so mu vedno trdovratneje predlagali račune dolgov. Niti odvetniku ne pomagajo paragrafi, če nima denarja.

Kurt je pričel obupavati. Ne toliko radi upnikov, kakor radi plače svoje tajnice. Pred svoji nastavljenici se pač ni maral blamirati. Nikakor ne; v začetku je celo kar tja v en dan narekoval pisma na kakršnegakoli izmišljenega klijenta X ali Y, ter vselej dejal, da bo sam vrgel pisma v poštni predal. V resnici pa jih je vse metel v peč. Hela (kako bi se sploh mogla drugače imenovati), je že zdavnaj spoznala trik, vendar je radi prirojenega nežnega čuta delala naprej, kakor da nič ne ve... Kurt je narekoval vedno manj pisem. Izgovarjal se je, da so posli slabi, pač vsled prehodne krize. — Nič čudnega, če sta se oba zblížala v tem mrtvem času. Pomenkovala sta se o tem in onem, končno sta igrala skupaj šah in Kurt je moral vedno bolj občudovati nadarjenost svoje pomožne moči. Dva mlada človeka pa, ki sta mnogo skupaj ter se razgovarjata po cele ure končno preideta drug v drugega. Zakaj naj bi bilo pri teh dveh drugače. Toda oba sta imela velike pomisleke. Hela je vedela dobro, da gospod dr. ne bo poročil svoje stroje piske, a Kurt je premišljal, da je je pravzaprav škoda le za kratek čas, poročiti jo vendarle ne more, ker nima denarja.

Danes je bilo zopet tridesetega... Kurt je prinesel Heli v zavitku plačo.

„Gospodična Hela“, je dejal potrto „zelo mi je žal, toda posli so tako slabi, da Vam moram odpovedati s prihodnjim mesecem.“

Ko je Hela odšla iz urada, je Kurt še dolgo sedel osamljen ob pisalni mizi ter se pečal z mislijo, da bi zapravil še zadnji denar, ki ga je imel v žepu, na kakšnem zabavnem večeru. Če si malo opit, izgleda vendar vse lažje...

Toda kaj neki leži tam na podu pod stolom? Kurt je stvar pobral. Bil je zelen svilen gumb od Heline obleke. Hela... Škodal Kurt je pritisnil gumb na rever svojega suknjaka. Hm, to izgleda kakor dekoracija in prav lahko bi jo — namesto krizanteme — kot spomin na Hela... Prišel si je gumb na...

Kurt se je nato podal v restavracijo, kjer se je poprej vedno zadrževal, da bi tu večerjal. Plačilni ga je še poznal in mu odkazal lep prostor v dolbini. Bančnik Rübstein je slučajno prišel mimo, ko je Kurt použil raka za predjed.

„O gospod doktor, tudi vas je videti zopet enkrat. Zelo redkokdaj se prikažete. Ali imate toliko dela?“

Njegov pogled je nenadoma obstal kakor uročeni na zelenem svilnem gumbu. „Visoko odlikovanje?“ Kurt se je namuznil: „Oh, to ni nič posebnega.“ Bili so nemirni časi in nihče ni vedel pravzaprav, pri čem da je. Prijatelj rabiš končno zmeraj, še celo nujno.

Bančnik Rübstein ni bil zaman previden špekulant, zato je takoj kombiniral: Doktor W. je dolgo časa popolnoma skrito in skromno živel — na, kar naenkrat pa se ti prikaže

PLATONSKA LJUBEZEN

Andrejček zagleda v parku gospodično Irmo.

Andrejček takoj spozna v njej svoj ideal. Andrejček se zaljubi na prvi pogled.

Z največjo naglico skoči v bližnjo cvetličarno, kupi za 10 šilingov nageljev ter stopi pred gospodično Irmo rekoč:

„Dovolite milostljiva, da Vam izročim tale šopek...“

„Aha, hvala“, ga prekine gospodična Irma, „tukaj imate 50 grošev za pot in prosim sporočite Milanu da bom zvečer točna kakor domenjono“

Andrejčka je zaljubljenost na mah minila. Andrejček ne poklanja nobeni gospodični več cvetlic!

OH, TA FIZOL...

Gospod spremlja elegantno damo. Nesrečnežu pa se pripeti tiste vrste glasna nesreča, ki se mu v družbi dame ne bi smela.

Dama se zgraža: „Oprostite, ampak kaj takšnega se mi še pa ni pripetilo!“

„Prosim, prosim“, se izmaže gospod „jaz sem namreč čisto mislil, da se je meni pripetilo!“

Jabolko ne pade daleč od drevesa. Neki odvetnik je zastopal mladega zločinca. Obišče ga v njegovi celici, ga pokara in mu reče: „Kaj bi rekel tvoj oče, ko bi zvedel, da si kradel.“ Hladnokrvno odgovori deček odvetniku: „Gospod odvetnik lahko vprašate osebno mojega očeta, ker se nahaja v sosedni celici.“

v visoki družbi... in zelen gumb, nikoli ne moreš vedeti. Nenadoma je dejal:

„Kaj sem hotel reči, ena poslovna zadeva, rad bi vam poveril nek zelo zapleten spor, gospod doktor. Ali bi lahko jutri prišel k vam v pisarno, da se pogovorimo?“ ...

Oj ta zeleni gumb! V restavraciji so ga še nekateri znanci spraševali o njem, in pozneje v plesni dvorani so hoteli vsi vedeti, kaj ta zelen gumb pomeni. Kurt pa je vselej skomizgnil z rameni ter odvrnil z več ali manj malomarno gesto: „Ah, nič posebnega.“

Na mah je postalo vse pozorno na mladega odvetnika. Nekateri so ga zaprosili za obravnavo prihodnji mesec. To in ono... sodne poizvedbe itd.

Ko je Kurt v zgodnjih jutranjih urah dobro razpoložen šel domov, je v resnici pozabil vse svoje skrbi.

Gospod doktor ni še nikoli prišel tako pozno v urad in ravno danes, ko je predsoba polna ljudi, ga ni od nikoder. Hela enostavno ni vedela, kaj naj bi to pomenilo. Začetkom je mislila, da gre za nove upnike. Ko pa sta se gospod Rosenmilch in gospod Siebenschein s ponižnim nasmeškom in s pripombo, da se bosta ob priliki zopet oglašila (saj se res ne mudil) poslovila, tedaj je Hela vedela, da se zgodil čudež. Postala je pogumnejša, ter izjavila, da ima gospod doktor toliko dela, da pride mnogokrat zelo pozno; gospoda mora pač potrpeti.

Končno je gospod odvetnik prišel in se vsedel za pisalno mizo, ki je bila polna papirja brez vrednosti. Klienti so se vrstili drug za drugim in vse je bilo, kakor da bi

bilo že od nekdaj tako. Zeleni gumb pa je nepremično in malomarno tičal na svojem mestu, kakor da se ga vse to prav nič ne tiče...

Razširjena praksa doktorja W. se je raznesla kakor ogenj daleč okrog. Kurt je postal velika moda. Kmalu ni več mogel sam zmagovati tolika naročila. Najeti si je moral zapisnikarja. Gospodična Hela je sedela za pisalnim strojem in tipkala ter tipkala, da so ji prsti otrdeli.

Bilo je zadnjega v mesecu. Gospodična Hela se je ravno hotela posloviti, kar jo je doktor poklical nazaj.

„Samo trenotek, gospodična Hela, hotel bi vam narekovati le kratek oglas.“

Hela se je vsedla za stroj. Kurt je pričel narekovati:

„Odvetnik išče takoj gospodično, perfektno v stroje pisju in steno...“

„Toda gospod doktor! Jaz prav lahko zmorem sama vse delo. Mi ne potrebujemo še ene gospodične.“

„Seveda ne potrebujemo dveh gospodičen, toda vi boste šla s prvimi.“

„Ali niste bili zadovoljni z menoj, gospod doktor. Tako sem se vedno potrudila, a vi hočete vzeti drugo?“

„Hela, poznate li opereto ‚Pri belem konjičku‘? No ja, tam je gostilničarka tudi odpovedala zvestemu natakarku in...“ Hela je razumela. Mislim da je najbolje, da ju pustiva sama.

Ko je mladi par stopil pred oltar, je zeleni svilen gumb že zopet tičal na črnem prazničnem suknjiču zaročenca. Hela ga je že večkrat vprašala, kaj neki pomeni gumb, ki ga je nekoč izgubila na tem vidnem mestu. Kurt, ki je dobro vedel, da se ženskam nikoli vsega ne sme povedati, je le skrivnostno skomizgnil z rameni: „O, nič posebnega.“

Franc Josef Lukas

Idila današnjih dni

Skrb za kurjavo je tudi letos ena izmed nešteti težav, ki jih je povzročila vojna. V naši deželi je na srečo že narava sama poskrbela, da ljudstvo ne bo prezebalo, saj rastejo vsepovsod šumeči gozdovi, kamor se ozre oko. V poznem poletju in jeseni sta sekira in žaga vsepovsod peli neizprosno pesem. Drvarjenje je mehkužcem in lenuhom, ki pa so morali sami po drva v gozd, povzročalo nevoljo; zabavljali so čez slabe čase. Toda veselje in marljivost ljudi, ki se vsakega dela lotijo z mladostno vneto — tem drvarjenje ni bilo zoprno. Kaj še, navsezgodaj, ko je še vse mesto ležalo v sladki dremavici, so že hiteli, oboroženi z vsem potrebnim orodjem ter nahrbtnikom z jedjo za ves dan v pestre okoliške gozdove, ki so pač najlepši v jeseni, ko žare v tisočeri barvnih ostenkih. Koliko veselja in prijetnih doživljajev je imela mestna mladina pri drvarjenju! Marsikatero mlado bitje je vzhiceno uživalo vkljub napornem delu, saj se je po dolgih letih posedanja po mračnih šolskih sobah, končno lahko sprostilo v delu ter se predalo sladkemu sanjarjenju, ne da bi ga vedno nadzorovale stroge oči starišev.

Po starem pravilu: z dobro voljo in smotrim delom gre vse, se je drvarjenje uspešno izvršilo. Vsepovsod po mestu je bilo v začetku jeseni videti po občinskih prostorih in dvoriščih trgovcev s kurjavo nepregledne skladovnice kuriva, ki je ležalo pripravljeno, da si ga bodo prišli upravičenci iskat. Drva, drva, vsepovsod sama drvali. Šel si v mestu in srečaval tovrstne avtomobile in vozove, ki so razvažali drva raznim podjetjem, uradom, mestnim ustanovam itd. Tudi vsi konji po mestu so morali vleči natovorjen voz, namesto lahkega zapravljivčka. Kaj si je neki mislilo kako staro kljuse, ki je nekoč morda paketalo pred kočijami imenitnih osebnosti, a na stara leta je moralo razvažati drva...! Ali gospe ki morda nikoli v življenju niso prijele za trdo delo, sedaj pa so hitle z ročnim vozičkom po drva, ker jim ni bilo mogoče dobiti voznika. — To ni važno. Važnejše je, da ima sedaj, ko se že ponuja sneg, skoraj vsaka družina drva doma.

Po vseh dvoriščih je bil zadnje dni živahen obrat. Zopet je zapela žaga, da obdela kratka polena za v peč ter sikira, da nacepi drobnih drv za v štedilnik. Tudi ob nedeljah delo ni počivalo, saj jih je mnogo, ki so po ves teden v službi in le v nedeljo lahko kaj opravijo zase. Tudi otroci so imeli svoje veselje pri tem. Odnášali so polena, jih zlagali, gradili z njimi stavbe in gradove. Drv pa ni bilo mogoče takoj spraviti v drvarnico ali klet, ker so pač sveža. Tako so jih složili ob hišah na sončno stran, da bi se sušila. Nenavaden je pogled na kakšno lepo vilo, vse obloženo z drvimi. Poleti so se spenjale po stenah mogoče duhteče vrtnice, ali so tu zorele sončne marelice, sedaj pa — drva. Vendar ne moremo trditi, da ne izgledajo prikupno.

Aha, tamkaj na sosednem dvorišču se je mlada gospodična lotila sekanja. Sprva boječe, kakor bi se bala, da polena grizejo. S skrbjo ogleduje soje bele roke, nato si natakne stare rokavice... toda z rokavicami se dela le zelo neokretno. Zopet jih sleče in zamahne dalje s sekuro. Na obrazu se ji vidi, da jo vsak udarc neprijetno pretrese, saj takega dela še ni nikdar opravljala. Toda mora, če hoče se greti pozimi, saj nima ne starišev ne sorodnikov, ki bi ji pomagali, a

delavca tudi ni mogoče kar tako najeti. V mrzli sobi pa se ne da učiti, pisati ali delati neznanih ročnih del.

Na dugem dvorišču je nerodno zavreščala žaga. Že zopet nekdo, ki se ne spozna! Nato zopet vse tiho, le nekdo razmetava polena, najbrž išče bolj gladkih. — Dekle se je ozrlo. Hm, on bi mi pač lahko pomagal, toda... „On“ pa je tudi pogledal preko ograje ter se zamislil. Mogoče bi mu to dekle hotelo prijeti za žago na drugi strani. Naprosil bi jo, toda kako, saj jo ne pozna. Služkinja ni, to izdajajo njene nežne roke, ampak zakaj sama seka drva. O joj, pravkar je sikira zdrčala ob gladkem polenu in zadela v njeno roko. Po belem prstku se je pcedila kri. Dekle je stisnilo prstek v čist robec, kakor bi se sramovala svoje nerodnosti, ter zopet živahno udrihalo. — Pri tem pa je skrivoma pogledovala na drugo dvorišče. S hrepenenjem je opazovala njegovo visoko postavo in široka ramena. Če bi ta udaril s svojo močno roko, bi bila drva kaj hitro razcepljena! Vendar ga ne more prositi, že radi formalnosti ne.

Pogleda sta se srečala. Razumel je, da bi ga rada prosila, naj ji pomaga, pa si ne upa. Nežnost ga je vsega prevzela; kdo bi se mogel upirati, če prosí mlado dekle, ki je obnem še prikupno.

„Gut Tag, Fäulen!“ jo je pozdravil v lomljeni nemščini.

„Guten Tag, mein Herr!“ mu je hudomušno odzdravila.

„It is nix gud“, je menil dalje ter pokazal na njeno obvezano rok. „Ich mokte help Sii“ je še dejal in se že zavihel preko ograje. „Morgen Sii help me“ je nadaljeval in pokazal, kako bosta vlekla žago.

Presunila jo je tolika vdanost in s pomilovanjem ga je poslušala, kako se muči z govorjenjem.

„Yes, sirl I will help you to-morrow“ je zvonko vzkliknila.

„Oh, you are e naughty girl! Why did you not tell me, that you speak english?“ je vzradočen odvrnil ter udrihal po tnalu, da so polena frčala na vse strani. Postalo mu je vroče, saj tudi on ni bil vajen takega dela. Slek je suknjič in ga obesil na bližnjo jabolano. Pri tem se je ozrl na njeno roko, piskal v žepu obliž in ji skrbno obvezal prst.

Hvaležno ga je pogledala in pričela odnašati drva v lopo. Sonce je ravno zatonilo, ko sta bila z delom gotova. Toda drva je bilo treba še zložiti. V lopi pa že tema! Sprašujoče jo je pogledal, zakaj ne prinese svetilke ali vsaj sveče. Sramovala se je priznati, da teh reči že zdavnaj ni mogoče več kupiti. Zopet je sam rešil situacijo. Prinesel je svojo žepno svetilko, jo obesil na žebelj na bodboju, tako da je zadostno osvetljevala temni prostor. Zlagala sta drva molče, oba globoko zatopljena. Dekle je premišljevala, zakaj neki je tako dober z njo in ji je tako lepo pomagal, a njemu se je zdelo to samo ob sebi umevno, kajti „gentelman“ mora biti plemenit s šibkejšim spolom.

Nebo so pokrile megle. Ni bilo videti ne lune ne zvezd. Vendar pa je nad stvarstvom ležala neka mlečna svetloba, tako opojna in tajinstvena. Oba „drvarja“ sta se sprehajala preko polja in obujala spomine na storjeno delo in gradila načrte za jutrišnji dan.

Sonja.

Prvi sneg

Od vsepovsod se s soncem osvetljene dvigujejo in padajo meglice, kot da so ptic stoterih perutnice bile iz gnez ponoči prepadene.

*

Meglé se strnejo; brez razhropljene zdaj družno nebu potemniyo lice, kot ob zibelih vile rojenice, zaplešejo snežinke raztepene.

*

Sneg v gostih kosmih mirno naletava in vedno bolj pokriva vse z belino; pod sivim nebom tem nihče ne tava.

*

Pred sabo v duhu vidim pokrajino in veter, ki se s snegom poigrava in divje gore — mojo domovino.

Vider Ciril

Ognjeniki in potresi

Okoli zemeljske oble se vije širok, neenoten obroč vulkaničnih in potresnih pokrajin. Ta svet ognja, dima, pepela, bobnjanja in zibanja obsega Sredozemlje, Južno Azijo in vse prostrano obrobje Pacifika. V Italiji in Grčiji je znanih 11 vulkanov, od katerih se pa samo dva odlikujeta po res pomembni višini, namreč Etna in Vezuv. Prav te dve deželi sta obenem znani radi potresov. Tudi Malo Azijo majejo potresni sunki in v bližnji Armeniji naletimo zopet na vulkanizem. Preko Himalaje, ki je sam brez ognjenikov, see pas v Malajsko otočje, kjer je vulkanov na pretek. Samo Java jih šteje nad sto, med njimi dosti ugaslih. Nato se pas cepi v dve mogočni girlandi. Ena objame Pacifik z juga, sem spadajo Salomoni, Novi Hebridi, Tonga in Nova Zelandija. Druga girlanda se vleče preko velepotresne Japonske na polotok Kamčatko, odtod se nadaljuje čez otočje Aleutov noter v Kordilijere Severne Amerike, v Kalifornijo, Mehiko in Centralno Ameriko, kjer stopimo znova na hudo potresna tla. Girlande tu še ni konec. Lahko jo zasledujemo dalje po gorstvu Andov v Južni Ameriki, kjer pljuvajo nekatera žrela v veličastni višini 6000 metrov ogenj, dim in pepel v mrzlo nebo. Celo ledena puščava Antarktike okoli južnega tečaja ni brez Vulkanov. Po drugi strani premore tudi Izlandija tik severnega polarnega kroga s sedem krepkih ognjenikov.

Število vseh vulkanov širom zemlje cenijo na 450. Kako to, da jih natančno ne preštejejo? V mnogih primerih je pač dvomno, ali je ognjenik za vse čase ugasnil ali pa morda samo dremlje. Tudi na morskem dnu delujejo vulkani, na primer v otočju Azorov in okrog raznih otokov Tihega oceana. Toda kdo bi se spustil v temno globino morja šteti, koliko jih je? Dostikrat tudi izvira razburkanost oceana ne od vulkanizma, ampak od podmorskih potresov.

Dolgo so ljudje domnevali, da so potresi posledica vulkanizma. Današnja znanost pravi, da to le deloma drži. Učenjaki so spoznali, da treba razločevati tri vrste potresov. Včasih se zemlja trese, ker se v podzemskih votlinah udirajo stropi. Taki udorni potresi so posebno verjeten pojav na ozemlju, kakršno je Kras, ki ga prepregajo neštete jame. Daleč naokrog ne opaziš vulkana in vendar se tla često zazibljejo, kakor bi bila zemlja v krčih.

Drugi potresi nastanejo, kadar se v dolnjih plasteh zemeljske skorje premaknejo skladi. Take dogodke imenuje znanost tektonske potrese. Zemlja je nebesno telo, ki se že milijone in milijone let ohlajuje. Telo, ki se ohlaja, se pa krči. Zato napetost v zemeljski skorji nikdar ne preneha. Nasprotno, včasih se tako stopnjuje, da pride do silovitih premikanja in prerivanja skladov. Sunki se širijo po skorji, pridejo do površine zemlje in povzročijo tem razdejanje.

Samo potrese, ki se redno javljajo pred vulkanskimi izbruhi ali za njimi, veljajo učenjakom za resnične vulkanske potrese, to se pravi, če bi vulkana ne bilo, bi se tudi potres ne sprožil.

Ko je leta 79. po Kr. Vezuv zasul Pompeje in druge okoliške naselbine, so močni potresni sunki plašili prebivalce morda huje kakor izbruh sam. Potres se je pridružil pljuvanju Vezuva, bil je očitno vulkaničnega izvora. Kar zgodovina pamti, ni Vezuv nikdar bruhal, vse do vlade cesarja Tita ne. Bil je tudi do blizu vrha v zelenju. In glej, kar hipoma se je gora zdramila!

Ko zavre v polnem loncu voda dvigne pokrov. Podobno je pri vulkanih. Lava, ki vre iz notranjosti zemlje, bi rada vsa naenkrat skozi žrelo. To je pa preozko. Lava pritiska na vse strani, a tudi če potem zasija na pooboju kaka špranja, je to premalo. Pritisk iz globine narašča vse bolj, ne da bi se hotel kjerkoli odpreti kak ventil. Tedaj se zemeljska skorja kakor pokrov nekoliko dvigne. To ni mala reč za sklade in strope v podzemlju. Ob burnih tresljajih se lomijo, prerivajo, zagvozdijo. Ljudje pod milim nebom pa čutijo — potres.

Grozno čutili so tak potres v maju 1902 prebivalci mesta St. Pierre na otoku Martinique. Vulkan Mt. Pelé je tedaj bruhal na vso moč, gost dim je kipel proti nebu, pepel se je usipal na otok in na morje, zemlja se je zibala, hiše so se podirale, oblak strupenih plinov se je valil proti luči... in ko je bilo vse to pri kraju, je imel Martinique eno mesto manj: vseh 20.000 prebivalcev St. Pierra razen dveh je bilo mrtvih.

KOROŠKI GOSPODAR

Nabavno in prodajno združništvo

Vsak kmečki gospodar se mora do neke mere ukvarjati tudi s trgovskimi posli. Na svoji kmeti pridelava in pridobi marsikaj, česar za preživljanje svoje družine ne potrebuje. Da pride do denarja, brez katerega dandanes nobena kmečka družina ne more shajati, mora odvrčne pridelke svojega gospodarstva spraviti v denar. Z drugo besedo se to pravi, da mora trgovati.

Prav tako vsi vemo, koliko stvari kmet potrebuje, katerih si sam ne more pridelati in prirediti. Koliko predmetov zahtevajo posamezne panoge kmetijskega gospodarstva od preprostega pluga in motike do modernega kmetijskega stroja; od najrazličnejših sredstev za boj proti živalskim in rastlinskim boleznim in škodljivcem pa do umetnih gnojil itd. Kdo bi mogel ob kratkem vse potrebščine naštet, ki jih nujno zahteva sodobno upravljana kmetija! Vse to je treba nabaviti, kupiti.

Pa to so šele gospodarske potrebščine. Kje je pa gospodinjstvo? Le vprašajmo gospodinjo, pa bomo zvedeli, da brez denarnih sredstev dandanes ni mogoče zadovoljivo gospodinjiti.

Kratkoma: kmečki človek, pa naj bo že gospodar ali gospodinja, je prisiljen baviti se prav na široko tudi s trgovskimi stvarmi.

Zdaj pa nastane vprašanje: Kako se pa kmečki človek more v trgovini uspešno uveljaviti? Odgovor na to vprašanje je bivstvena važnost za gospodarski prosep vsake kmetije. Nič ne pomaga, če si še tako izvrsten poljedelec ali živinorejec ali sadjar. Če svojega pridelka ne znaš ali ne moreš ugodno vnovčiti, si delal več ali manj zastonj. Ali pa, če nujnih gospodarskih in gospodinjstevskih potrebščin ne moreš kupovati po znosnih cenah, ki jih grunt premore, začneš lesti v dolgove. Dolg pa, kakor je znano, samega sebe redi! Potreben je torej zadovoljiv odgovor na zgoraj postavljeno vprašanje: Kako more kmet uspešno trgovati?

Preden začnemo z odgovorom, si na hitro oglejmo primer iz sedanjega časa! Kaj bi

ti dejal o človeku, ki bi se, oborožen s kolom in sekiro, spustil v boj s celo stotnijo do zob moderno oboroženih in izvežbanih vojakov? Rekel bi, da je gotovo izgubljen. To je prilika, ki bi jo kmet lahko obrnil nase. Kadar kaj trgovcu, ali trgovskemu prekupcu, ali mešetarju prodaja, ali kadar kaj od trgovca kupuje, je na las podoben borcu s kolom in sekiro! Na oni strani denarno do zob oborožena, poklicno-trgovsko dobro izšolana in strokovno trdno organizirana fronta trgovcev, na tej strani kmet-poedinec, sam. Kako ga ne bi po vseh notah trgovsko opeharili do skrajnosti?

Naj te, ljubi moj kmet, nič ne moti izgovor, da vas je v naši fari ali občini kmetov na stotine, trgovcev pa le peščica. Nič nam ne hasne, če se gnetete v trgovini tostran prodajalne mize, a na oni strani je on sam. Vi ste trgovsko neorganizirani, nedogovorjeni in neenotni, vsak maha po svoje, kakor se ravno njemu prav zdi. Vsak med vami uganja svojo „trgovsko politiko“ in misli, da je prav gotovo najboljša. Vsak med vami nastopa sam, češ, kmet je najsamostojnejši in najneodvisnejši človek pod božjim soncem. Trgovec pa — čeprav je onstran trgovskega pulta sam, — v resnici ni sam. On je krepko organiziran, cene in prodajni pogoji so do neke meje dogovorjeni in enotni. Noben trgovec, ki to ime zasluži, ne vodi kakšne svoje trgovske politike, ampak se skrbno drži navodil, nasvetov in pobud, ki jih dobiva redno od svojega gremija. Med trgovci sicer obstaja tekmovanje ali konkurenca, kolikor je v jedru zdrava in koristna, a le do te meje. Tako imenovano „ne-lojalno“ konkurenco pa trgovski stan odločno zasleduje in preganja.

Ali vidite sedaj to razliko? In če takoj ponovimo postavljeno vprašanje, kakšen bo odgovor? Odgovor se bo glasil, da se kmet na ta način nikakor ne more uspešno uveljavljati v svojih trgovskih poslih, ne pri prodaji, in ne pri nakupu.

Kje in kakšna je rešitev?

Prav za prav zelo preprosta in enostavna — na prvi pogled, v resnici pa ne tako. Nasproti organiziranem in enotno nastopajočemu trgovskemu stanu kot prodajalcu in kupcu mora nastopiti enotno organiziran kmečki stan kot kupec in prodajalec. Na ta način se boste obe fronti (izraz „fronta“ je te čase moderen!) izenačili in zgodi se lahko, da bo fronta kmečkega stanu, če bo enotna in zavedna, celo močnejša. Tu ne gre, prosim, za kakšne razredno-bojne fronte! Gre za čisto preproste gospodarsko-trgovske zadeve, kjer je tekmovanje, medsebojno trenje in borjenje nekaj trgovinstvu blivstvenega.

Enoten nastop in organizacija kmeta v trgovskih poslih je torej ona rešitev, ki je — kakor smo dejali — na prvi hip preprosta. Toda v resnici je pa ravno na tej točki naš slovenski kmet — zelo trd oreh. Tega nas učijo dolgoletne skušnje. Ta enotna in organizirana volja kmečkega stanu namreč dobiva vidno in stvarno obliko in moč v kmetijskih nabavnih in prodajnih (tudi gospodarskih ali blagovnih združenjih). Zadrugo ustanoviti v ugodnem trenutku ni težko — ali obdržati jo v hudem konkurenčnem boju je zelo težko, dostikrat nemogoče. Kjer je pa enkrat ustanovljena blagovna zadruga iz katerega koli vzroka doživela polom, tam je trgovec za desetletja neomejen gospodar v trgovini s kmečkimi ljudmi.

Iz našega razmišljanja smo sprevidel, da je organizacija kmetijskih nabavnih in prodajnih združenj s svojo centralo edini uspešni izhod iz neenakega boja kmečkega stanu na trgovskem polju. Slovenski kmet na Korškem potrebuje tako solidno zgrajeno in strokovnjaško upravljano organizacijo kakor punčico v svojem očesu. Zato bo prav, če se bomo ob važnih vprašanih blagovnega združništva še ustavili. Vodilnejšim kmečkim ljudem nujno priporočamo, da o tem združništvu veliko razmišljajo. Pomeni namreč, poleg kreditnega združništva, drugo važno osnovo gospodarske samostojnosti.

Dr. L. P.

Paša in hlevsko krmljenje ovc

V naših krajih redijo posamezni kmetje le manjše število ovc, tri do deset. Poskrbeti krmo za te ovce ni ravno težko. Ovce redimo predvsem zaradi zboljšanja lastne prehrane (meso) in da si pridobimo za dom potrebno volno. Te ovce krmimo pozimi v hlevu skupaj z ostalo živino, poleti si pa večinoma iščejo na paši same hrane. O napredni ovčjereji v teh maloposelstviških razmerah skoraj ne moremo govoriti. Oven živi navadno vse leto skupaj z ovcami, ki se večinoma obrežijo v divjem skoku brez našega nadzorstva. Dostikrat se zgodi, da so ovce zaskočene ravno od najslabših domačih ali tujih ovnov.

Ovca je tipična pašna žival, svojo krmo najde večinoma na paši. Primitivne rase ovc ostanejo celo leto zunaj, le v času najhuše zime, če zapade veliko snega, se zatečejo v hlev, kjer jim nudimo le pičlo odmerjeno in slabo krmo. Ravno zrele in plemenitejše vrste ovc bi seveda ob taki krmi kmalu zmanjšale svoje dajatve; dobivati morajo boljše krmo. Tudi v ovčjereji uporabljamo pojme o vzdrževalni krmi in oni krmi, ki je potrebna za proizvodnjo mesa, volne ali mleka. Kot vzdrževalno smatramo slabšo krmo ali pašo, za proizvodnjo mesa in volne moramo pa že skrbeti za krmo boljše kakovosti. V času brejosti, kadar ovce jagnjijo in dojljo, ter mladim ovcam najmanj do šestega meseca moramo nuditi poleg vzdrževalne krme tudi nekaj boljših krmil.

Kot ovče pašo uporabljamo pašnike in travnike, sadovnjake, športne prostore in letališča, ter vse njive po žetvi. Tudi na ozimne lahko spustimo ovce, če so rastline jeseni dobro razvite in ukoreninjene. Kadar se pasejo ovce na deteljšču, moramo paziti, da po paši ne dobijo vode, sicer jih napenja. Predno gredo ovce na pašo, jih krmimo zjutraj s slamo. Neprimerne so za ovčjo pašo mokre, zamočvirjene površine; na njih se ovce prav gotovo okužijo s parazitnimi škodljivci. Tudi seno s takih površin ni primerno za ovce, ker se v njem nahaja polno jajčec zajedalcev. Če je pašna dobra in izdatna, potem tudi plemenitim ovcam spomladi in poleti ne dajemo nobenih boljših krmil in dodatkov. Druke se seveda pozimi, ko moramo dajati brejim in doječim ovcam ter mladim stalno nekaj krepke krme, po možnosti ječmenovega zdroba. Prav tako kot pri ostali živinoreji leži tudi pri ovčjereji tajnost uspehov v pra-

vilni vzreji mladih plemenskih živali. Tu se dela največ napak, ker često podcenjujemo potrebe, ki jih imajo plemenske, zlasti rastoče živali po hranilnih snoveh.

V naslednjem bomo podali nekaj primerov, kako lahko krmimo jagnjeta in plemenske živali. Ne smemo jih seveda vzeti kot nakakšne recepte, vsakdo jih lahko spremeni kakor pač odgovarja njegovim razmeram. Služijo pa lahko za osnovo sestavljanja dnevnih krmilnih obrokov pri mladih seveda poleg materinega mleka.

pesa,
korenje,

Mlada jagnjeta	žitni zdrob	seno	repa
Od 1. do 15. dne	samo materino mleko		
od 16. do 25. dne	2 dkg	2 dkg	— dkg
od 26. do 45. dne	7 dkg	5 dkg	— dkg
od 46. do 70. dne	15 dkg	10 dkg	10 dkg
od 71. do 100. dne	20 dkg	25 dkg	20 dkg
od 101. do 150. dne	25 dkg	50 dkg	50 dkg

Pri taki krmi lahko računamo, da bo znašal pribitek na teži dnevno približno 25 do 30 dkg. Jagnje tehta ob rojstvu 4 do 5 kg, po treh mesecih mora tehtati 25 do 30 kg, po petih mesecih pa kakih 40 do 45 kg. Izkušnje so dokazale, da prav lahko dosežemo tolikšno težo, samo da so ovce zdrave.

Za odrasle ovce, ki niso breje, zadostuje pozimi naslednja vzdrževalna krma: zjutraj 1,50 kg pese, repe, korenja s plevami; dopoldne 0,50 kg sena; popoldne 1,25 kg okopavin s plevami kot zjutraj; zvečer slame po potrebi.

Za breje in doječe ovce mora pa biti krma pozimi izdatnejša. Dajemo jim dnevno na primer: 1 kg detelje ali dobrega sena, 1 kg slame, 1 do 2 kg pese, repe, korenja, 0,25 do 0,30 kg ovsca ter 0,10 kg soli in apna.

Krmiti smemo samo nepokvarjeno krmo. Vsako večjo spremembo v krmi moramo vpeljati počasi da se je ovce navadijo. Zlasti prehod od pašne na hlevsko krmljenje in obratno se ne sme izvršiti naenkrat. Krepkih krmil ne dajemo v tekočem stanju ampak suha ali le navlažena. Pesa, repo ali korenje narežemo in mešamo s plevami ali s krepko krmo. V gorskih predelih igra tudi suho listje važno vlogo pri ovčji krmi. Jelša, jesen, hrast, breza in leska so primerna drevesa za to. Najboljše je jesenovo listje, zato ga krmimo brejim ovcam. Enoletne poganj-

ke posekamo, povežemo v butare in posušimo za zimo.

V naših razmerah lahko vsakemu manjšemu kmetu priporočamo, da goji vsaj nekaj ovc. Ob skrbni razdelitvi pašne in krme ovce ne bodo odjedale hrane drugi živini. Pomeni pa lahko nekaj ovc na mali kmetiji važno izboljšanje prehrane in obleke družine. —c.

Izpust za svinje

Če se prašiči več let gibljejo v istem izpustu, bodo končno nehali riti po zemlji. Ni jim več do tega, da bi jedli zemljo in si na ta način pokrili potrebe po trdih rudninskih snoveh. Pomanjkanje teh za razvoj neobhodno potrebnih snovi kaj hitro opazimo. Svinje niso več tako živahne, njihove zdravje je koleba, vedno več je primerov obolenja ali poginov. Vzrok, da svinje prenehajo riti po izpustu moramo iskati v dejstvu, da je zemlje ampak le odvrtno smrdeča brozga co in blatom. V izpustu ni nič več sveže zemlje ampak le vdvrtno smrdeča brozga brez vsakih rudninskih primesi.

Da bi mogli prašiči v izpustu zopet iskati potrebnih rudninskih snovi, bomo pozimi speljali iz izpusta vse gornjo smrdečo plast na njive. Tu bo ta brezga našla svoje pravo mesto kot gnojilo. Namesto te bomo navozili v izpust nove sveže zemlje, ki naj bo po možnosti pomešana z ruševinami. Prašiči bodo zopet začeli v izpustu živahno riti sem in tja, ne v našo jezo ampak v naše zadovoljstvo. Vemo namreč, da pomeni to zdravje za prašiče.

Domači pes

Pri vsaki priliki beremo o negi domačih živali, bodisi konjev, vprežne živine, svinj ali kokoši, pri tem pa ne smemo pozabiti na zvestega čuvaja naših domov, domačega psa.

Posebno v zimskem času je treba skrbeti zanj, da ne bo preveč trpel hudega mraza. Vsakemu je znano, da če je žival ves čas izpostavljena hudemu mrazu, potrebuje več in boljše hrane, saj tudi pri človeku ni drugače. Skrbimo torej da bo imel naš pes v zimskem času zmiraj dovolj tople in krepke hrane, pa tudi na svežo vodo, katero je treba malo segreti, ne smemo pozabiti! Če je potreba da je pes privezan, mu izvolimo tak prostor kjer je najbolj zavarovan pred vplivi slabega vremena. Kočo postavimo tako da bo vhod odvrnjen od tiste strani proč, ki je najbolj izpostavljena vetru, zra-

Za naš ženski svet

Za pridne roke

Imele boste ravno še dovolj časa do Božiča, da lahko same napravite ljubko darilo za mater, za hčerko, sestro ali prijateljico. Spletite lepo ruto za okrog vratu in tople rokavice!

Za ruto potrebujete nekaj volne nežne barve in dve dolgi pletenki št. 3—4 kakor pač je debela volna. Lahko pa jo napravite tudi iz ostankov volne; tedaj pletete v progah, barve se morajo seveda lepo ujemati. Moj popis pa velja za enobarvno ruto (roza, belo, svetlo modro.)

Nasnujete 200 petelj in pletete 8 vrst visoko samo desne. V sredini spletete v prvi vrsti 99, in 100. petljo desno skupaj, ravnato 101. in 102. petljo. Na tem mestu spletete tudi v vsaki drugi naslednji vrsti dvakrat po dve petlji skupaj. Ob krajih pa tudi odvezemate po 1 petljo v vsaki drugi vrsti, da bo postala ruta trioglata. Ko ste končale 8 vrsto začnete pletiti gladko, to je na lice desno in na narobni strani levo. Ko je delo visoko 6 cm napravite za okrasek tri proge levih na pravi strani a ob robovih pletite prvih osem petelj vedno desno. Tako so zunanji robovi rute lepo rebrasti, a sredina gladka. Pletite dokler vam ne ostanejo na pletilki le dve petlji, ki ju zazankate. Na poševni strani ruto obkvačkate z gostimi verižnimi petljami, da se ne razteguje.

Nato izrežite iz papirja trikot v velikosti, kakor hočete imeti ruto. Ruto pripnete na papir, navlažite in rahlo polikajte po narobni strani.

Za rokavice potrebujete 40 g svetlejših in 40 g temnejših srednje debele volne in dve primerne pletilki. Vsaka rokavica je sestavljena iz dveh polovic. Moj popis velja za primer, če merijo tri petlje 1 cm.

Dlan (notranjo stran) leve rokavice pričnete pri zapetju z nasnutkom iz 32 petelj. Najprej naredite eno vrsto levih in eno vrsto desnih petelj, dalje pa pletite na licu desno, na narobni strani levo, in pričnete, ko imate 3½ cm, dovezemate za palec. V ta namen podpletete prečno nit med predzadnjo in zadnjo petljo na licu desnozavrteno, nakar dovezemate še trinajstkrat, in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, tako da podpletete vselej prečno nit pred petljo, ki ste jo nazadnje dovezle.

Ko ste dovezle 14 petelj, pletete na teh petljah dalje palec, ostale petlje pa naj počakajo. Na začetku druge vrste in še trikrat, in sicer na začetku vsake druge naslednje vrste desnih etelj, snamete po eno petljo, potem pa delate dalje palec. Na koncu palca snamete hitro, zadnje tri petlje pa zazankate.

Zdaj naredite na ostalih petljah še približno 3 cm, nakar razdelite petlje, ki še ostanejo, enakomerno na štiri dele in spletete vsak prst zase. Mezinec naj bo dolg približno 5 cm, prstenec in sredinec po 7 cm, kazalec pa 6 cm. Vsak prst končate tako kot palec.

Za hrbtno stran rokavice nasnujete iz svetlejših volne toliko petelj, kakor ste jih nasnule za dlan, in jo pletete prav tako kakor dlan, samo v drugačnem vzorcu. Nazadnje obe polovici rokavice sešijete.

Desno rokavico delate obratno.

Vzorec za hrbtno stran rokavice: 1.—4. vrsta: Izmenoma po dve desni in dve levi petlji, in sicer desne petlje na desne, leve pa na leve petlje.

5. vrsta: Vsaki dve desni petlji prekrizate tako, da najprej drugo petljo desno podpletete (pa je še ne spustite s pletenke), potem šele prvo, nakar snamete obe petlji s pletenke; leve petlje podpletate seveda levo.

6.—18. vrsta: kakor 1.—4. vrsta. 9.—12. vrsta: Izmenoma po dve levi in po dve desni petlji; desne petlje pridejo na leva, leva pa na desne petlje.

13. vrsta: V tej vrsti desne petlje spet prekrizate.

14.—16. vrsta: Kakor 9.—12. vrsta.

Ta vzorec od 1.—16. vrste potem neprestano ponavljamo.

Gotove rokavice nekoliko polikate skozi vlažno krpo in jih na roki raztegnite v pravo lego. Tako ne boste več v skrbeh, kaj naj bi dale za božično darilo. Sonja.

ven tega pa napravimo pred vhodom zastor iz stare vreče.

Koča mora biti na lesenj podlagi, da je pes zavarovan pred mokroto in da pes ne bo ležal na zmraznjeni zemlji če ne ravno v notranjosti svoje koče naredimo pred vhodom tudi lesena tla v velikosti ki se ravna po potrebi.

Stene koče morajo varovati psa pred prepihom, streha pa pred dežom. Skrbimo zmiraj za čisto ležišče, za to moramo slame večkrat izmenjati!

Dobro je če psa enkrat na dan za nekaj časa odvezemo, da se spreleti.

V poletnem času skrbimo za to, da pasja koča ne bo stala tako, da bo pes izpostavljen največji vročini, imeti mora na razpolago zmiraj dovolj sveže vode. Ležišče je treba večkrat razkužiti da uničimo vso mrčes, ki posebno v toplem času nadleguje žival.

Vso skrb in ljubezen ki jo bomo izkazali našemu čuvaju, bode s tem večje zvestobe in pozornostjo vračal.

IZ DOMAČIH KRAJEV

Vzgoja na Koroškem

Od leta 1938. dalje so v Avstriji poizkušali zvoditi vse pokolenje Avstrije na krivo pot. Oblikovati na novo otroško kakor tudi moško dušo je vsekakor mnogo težje kot postaviti na novo stanovanjsko hišo ali železniške naprave. Tu se zahteva najbolj izkušeni vzgojni strokovnjakov, prvovrstnih učiteljev, dobrih učnih sredstev, dobrih šol in mnogo potrpljenja.

Na srečo ima Koroška deželnega glavarja, ki posveča vsem vzgojnim zadevam vso svojo skrb. Njegovi večji sodelavci na tem področju, ne vedo le samo, kaj šole potrebujejo, temveč se trudijo, da jih bodo vodili dobri demokrati in dobri Avstrijci. Spominjajo se radi dejstva, da je že leta 1869. avstrijsko-madžarska monarhija služila v vseh vprašanih vzgoje in pouka vsej Evropi za vzgled. Ti možje se bodo z vsemi močmi posvetili nalogi ter vodili novo pokolenje v novem duhu, duhu, ki bo poučeval točno otroka, komu mora biti zvest.

Dolžnost je, pa tudi veliko veselje oddelka za vzgojo in pouk pri britanski vojaški vladi za Koroško, da pomaga šolskemu svetniku pri tej nalogi. Na žalost je bilo kot posledica nesrečne vojne mnogo šolskih stavb na Koroškem zasedenih od britanskih čet, druge šole so bile težko poškodovane. Naloga oddelka bila je, da doseže v okviru možnosti predajo teh stavb zopet v vzgojne svrhe, kakor tudi potrebni material, čeprav je bil to slučaj le v majhnem obsegu. Do danes je bilo resnično možno, razen majhnega ostanka, izprazniti vse te stavbe za njihov pravi

smoter. 1. oktobra 1945 je bilo možno odpreti večino vseh ljudskih in meščanskih šol. Po 1. decembru so dodatno skoro vse srednje šole zopet v obratu. To velja tudi za Celovec, kjer je stanovanjsko vprašanje vsled razdejanja bilo posebno težko.

Med tem časom so se vršili trije nadaljevalni tečajji za učitelje. V teh izvrstnih tečajjih je bilo 130 učiteljem dano vse potrebno za njihovo nadaljnjo pot.

Od trgovskih in tehničnih šol delujeta državna obrtna šola v Celovcu in Beljaku v omejenem obsegu in pod zelo težkimi pogoji. Na nesrečo ni bilo mogoče do sedaj obnoviti izvanredno važne centralne poklicne šole. Tudi za celovško trgovsko akademijo, še ni bilo mogoče najti potrebnih prostorov.

Pravice slovenske manjšine po rabi svojega materinskega jezika so bile zopet dodeljene.

Zopet je bil vpeljan verski pouk, toda starišem je dano na prosto, če pripuščajo svoje otroke k temu pouku ali ne.

Za učence kakor za učitelje bodo marsikatera dela in pogoji to zimo zelo težki; tega ne bo mogoče spremeniti tako kmalu. Tam, kjer bo potrebno, bo vojaška vlada dalje predlagala izdajanje kosila za šolske otroke (posebno v mestih), razen tega so v teku ukrepi za obskrbo pomoči potrebnih otrok z obleko in obutvijo.

Oddelek za vzgojo in pouk pri britanski vojaški vladi za Koroško ne bo miroval, dokler ne bodo odprte vse šole na Koroškem.

Ni ostalo samo pri besedah

Ko smo v prejšnjih številkah razpravljali v našem listu o novem šolskem zakonu, so mnogi nezaupno majali z glavo čes, saj iz tega ne bo nič. Pa ni bilo tako. Šolski zakon se lepo izpolnjuje in danes vam lahko s par besedami opišemo prvi uspeh tega zakona namreč, prva knjiga za dvojezične šole je dotiskana.

Mala knjižica, ki je namenjena otrokom prvih razredov je prav lepa in moremo reči le to, da je za čas, ki je bil na razpolago za njeno sestavo, zelo dobro izpadla. Knjigo je izdal deželni šolski svet, sestavil pa jo je gospod ravnatelj France Legat.

Z bogatimi in posrečenimi slikami uvaja avtor otroke v prve oblike črk in skrivnosti abecede. Na neprisliljen način združuje slovenski in nemški tekst, tako da ima vkljub

dvojezičnosti, knjiga prav lepo celoto. Posrečeno je to, da avtor ne ponavlja slovenskega teksta tudi v nemščini, kakor tudi nemškega ne v slovenščini. To, da pričinja s slovenščino, katero potem prepletajo nemške besede otroka ne bo prav nič motilo, ker se bodo otroci prav lahko naučili tujih izrazov od drugače govorečih sošolcev. Če bodo še učitelji storili svojo dolžnost, bo knjiga vsekakor dostojno služila svojemu namenu.

Od istega sestavljalca se nam obetata še slovenska in nemška čitanka, ki sta pa namenjeni drugemu in tretjemu razredu, ter sta vsled tega pestrejši in zanimivejši. Upamo, da bodo tudi te dve knjigi kmalu dobili.

Sestavljavcu in šolskemu svetu izrekamo vse priznanje za nesebično delo pri vzgoji našega naraščaja, upamo pa, da nas tudi učitelji ne bodo razočarali.

Naša prosveta / Iz naših šol

Oddelili so nam ta prostor, da se oglasimo v prid slovenski mladini na Koroškem in se pomenimo s starši šolskih otrok. K vam se obratuje odbor za učne knjige, ki je prezel nalogo, da sestavi prve knjige za naše šole.

O vodilih in ureditvi naše dvojezične šole vam je pisal že gospod dr. Joško Tischler v 18. številki „Koroške kronike“. Mi se bomo pa ukvarjali z učnimi prilikami in o pravih domače in šolske vzgoje ter vam odgovarjali na vprašanja, dvombe in želje, o katerih nas morete obvestiti pismeno na naslov: Odbor za učne knjige, Dir. Franc Legat, Celovec, Gartengasse 8.

Izmed učnih knjig, ki jih nameravamo sestaviti, je začetnica, to je „Prva knjiga“. Ta je že izšla in se nahaja pri okrajnem šolskem svetu, kjer jo dobite za 80 grošev. Za uporabo te knjige vam za enkrat prinesemo razlago in navodilo k dvanajsti strani.

Učitelj: „To je res lepo, otroci, da imate danes vse tako v redu. Sedaj napredujemo z učenjem lažje in hitreje. Če je otrodje v redu, delo hitreje napreduje. Vem majhno povestico k temu. Ali jo hočete slišati, otroci?“

Otroci: „Da, da, prosimo povejte jo!“
U: „Nekoč je bilo troje otrok: Peter, Tonček in Lona. Bila sta brata in sestra. Imeli so skupno omaro za svoje šolske stvari in igrače. Toda ta omara ni bila nikdar v redu. Nekega jutra, ura je bila blizu osem, je bil skrajni čas za odhod v šolo. Ti trije neredni otroci, ki so navadno prepozno vstali, so hoteli hitro zagrabiti svoje šolske torbice, da pohite v šolo. Odprli so omaro, ali našli so vse v največjem neredu. Zvezki, knjige in druge šolske potrebščine so ležale vse vprek. Da, celo kurja peresa so ležala vmes in repa, s katero se je igral prejšnji dan Tonček. Pobarval je namreč kurja peresa in jih zataknil v repo. Bilo je zelo smešno! Kratkotomalo, niso mogli hitro zagrabiti svojih šolskih potrebščin. Ura je medtem že kazala osem in tako so zamudili šolo. Za kaznen so morali ostati po pouku v šoli. — No, otroci, kako vam je ugajala povestica?“

O: „Zelo lepo, gospod učitelj! Prosim, povejte nam še eno!“

U: „Prihodnjič zopet, otroci, sicer pozabite današnjo povestico in nimate ničesar od nje! Sedaj si morate zapisati še nekaj besed iz povestice, da si jo boste lažje zapomnili. Najprej besedo repa in potem še ostale besede: Pero, omara, ura, Tone, Peter in Lona. Izgovorite besedo repa, ločno po zgloboh! Prvi zlog!“

O: „Re!“
U: „Drugi zlog!“
O: „Pa!“
U: „Še enkrat prvi zlog!“
O: „Re!“
U: „Počas!“
O: „Rrrree!“
U: „Izgovorite samo prvo črko!“
O: „Rrrrr!“
U: „Drugo!“
O: „Eeee!“

U: „Crke R dosedaj še nismo poznali. Počakajte da vam jo pokažem! To je R! Kako je ta črka nastala, slišite pozneje. Sedaj si bomo samo zapomnili, da je znak za R. Postavim jo na stavnico. In sedaj E! Kdo jo lahko pokaže? Tonček, pokaži ti! Dobro, postavim sedaj še drugo črko. Čitajmo sedaj!“

O: „Rrrree!“
U: „Dobro! To je prvi zlog. In sedaj drugi!“
O: „Pa!“
U: „Počas!“
O: „Paaa!“
U: „Prvo črko!“
O: „P!“
U: „Drugo!“
O: „Aaaa!“
U: „Dobro! Nanca, pokaži mi P in V v stavni omarici! Sedaj pridi ti dve črki prvim dvema. Imamo torej celo besedo. Čitajmo prve dve črki!“

O: „Re!“
U: „Naslednji dve!“
O: „Pa!“
U: „Oba zloga!“
O: „Repa!“
U: „Dobro! In čemu rabimo repo?“

„SPET PEL BO ZVON IZ NAŠIH LIN...“

Šestdeset in štiristo let klical sem vas spet in spet. Novi je svet Kolomb odkril: jaz tedaj že tu sem bil. Turk skoz Rož je čete gnal: bil in bil sem vam signal. Zale Miklove solze videl, tisočno gorje. Kuge črne grozno moč, bede in obupa noč. Kmetov videl boj sem z gradom za obstoj.

Z mrzle se tujine vračam v vaše line. Zopet vam z visokih lin hočem klicati v spomin: pridite v božji hram, srečo najdete le tam, v cerkve vaše svetil kraj pot, ki pelje v večni raj. Z vami bom se radoval z vami v križih žaloval. Čujte zdaj moj jasni bron! To vam kliče stari zvon.

Zupnik Tomaž Oraš

PATER VALERIJAN UMRL

Iz Ljubljane je prišla vest, da je umrl nam dobro znani kapucin pater Valerijan Sartory. Blagi pokojnik je dolga leta deloval v Celovcu kot slovenski spovednik. Leta 1920. po plebiscitu se je nastanil za nekaj časa kot provizor župnije Borovlje, ker ni bilo mogoče tja nastaviti domačega duhovnika. Pater Valerijan je bil splošno priljubljena oseba, ponižen in postrželjiv ter potrpežljiv. Potrpežljivosti mu je bilo posebno treba, odkar je po plebiscitu bil edini slovenski spovednik v kapucinski cerkvi, katerega spovednica je bila kar naprej obdana s spovedanci. Ranjki je bil kaj rad hodil na deželo pomagati duhovnikom, kadar so ga klicali. Pri takšni priložnosti je prišel leta 1938. v resno smrtno nevarnost. Ranjki župnik Vintar v Smihelu ga je naprosil, naj pride pomagat spovedovat. Ko je po opraviilu peljal župnikov hlapec patra na kolodvor v Pliberk, pridrvi od nasprotne strani avto v divji naglici. Avto se zaleti v kobiljo, ji polomi rebra ter jo vrže v potok, voz se je odtrgal in odletel nazaj, patra je sunek vrgel iz voza naprej po cesti, kjer je obležal ves krvav. Stvar se je zgodila tako, ker se je v Pliberku družba pijanih soferjev dogovorila, da napravijo dirko v Velikovec. Pater je bil manjše postave in debelo zagrnjen v habit, to ga je rešilo smrti. Ali toliko je le bil po bit, da mu je težavno delo v spovednici postajalo prenaporno. Zato je odšel iz Celovca v Ljubljano in je tam pred par tedni umrl. Naj mu bo Bog plačnik za vse dobro, kar je storil celovskim in koroškim Slovincem. Naj v božjem miru počiva.

Celovška policijska direkcija sporoča

Pogreša se Charlotta Anderwald, rojeno dne 8. marca 1931 v Leibsdorfu, stanujočo v Celovcu, Ebentalska naselbina štev. 76. Imenovana je srednjevelika, močnega rasta, plavalasa, ima modre oči, okrogel rdeč obraz in je nosila nazadnje svetlomodro suktno z našivki, rdečo bluzo z belim vratnikom, temnozelen jopič, sive volnene nogavice in visoke, črne čevlje. Koristne vesti sporočite kriminalnemu oddelku v Celovcu ali pa bližnjemu policijskemu uradu.

O: „Za kisanje in potem jo pozimi jemo s klobasami.“
U: „Naslednjo besedo! Metka, povej vse črke!“

O: „T-o-m-e!“
U: „Napačno!“
O: „T-o-m-e!“
U: „Napačno! Tretja črka je napačna, to ni M!“

O: —
U: „Ali lahko napraviš za to mozička?“
O: —

U: „Pojdi k stacnici in poišči črko!“
O: „M, A, T, I, N!“

U: „No torej! Zamenjala si N za M. Pri M imaš usta zaprta. Moziček sedi na tleh in boli ga zob. Pri N imaš usta odprta in izruvati moraš zob z nitko. To seveda boli, ali usta moraš imeti odprta. M kaže moziček z nogami, N pa s telesom, z nadlaktjo in podlaktjo. Otroci, pokažite Metki M! In sedaj N! Dobro! Sedaj boš pač lahko čitala besedo!“

O: „TONE!“
U: „Pravilno! Sedaj bomo besedo zapisali v zvezek. Da vam bo lažje, jo še enkrat zapišem na šolsko desko. Povejte mi, katere črke naj zapišem!“

O: „REPA: R-E-P-A, PERO: P-E-R-O!“
U: „Vrsta je sedaj pri kraju in ne morem pisati dalje!“

O: „Gospod učitelj, saj lahko nadaljujete spodaj!“
U: „Dobro!“

Socijalno zavarovanje

Nezgodno zavarovanje za obrtne delavce in nastavljenice

Kot prehodni ukrep je od 1. 9. 1945 do nove ureditve socijalnega zavarovanja v Avstriji, določen prispevek za nezgodno zavarovanje, kakor sledi:

a) za obrate z plačilom po stopnjak 2% od prvotne plače;

b) za WAV-obrate 2% od dejstvenega zasluzka do najvišje meje 300 šilingov na mesec.

Ta prispevek velja tako za delavce, kakor tudi za nastavljenice.

Celotni prispevek mora plačevati delodajalec.

Clani krajevne bolniške blagajne

Clani, ki jih zdravnik prijavi kot bolne, morajo bolniški listek takoj vpsolati bolniški blagajni, da se zavarujejo pred škodo. Če se bolnik ne prijavi pravočasno, lahko prejme bolniško podporo za pretekli čas le v posebnih slučajih za največ en teden. Tudi prijavo o ozdravljenju je treba nemudoma poslati blagajni.

Če želi delojemalec, ki izstopi iz službe, zavarovanje prostovoljno nadaljevati, tedaj mora v treh tednih po izstopu, ali pa če je bil prijavljen za bolanega istotako v treh tednih po njegovi prijavi o ozdravljenju, to sporočiti blagajni.

Delodajalci in odpuščeni vojaki

Vsi iz vojaške službe ali ujetništva vračajoči vojaki, ki so bili pred svojim vpizovom člani Krajevne bolniške blagajne, morajo svojo vrnitev prijaviti prejšnjemu delodajalcu. Delodajalci so zopet obvezni, takoj napraviti prijavo na bolniško blagajno o končanju vojaške službe. Če je službeno razmerje razveljavi, tedaj morajo delodajalci s prijavo o končanju vojaške službe vpsolati tudi odjavo o zavarovanju.

Novi okrajni glavar

Z naredbočasne deželne vlade je poverjeno dosedanjemu vodji volitev na Koroškem, svetniku deželne vlade dr. Lukasu Wolteju, spodstvo okrajnega načelstva v Celovcu.

Dr. Wolte je svoje uradne posle že prevzel.

Obsedbe vojaškega sodišča

Tovarniška delavka Marija Kogelnik je vkljub zdravniški prepovedi iskala poznanstva z moškimi ter jim zdravstveno škoduje, obsojena je bila na 12 mesecev zapora. Zraven tega ima prepovedan izhod od devete ure zvečer za čas enega leta.

Povratnik Karel Weis je bil od vojaškega sodišča v Celovcu obsojen na eno leto zapora in 1000 šilingov denarne kazni in nadaljnih 6 mesecev zapora zaradi odzema 84 konzerv iz vojaškega skladišča, ki je last angleške zasedbene armade.

Postrežnica Pavla Patis je bila zaradi neupravičene posesti velike količine konzerv, ki so last angleških zasedbenih sil, obsojena na 400 šilingov kazni in 4 meseca zapora.

Posestnik Izidor Prelacher v Pubersdorfu je bil maja 1945 pri nemški vojaški službi odkoder je imel zaboj razstreliva, ki ga pa ni prijavil občini. Ker je to blago še nadalje skrival, je bil obsojen na 1000 šilingov denarne kazni in štiri mesece zapora.

Ten minutes English

III.

1. To drink — piti

I drink — pijem
You drink — piješ, Vi pijete
He, she it drinks — pije
we drink — pijemo
they drink — pijejo

2. What do you like to drink? — Kaj pijete radi?

Water — vodo
beer — pivo
wine — vino
soda-water — sodavico
milk — mleko
lemonade — limonado
whisky — whisky
chocolate — čokolado
cocoa — kakav
coffee — kavo

3. How do you do? — Kako se kaj imate?
Good morning, how are you? — Dobro jutro, kako se vam godi?
Will you take a seat, please — Prosim, izvolite sestiti!

I fear I'm disturbing you. — Bojim se, da vas morda motim.

I see you are busy. — Vidim, da ste zaposleni.

Not at all, Nikakor ne.

I am entirely at your disposal. — Sem vam povsem na uslugo.

Thank you very much. Obilna vam zahvala!

You are very kind. — Zelo ljubezniivi ste.

I am happy if I can be of any service to you. — Srečen sem, če vam lahko koristim.

Please tell me what I can do for you. — Prosim, recite mi, kaj lahko za vas storim!

Tell me all about it and I will do my best. — Povejte mi o tem vse pa bom storil, kar mi je sploh mogoče.

POŠTA IZ AVSTRIJE

Avstrija in evropski mir

Sir Walford Selby, ki je bil od leta 1933 do 1937 britanski poslanik na Dunaju, je imel svobodno in pošteno izvedbo avstrijskih volitev dne 25. novembra za povod, da je v nekem pismu na časopis „Times“ povdaril pomen Avstrije za evropski mir. Sile so spoznale, tako se glasi v pismu, zelo dobro, da je Avstrija ključ do jamstva miru, katerega si prizadevajo doseči. Kot povoljni predznak za obdržanje in jamstvo miru opisuje Sir Walford Selby, napredek, ki ga je napravila Avstrija v ključnih velikanskim težavam, v katerih danes tiči. Selby ne dvomi, da bo v marsikaterem pogledu dobro, če se bo posrečilo s sodelovanjem avstrijskega prebivalstva, stabilizirati položaj Avstrije v okviru izjav, ki so jih izdale tri velike sile. S tem bi bil storjen dragocen prispevek k splošnemu zadovoljstvu, katerega sedaj svet išče.

Razgovor z ing. Figlom

Zmanjšanje števila vladnih članov. — Komunistično sodelovanje zaželjeno. — Prošnja za reduciranje zasedbenih čel

Iz nekega razgovora z ing. Figlom, ki bo predvidoma novi državni kancelar, pričujemo nekaj najvažnejših točk:

„Vlada obsega 10 do 12 ministarstev. Državnih podtajnikov ne bo več, ker so po mojem mnenju odveč.“

Prvotna akcija, ki jo moramo podvzeti, obstoja v tem, da ponovno uredimo avstrijsko gospodarstvo ter ga na mnogih področjih sploh vpostavimo. Druga naša naloga je, učinkovita zoperstavitev nevarnostim zime.

Prepričani smo, da bo komunistična stranka sodelovala v vladi, v katero jo bomo seveda sprejeli, ne toliko z ozirom na volitvene rezultate, kakor s stališča koncentracijske vlade.

Avstrijska ljudska stranka ne namerava poveriti gospej dr. Nadine Pavlovičevi kakršnegakoli vladnega mesta. Njeno imenovanje za namestnico predsednika avstrijske ljudske stranke naj bo le izraz zahvale avstrijskim ženam za njihovo živahno sodelovanje pri prodorni ljudski odločitvi zadnje nedelje.

Dr. Renner je že enkrat zaprosil za reduciranje zasedbenih čel. Podobna prošnja bo v kratkem sledila. Nočemo, da bi zavezniške bojne sile zapustile deželo, želimo pa, da bi jih reducirali na stalež, ki bo odgovarjal našemu gospodarskemu sistemu.“

Dolnja Avstrija

Enns, tovarna sladkorja bo predelala v letošnji periodi približno 500.000 kg sladkorne pese ter tako izdelala približno 6.000 kg belega sladkorja. V soglasju z ameriškimi in ruskimi vojaškimi oblastmi, bo sedaj tovarna dovažala tudi sladkorno peso iz ruske zasedbene cone.

Dunajske novice

Izjava ministra Hynda pred zastopniki tiska na Dunaju

Britanski minister za nemške in avstrijske zadeve John Hynd je prišel v spremstvu Sir Arthurja Streeta na Dunaj, na razgovore z generalnim poročnikom Sir Richard McCree-ryjem, vrhovnim poveljnikom britanskih zasedbenih čet v Avstriji in britanskim zastopnikom v zavezniškem svetu, kakor tudi s predstojniki oddelkov britanske sekcije zavezniškega sveta za Avstrijo.

Minister Hynd je kratko bivanje na Dunaju uporabil za to, da stopi v zvezo s tiskom. V razgovoru z zastopniki tiska je minister dejal: „Namen mojega dela je, da združim britansko kontrolno komisijo v eni roki, da postopoma odstranjam iz nje vojaške osebe in jih nadomeščam s civilnimi.“

Posebno v Avstriji ne pomeni zasedba trajno stanje. Pač pa je naša naloga, da olajšamo v bodočnosti predviden umik čet.

Britanska politika v Avstriji strmi za to, da postane Avstrija čim preje svobodna, demokratična država. Uspelo ji je pod težkimi, da doseže soglasnost UNRRE, v podpori prebivalstva. Upamo, da bo pomoč UNRRE, za Avstrijo postala realnost v toku prihodnjih treh do štirih mesecev.

Minister je nato naglasil, da bo Velika Britanija razen UNRRE uvažala še posebej v Avstrijo. Čeprav ima Velika Britanija sama le malo dolarjev, da plača lastni uvoz žita, je pripravljena v bodočnosti en del teh dolarjev odstopiti Avstriji in bo nakupovala razen žita, rži in krompirja tudi še druga živila za Avstrijo, da omogoči izboljšanje prehrane.

To vse smo storili mi, kajti britanski narod ne more gledati, kako Evropa gladuje, niti Nemčija.

Tirolska

Industrija zdravilnih sredstev. Tirolska ima zmožen obrat za zdravilna sredstva, ki lahko krije potrebo Avstrije na važnih zdravstvenih področjih. To je Alpine kemična d. d. v Kufstein-Schaftenau, ki je od maja meseca izdelovala ne samo navedene preparate, tem več je razvila celo vrsto novih posebnih zdravilnih sredstev, tako da bo v kratkem času zajamčena oskrba lekarn z važnimi preparati.

Otvoritev največjega tirolskega industrijskega podjetja. Tovarna „Jenbacher Werke“ je bila sprva podružnica velikanskih Heinkel-zrakoplovnih delavnic v Rostocku, a tekoma vojne so jo zgradili tako, da je izdelovala posamezne dele letal. Nazadnje je bilo tu zaposlenih okrog 4000 delavcev. S podpiranjem vojaške vlade se je posrečilo zopet pričeti z izdelovanjem mirovnih potrebščin. Sedaj izdelujejo v prvi vrsti kuhinjsko posodo, dele strojev, pribor in pohištvo. V načrtu je, da bodo v kratkem sestavljali tudi važne in žage.

Švedska pomoč. Švedska namerava pomagati obubožani Avstriji. V načrtu je, da bo dobavljala večje množine živil, zdravil in tkanin v Avstrijo in jih tu s sodelovanjem avstrijskih uradov razdelila. V decembru bo odpeljala avtokolona iz Švedske na Dunaj, ter pripeljala približno 350 ton visokovrednih živil in zdravil (zdravilno ribje olje, tobak, sladkor, mast, slanino, čokoladni prašek, ribje konzerve, pšenični zdrob, pšenično moko, žgalice in milo).

Štirinajst let meščanskega gledališča. Dne 6. decembra je meščansko gledališče praznovalo jubilej svojega štiridesetletnega obstoja. Čeprav je to gledališče eno izmed najmlajših in je posebno v zadnjih letih vsled slabih razmer mnogo trpelo, je bilo vendar čisto pozorišče zanimivih umetniških dogodkov.

Štajerska

Deželno gledališče: Po obnovitvi štajerskega deželnega gledališča, bo dne 1. decembra otvorjena nova igralska sezona z pevsko igrano „Brijant iz Dunaja“ od Aleksandra Steinbrecherja.

Kmečka nadaljevalna šola. V spoznanju, da potrebuje podeželska mladina razen znanja pridobljenega v ljudskih šolah, ki pa je bilo v zadnjih letih zelo revno, tudi strokovne nadaljne izobrazbe za svoj poklic, so v Gamsu otvorili nadaljevalno šolo za kmetijske fante in gospodinjsko šolo za kmetijska dekleta.

Devet ogrevalnic v Gradcu. 26. novembra je mestno dobrodelfno društvo otvorilo v Gradcu devet ogrevalnic in jih stavilo prebivalstvu na razpolago. Odprte so dnevno od 7 ure zjutraj do sedme ure zvečer tudi ob nedeljah. Poskrbljeno bo, da se bo lahko pozneje oddajala enkrat dnevno topla juha.

Gornja Avstrija

Obnovev prog. Popravili so že več kakor dve tretjini porušeni prometnih naprav. Vključ pomanjkanju strokovnjakov in materiala so dosedaj popravili 300 osebnih in 1400 tovornih voz. Dejstvo, da že sedaj obratujeta dve tretjini normalnega mirovnega prometa, razkriva napredek pač najlepše.

Zamenjavanje, toda ne po „črni borzi“. V Lincu so otvorili zamenjalno centralo. Kakor v kakšni veliki trgovski hiši lahko tu dobiš vse od najmanjše potrebščine do klavirja in avtomobila. Seveda ne za denar, temveč le za blago.

Delavska srednja šola v Lincu. 26. novembra se je vršila v Lincu otvoritvena slavnost delavske srednje šole. V večernih tečajih se bodo vršila zgodovinska in filozofska predavanja. S temi bodo vsi oni, ki nimajo zrelostnega izpita, zadobili koristno znanje za nadaljno izobrazbo.

Zasedanje Zavezniškega sveta v Avstriji

Dne 30. novembra se je vršilo redno zasedanje Zavezniškega sveta za Avstrijo. Predsedništvo je vodil general-poročnik Bethouart.

General Bethouart in drugi poveljniki, maršal Sovjetske zveze J. S. Konjev, general Mark W. Clark in general-poročnik Sir Richard McCreery s svojimi političnimi svetovalci in njihovimi zastopniki so pretehtali ter ocenili nekatere zakone Začasne avstrijske vlade.

Zavezniški svet je dalje odločil skorajšnji prevzem mednarodnega poštnege prometa ter radiobrojavnih zvez med Avstrijo in drugimi deželami izvzemši Nemčijo in Japonsko.

Zavezniški svet je odobril ponudbo za pomoč Avstriji s strani švedske vlade.

Bodoča zunanja politika Avstrije

Ing. Figl predsednik avstrijske ljudske stranke je imel intervju z nekim sovjetskim dopisnikom TaSS-agencije, pri katerem se je izrazil o bodoči zunanji politiki Avstrije ter povdaril potrebo prijateljskih odnosov z vsemi sosednimi državami, posebno s Čehoslovaško, Madžarsko, Jugoslavijo, Italijo in Švico.

Dalje je dejal: „S Sovjetsko zvezo hočemo vzdrževati politično prijateljstvo ter izmenjati diplomate. Avstrijska vlada je že predlagala nekega diplomata. Stopiti hočemo tudi v gospodarske odnose s Sovjetsko zvezo, ker vidimo ravno v tej veliki deželi možnosti za naše gospodarstvo. Volitve nikakor niso spremenile razmerja s Sovjetsko zvezo. Upamo, da je prijateljstvo najboljšo, ter da se bo sedanje razmerje še poglobilo.“

Kompenzacijska pogodba avstrijske vlade z inozemstvom

Začasna avstrijska vlada je takoj po zaključku bojev prevzela prve zveze z inozemstvom. Te so vodile do kompenzacijskih pogodb, ki pa vsled transportnih težav niso bile izvedene ali le deloma.

Z Čehoslovaško je bila sklenjena pogodba, ki je 1. decembra potekala, toda odgovarjajoča mesta so izjavila, da jo bodo podaljšali. Začetkom septembra je bila sklenjena pogodba tudi z Madžarsko po kateri bi prejel 15.000 ton rjavega premoga v zameno za jamski les. Dosedaj pa je prispelo le 3000 ton. Nadalnja pogodba z Čehoslovaško vlado, ki naj bi dobavljala surovo olje iz Zisterdorfa za 15.000 ton rudniškega koksa, ni bila uresničena vsled nejasnih posestvenih razmer v Zisterdorfu. Povoljne pogodbe potekajo s Poljsko.

V zadnjem času so bili Zaveznikom predloženi predlogi za večje dobave premoga iz ozemlja Saare in Ruhre v obsegu 175.000 ton. Uvoz je kljub transportnim težavam mogoč. Zasedbene sile so si seveda pridržale gotove zahteve za lastno potrebo.

Solnograd

Avstro-ameriško društvo prijateljev kulture. V Solnogradu so ustanovili „Avstro-ameriško društvo prijateljev kulture“, kateremu pripadajo znane osebnosti javnega kulturnega življenja iz Solnograda in inozemski gostje.

Roman:

KRIŽ NA GORI

Ljubezenska zgodba

IVAN CAŃKAR

II

„Hanca, midva sva mlada, midva bova živela!“

Hanca ga je pogledala z mirnimi očmi.

„Rada te imam, Mate!“

Stal je pred njo, tenak in visok, lica zardele, oči polne veselega, zmageželnega ognja. V dokaz je bil mlajši nego po letih; ustnic in velikih, izbuljenih oči izrazil bil je skoro otroški — kljubovalen in sanjajoč otrok, ki mu je Krim krtina. Obleden je bil slab; noge so mu tičale v zakrpanih, nizkih čevljih, hlače so mu bile prekratke, tako da je kazal gole noge, kadar je hodil navkreber; okoli vratu je imel zavezano pisano ruto in dvoje koncev mu je viselo nad zapeto pretesno suknjo na prsi, kakor nemarno zavozlana pentlja. Stal je pred Hanco; nad dolino se je razvedrilo nebo in zasijala mu je svetla glorijska okoli glave.

„Kaj misliš, da ti vzame župnik svetnika?“ Hanca je prašala le tako; na tihem je vedela sama, da ga vzame, zakaj Mate je bil velik umetnik.

„Kako da bi ga ne vzel? Poznam župnika, pameten človek je, vidi se mu že na očeh, na obrazu. Le čudno se mi zdi, da se nisem prej domislil, da sem se obotavljal tako dolgo. Bilo bi že zdaj vse drugače, bil bi že Bog vedi kje, daleč v svetu!“

Sedel je poleg Hance in je stisnil obraz v dlani; oči so strmele v globel, v odprto rako.

„To je tisti dan, Hanca, zdaj se odloči vse! In vendar me je skoro strah... Ali se spominjaš, kako sem te srečal takrat v globeli in kako sem te ustavil, ko sem te komaj poznal? Kakor otrok sem jokal in mislil sem, da je konec. Ti pa si šla z mano in vse je bilo dobro...“

„Zdaj bo vse dobro, Mate!“

„Torej na pot!“

Zavzdihnil je — težka je bila pot in strma in zaupanja ni bilo v srcu, ne tiste trdne vere, ki se napoti z lahкими koraki v hrib in če ne vidi cilja nikjer.

„Dobro je, Hanca, da si šla z mano; kadar si ti pri meni, mi je prijetno in mislim, da je že blizu tista prihodnost... tista prihodnost, Hanca, ko bova živela veselo za gorami. In kadar te ni, pomislim nate in nisem več žalosten. Zbogom, Hanca!“

Podala sta si roko na rahlo, prsti so se komaj doteknili prstov in nista si pogledala v oči. Napotil se je v hrib, Hanca se je vračala v globel.

Tih in plašen je bil njegov glas, ko se je poslavljaj in Hanci sami se je zgenilo v prsih; bila je žalost, sočutju podobna, ali dvoma ni bilo v njenem srcu. Žalost, kakor ob

tistem večeru, ko jo je srečal v globeli in jo ustavil. Poznala ga je po imenu in po obrazu, kakor ga je poznala vsa globel, toda prej se ni ozrla nikoli, če je šel mimo, tenak in visok, roke na hrbtu, glavo upognjeno. Tedaj pa se je ozrl nanjo z velikimi očmi in jo je prijel za rame z obema rokama. Pogledala mu je v obraz in vse njeno srečo je strepetalo od sočutja in vdanosti.

„Kam, Mate?“

„Pojdi z mano, Hanca! Moraš z mano!“

Ljubila ga je in je šla z njim, kamor je vodila pot. Jesen je bila, meglena in tiha; neprijazne sence so se plazile iz globeli visoko v hrib, vračale so se od sivega neba po blatnih klancih v globel in so jo napolnile vso do roba. Šla sta roko v roki, preko globeli, zmerom dalje, dokler nista prišla do tolmuna pod hribom. Nočilo se je že, globoko je ležala voda, tiha in črna je bila.

„Glej, Hanca, to je bil nocoj moj cilj; zakaj ti ne veš, kako je meni težko in žalostno na svetu. Šel bi kam, daleč stran — kam? Da ostanem tukaj, ne bi ostal drugače, kakor tam spodaj; tam je tiho, na dnü, nihče bi me ne motil... Dobro je, Hanca, da sem te srečal; tako se mi zdi, kakor da sem te ugledal prvokrat nocoj. Kod si hodila prej?“

„Poznam te, Mate, pa sem te videla v obraz šele nocoj.“

„Kako je to čudno, Hanca! Poglej tjä, solnce se sveti nad hribom in nisem ga videl prej, šel sem kakor skozi noč. In ko si mi prišla naproti, se je zasvetilo solnce nad hribom. Zdaj vidim, kam gre moja pot; strma je in lepa, tjä gre do solnca, ki sije nad hribom...“

„Če ti je bilo težko pri srcu, zakaj mi nisi povedal?“

Veliko sladkost je čutila Hanca ob tisti uri; tisto največjo sladkost, ki jo je občutil Zvečičar, ko je zadel križ na svojo ramo. Njen glas je bil vdan in poln ljubezni.

„Če si težko nosil, zakaj nisi naložil križa na moje ramo?“

In ob samem sladkem čutu, ob nezavedni, vdanosti misli so se stisnile njene šibke, ozke rame in se je sključil hrbet. On je ni videl, tudi ni razumel njenih besed, njegove svetle oči so gledale proti solncu, ki je rdelo nad hribom. Ali zdelo se je, ko je oprl v tistem trenutku roko ob njeno ramo, da se je napolnil z vsem telesom in z vso močjo, tako da ji je potisnil čelo k tlom. Za njima se je spenjala v hrib velika senca in na senci je bila njegova roka silna in težka...

Žalost kakor ob tistem večeru je bila v njenem srcu, ko se je vračala v globel, molčečo v mraku. Pot se je spuščala strmo navzdol, toda Hanca je stopala počasi, kakor da bi hodila navkreber, z nerodnim bremenom na hrbtu. Gledala je v dolino in strah jo je bilo vasi, ki se je oklepala rebri, velika, brezoblična, črna žival, topo strmeča v nerazumljivi grozi...

Postala je in se je ozrla v hrib. Stopal je počasi navkreber, po blatnih, spolzkih ovinkih, zavoj pod pazduho, globoko sključen. Ves hrib je bil že v senci, na oni strani pa se je svetilo žarko rdeče solnce, čez pol neba je bila razlita večerna luč. Stala je in je gledala, smerom bolj so se širile njene oči v čudu in strahu. Zdelo se ji je, da hiti zmerom bolj, da je bil stopil s poti v stran in da pleza zelo urno po spolzki bližnjici in da se opira tudi z roko. Če bi zdajle vzdignil desnico, bi jo že pomočil v večerno zarjo. Dalje prihodnjč.

KOLENDAR 1946

PRILOGA „KOROSKE KRONIKE“

JANUAR PROSINEC	FEBRUAR SVEČAN	MAREC SUŠEC	APRIL MALI TRAVEN	MAJ VELIKI TRAVEN
<p>T 1 Novo leto S 2 Makarij C 3 Genofefa P 4 Anžela S 5 Telesfor</p> <p>N 6 Sv. Trije Kralji P 7 Valentin T 8 Severin S 9 Julijan C 10 Pavel P 11 Sv. Družina S 12 Arkadij</p> <p>N 13 Veronika P 14 Feliks T 15 Maver S 16 Marcel C 17 Anton P 18 Sv. Petra Stol S 19 Marij</p> <p>N 20 Fabijan P 21 Neža T 22 Vincenc S 23 Zaroka Mar. Device C 24 Timotej P 25 Spreobrnjenje Pavla S 26 Polikarp</p> <p>N 27 Janez Zlatoust P 28 Roger T 29 Francišek Sal. S 30 Martina C 31 Peter Nolasko</p>	<p>P 1 Ignacij S 2 Svečnica</p> <p>N 3 Blaž P 4 Andrej T 5 Agata S 6 Amand C 7 Romuald P 8 Janez od Mata S 9 Ciril Aleksandr</p> <p>N 10 Sholastika P 11 Lurška Mati Božja T 12 Sedem sv. ustanov S 13 Katarina Riči C 14 Zdravko P 15 Favstin S 16 Anezim</p> <p>N 17 Francišek Kle. P 18 Simeon T 19 Konrad S 20 Sadot C 21 Miroslava P 22 Stol sv. Petra v A. S 23 Peter Damj.</p> <p>N 24 Matija P 25 Valburga T 26 Matilda S 27 Gabriel C 28 Roman</p>	<p>P 1 Albin S 2 Simplicij</p> <p>N 3 Kuničunda P 4 Kazimir T 5 Pust S 6 Pepelnica C 7 Tomaž Akv. P 8 Janez S 9 Franciška</p> <p>N 10 40 Mučencev P 11 Herakli T 12 Gregor S 13 Rozina C 14 Matilda P 15 Klemen S 16 Hilarij</p> <p>N 17 Patricij P 18 Edvard T 19 Sv. Jožef S 20 Feliks C 21 Benedikt P 22 Bazil S 23 Viktorijan</p> <p>N 24 Gabrijel P 25 Ozn. Mar. Device T 26 Emanuel S 27 Rupert C 28 Janez Kap. P 29 Ciril S 30 Anžela Fol.</p> <p>N 31 Modest</p>	<p>P 1 Teodora T 2 Francišek S 3 Rihard C 4 Izidor P 5 Vincencij S 6 Sikst</p> <p>N 7 Tiha nedelja P 8 Albert T 9 Marija Kleofa S 10 Mehtilda C 11 Leon P 12 Zenon S 13 Ida</p> <p>N 14 Cvetna nedelja P 15 Helena T 16 Dražo S 17 Rudolf C 18 Apolonij P 19 Ema S 20 Neža</p> <p>N 21 Velika noč P 22 Veliki ponedeljek T 23 Viljem S 24 Jurij C 25 Marko P 26 Klet S 27 Anastazij</p> <p>N 28 Bela nedelja P 29 Robert T 30 Marijan</p>	<p>S 1 Filip C 2 Atanazij P 3 Mavra S 4 Cvetko</p> <p>N 5 Irenej P 6 Janez T 7 Gizela S 8 Mihael C 9 Gregorij P 10 Izidor S 11 Mamert</p> <p>N 12 Pankracij P 13 Servacij T 14 Bonifacij S 15 Zofija C 16 Janez Nep. P 17 Paskal S 18 Feliks</p> <p>N 19 Celestin P 20 Bazila T 21 Valens S 22 Helena C 23 Andrej Bob. P 24 Ivana S 25 Gregor VII.</p> <p>N 26 Filip P 27 Magdalena T 28 Emilija S 29 Teodozija C 30 Vnebohod P 31 Anžela</p>
<p>JUNIJ ROŽNIK</p> <p>S 1 Gracian</p> <p>N 2 Sv. Trojica P 3 Oliva T 4 Kvirin S 5 Valerija C 6 Norbert P 7 Robert S 8 Medart</p> <p>N 9 Binkošti P 10 Bin. ponedeljek T 11 Barbara S 12 Flora C 13 Anton P 14 Srce Jezusovo S 15 Vid</p> <p>N 16 Beno P 17 Adolf T 18 Feliks S 19 Julijana C 20 Sv. Rešnje Telo P 21 Alojzij S 22 Ahac</p> <p>N 23 Eberhard P 24 Janez Krstnik T 25 Viljem S 26 Rudolf sk. C 27 Hema P 28 Irenej S 29 Peter in Pavel</p> <p>N 30 Vezi sv. Pavla</p>		<p>JULIJ MALI SRPAN</p> <p>P 1 Julij T 2 Obisk Mar. Dev. S 3 Helijodor C 4 Urh P 5 Anton zak. S 6 Izaija</p> <p>N 7 Vilibald P 8 Elizabeta T 9 Veronika S 10 Amalija C 11 Pij I. P 12 Mohor S 13 Marjeta</p> <p>N 14 Bonaventura P 15 Vladimir T 16 Marija Karmelska S 17 Aleš C 18 Friderik P 19 Vincencij Pavl. S 20 Marijeta</p> <p>N 21 Olga P 22 Teofil T 23 Liborij S 24 Kristina C 25 Jakob P 26 Ana S 27 Natalija</p> <p>N 28 Viktor P 29 Marta T 30 Julita S 31 Ignacij</p>		
<p>AVGUST VELIKI SRPAN</p> <p>C 1 Peter P 2 Alfonz S 3 Stefan</p> <p>N 4 Dominik P 5 Ožbalt T 6 Sikst S 7 Donat C 8 Cirijak P 9 Roman S 10 Lavrencij</p> <p>N 11 Suzana P 12 Klara T 13 Radečunda S 14 Anastazija C 15 Veliki šmaren P 16 Rok S 17 Sibila</p> <p>N 18 Joahim P 19 Ludovik T 20 Stefan S 21 Adolf C 22 Hipolit P 23 Filip S 24 Jernej</p> <p>N 25 Srce Marijine P 26 Samuel T 27 Natalija S 28 Avguštin C 29 Janez Občl. P 30 Roza S 31 Izabela</p>	<p>SEPTEMBER KIMOVEC</p> <p>N 1 Egidij P 2 Stefan T 3 Doroteja S 4 Rozalija C 5 Lavrencij P 6 Pelačij S 7 Bronislava</p> <p>N 8 Mali šmaren P 9 Gorčonij T 10 Pulherija S 11 Hijacint C 12 Gvido P 13 Amijat S 14 Notburga</p> <p>N 15 Ime Marijino P 16 Ljudmila T 17 Lambert S 18 Jožef C 19 Arnulf P 20 Evstahij S 21 Matevž</p> <p>N 22 Mavričij P 23 Tekla T 24 Gerard S 25 Kleofa C 26 Justina P 27 Kozma S 28 Venceslav</p> <p>N 29 Mihael P 30 Hieronim</p>	<p>OKTOBER VINOTOK</p> <p>T 1 Areta S 2 Teofil C 3 Evald P 4 Edvin S 5 Placid</p> <p>N 6 Rožnenska ned. P 7 Marko T 8 Brigita S 9 Dionizij C 10 Gereon P 11 Firmin S 12 Maksimiljan</p> <p>N 13 Koloman P 14 Domicijan T 15 Terezija S 16 Maksima C 17 Marijeta P 18 Luka S 19 Etbir</p> <p>N 20 Felicijan P 21 Ursula T 22 Kordula S 23 Severin C 24 Rafael P 25 Krišpin S 26 Evarist</p> <p>N 27 Sabina P 28 Simon T 29 Narcis S 30 Klavdij C 31 Lucila</p>	<p>NOVEMBER LISTOPAD</p> <p>P 1 Vsi Sveti S 2 Verne duše</p> <p>N 3 Hubert P 4 Karol T 5 Caharija S 6 Lenart C 7 Engelbert P 8 Božomir S 9 Božidar</p> <p>N 10 Andrej P 11 Martin T 12 Martin S 13 Stanislav C 14 Jozafat P 15 Jederta S 16 Otmar</p> <p>N 17 Var. Marije P 18 Hilda T 19 Elizabeta S 20 Feliks C 21 Kolumban P 22 Maver S 23 Felicita</p> <p>N 24 Janez P 25 Katarina T 26 Konrad S 27 Virgil C 28 Jakob P 29 Filomen S 30 Andrej</p>	<p>DECEMBER GRUDEN</p> <p>N 1 Natalija P 2 Pavlina T 3 Francišek S 4 Barbara C 5 Krispin P 6 Miklavž S 7 Ambrozij</p> <p>N 8 Marijino spočetje P 9 Peter T 10 Melhiard S 11 Damaz C 12 Maksencij P 13 Lucija S 14 Spiridijon</p> <p>N 15 Jernej P 16 Albina T 17 Pelacij S 18 Gracijan C 19 Favsta P 20 Liberat S 21 Tomaž</p> <p>N 22 Demitrij P 23 Dačobert T 24 Adam in Eva S 25 Božič C 26 Sv. Štefan P 27 Janez Ev. S 28 Nedožni otroci</p> <p>N 29 Tomaž P 30 David T 31 Silvester</p>

Z DELOM SI SLUŽIMO VSAKDANJI KRUII